

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 28. NOVEMBRA 1985

ŠTEVILKA 47-48 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Grnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradakšja, lektorica — novinarka Cvetka Marinič, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

TUDI NAŠA GENERACIJA NAJ PRESENETI SVET

V zgodovini naših narodov zasledimo celo vrsto pomembnih dogodkov, med njimi posebno izstopajo tisti, ki so imeli prelomno vrednost in so še posebno vplivali na nadaljne usmeritve pri razvoju narodov in narodnosti ter družbene ureditve.

Prelomni trenutki niso sad odločitev, ki so se morale poroditi ob posameznih prilikah, temveč so sad zgodovinskega procesa, v katerem so se pravi posamezniki v pravem trenutku pravilno odločili in svoje odločitve znali tudi uveljaviti. Te zgodovinske odločitve so znane, toda prav je, da jih poudarjamo znova in znova, smo nanje ponosni, saj mnoge niso imele prelomne vloge samo za nas, temveč tudi za mednarodna dogajanja. Tako je bilo s svojimi sklepi tudi 2. zasedanje AVNOJ-a v Jajcu.

V štirih desetletjih po osvoboditvi smo dosegli velik gospodarski vzpon, gradili smo samoupravno družbo, v kateri z razvejanim delegatskim sistemom zagotavljamo neposredno odločanje delovnih ljudi in občanov. Hitremu razvoju v zadnjih letih pa ni vedno sledila tudi naša zavest, pogosto smo hoteli več, kot smo ustvarili. Neusklajen razvoj med posameznimi področji, večja poraba od možne, pa tudi krize v razvitem in nerazvitem svetu, so nas postavili v zadnjih nekaj letih v dokaj težak gospodarski položaj.

Letošnjo obletnico rojstva republike praznujemo v času, ko v vseh okoljih s planskimi dokumenti začrtujemo smeri nadaljnjega razvoja in s konkretno resolucijo določamo naloge in cilje v prvem letu novega srednjeročnega obdobja.

Možnosti in pogoji so nam znani, razmere so bistveno drugačne, kot so bile v preteklih kriznih obdobjih, saj celotni gospodarski sistem postavljamo na nove, kvalitetnejše temelje. Dolžni smo, da s striktnim izvajanjem nalog, odpovedovanjem, enotnostjo ob nadaljnjem razvijanju družbenega sistema tudi naša generacija preseneti svet in z odločnim izpolnjevanjem začrtanih ciljev obrne smer razvoja ponovno navzgor. Letošnji praznik praznujemo tudi v času intenzivnih priprav na nove skupščinske volitve.

Zaključuje se faza evidentiranja in smo tik pred tem, ko se bomo morali v kandidacijskih postopkih odločiti za tiste, ki bodo nosili ključno vlogo koordinacije pri izvajanju v planskih dokumentih začrtanih nalog. Volitve bodo uspešne, če bomo tudi v združenem delu spoznali, da bomo ključne probleme OZD in realizacijo planskih usmeritev zagotavljali preko skupščinskega sistema, tu pa bomo uspešni, če se bomo odločili za prave kandidate, pa četudi na račun večjih kadrovskih sprememb v združenem delu.

Pravilno formiranje delegacij in odgovoren izbor delegatov je največja garancija za učinkovitejše delovanje delegatskega sistema. Tak način dela je odgovornost nas vseh, doseženi pričakovani rezultati pa najlepše darilo nam in republiki ob 29. novembru.

Z željo, da bi dosegli postavljene cilje, čestitam vsem občanom ob prazniku.

Predsednik
Skupščine občine Jesenice
Franc Brelih, dipl. inž.

Plavzarja (foto S. Kokalj)

Vpihovanje (foto: B. Grce)

PROBLEMATIKA DELITVE PO DELU V ŽELEZARNI

Na sestanku stalne akcijske konference ZK v Železarni Jesenice (21. novembra) so razpravljali o eni najbolj žgočih stvari v naši delovni organizaciji: PROBLEMATIKI DELITVE PO DELU V ŽELEZARNI.

V večurni razpravi so sodelovali skoraj vsi predstavniki osnovnih organizacij ZK v Železarni, člani poslovnega odbora, ostalih družbenopolitičnih organizacij in delavskega sveta Železarnje. Predsedstvo stalne akcijske konference je na osnovi sklepa konference, gradiva in razprave na sami konferenci pripravilo zaključke, ki jih v celoti predstavljamo:

1. Spremembe SaS o delitvi osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v Železarni Jesenice pomenijo pomemben korak v dograjevanju družbeno-ekonomskih odnosov.

Uresničitev postavljenih nalog, ki se nanašajo na spremembe SaS, je potrebno izvesti v čim krajšem možnem roku, pri čemer kot organizacija sprejemamo svoj del obveznosti in odgovornosti pri usmerjanju razprave in sprejemanju samoupravnega sporazuma.

2. Razvid del in nalog, ki je v zaključni fazi, mora služiti kot osnova za organizacijo dela, vodenje kadrovske politike, izobraževanje in pravičnejše nagrajevanje. Izdelava razvida del in nalog je strokovno delo, zato kot organizacija podpiramo

strokovne rešitve in se ne moremo strinjati s pritiski posameznih okoliš, ki skušajo strokovno delo razvrednotiti in ovirati dela na dokončanju razvida. Vso podporo dajemo tudi delu komisije za usklajevanje, imenovane s strani delavskega sveta.

3. Podpiramo enotnost sistema nagrajevanja v Železarni Jesenice. Ne strinjamo se s težnjami posameznih okoliš po pridobivanju višjega osebnega dohodka, ki ni rezultat dela, ne moremo pa zagovarjati teženj po uravnilovki, ki so vse bolj prisotne.

4. Ugotavljamo, da železarstvu v širšem družbenem prostoru ni priznano tisto mesto, ki bi ga kot panoga moralo imeti, zato podpiramo usmeritev, da mora biti nivo osebnih dohodkov več kot 10 % nad nivojem OD republike.

5. Osební dohodki negospodarstva naj se vežejo na dosežene rezultate gospodarstva občine.

Da bi zagotovili realnost in primerljivost podatkov o gibanju in višini osebnega dohodka, naj se v občini Jesenice pristopi k izdelavi enotne metodologije prikazovanja osebnih dohodkov.

6. Večja ekonomičnost poslovanja nam bo omogočila tudi višje osebne dohodke železarjev od okolice, zato podpiramo dolgoročne usmeritve v take proizvodne programe, ki nam bodo to omogočali.

Delavkam in delavcem TOZD in delovnih skupnosti naše železarnje, njihovi svojcem in vsem bralcem Železarnja in občanom

čestitamo
ob 29. novembru
— prazniku republike.

URA ZAMUJENA, NE ...

Do 25. novembra smo po podatkih statistične službe izdelali 95.504 tone skupne proizvodnje in tako izpolnili 95,9 % operativnega programa. Plan skupne proizvodnje so do sedaj presegle TOZD: Valjarna Bluming-štel, Valjarna debele pločevine in Elektrode.

V TOZD Plavž so izdelali 10.561 ton grodlja, kar je 90,7 % operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so dosedaj vili 31.137 ton jekla, kar je 93,8 % družbenega plana in enakega operativnega programa.

Odpremili smo 24.122 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 94,9 % operativnega programa.

VIŠJE CENE NAŠIH IZDELKOV

Prodajne cene izdelkov črne metalurgije so se v letošnjem letu povečale že dvakrat, v marcu in v avgustu. Vendar jih bomo morali povečati še enkrat, če nečemo, da bi v januarju 1986 že poslovali z izgubo, saj so se glede na konec lanskega leta povečale cene osnovnih surovin, ferolegur, energetskih medijev in transporta v povprečju za 97 odstotkov, cene naših izdelkov pa le za 62,4 odstotka.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta so cene izdelkov črne metalurgije rasle manj kot cene industrijskih izdelkov v celoti in celo bistveno manj kot cene izdelkov nekaterih drugih panog. Predpisi o cenah določajo, da je treba pri vsaki spremembi cen upoštevati kazalce poslovanja v tekočem in preteklem obračunskem obdobju. Ti kazalci (akumulativna sposobnost, bruto OD na delavca, delovna storilnost in koeficient obračanja obratnih sredstev) govore v prid povečanju cen naših izdelkov. Prav tako tudi veliko povpraševanje po jeklenih proizvo-

dih na našem tržišču, saj moramo še vedno uvoziti tretjino tovrstnih izdelkov. Največje je pomanjkanje prav pri plemenitih jeklih.

Eden od osnovnih kriterijev za določanje cen izdelkom črne metalurgije so tudi inodomicilne cene teh izdelkov, ki so do 37 višje od naših. Zaradi vsega navedenega bodo vse članice splošnega združenja črne metalurgije s 1. decembrom povečale prodajne cene izdelkov črne metalurgije za 18 odstotkov. To povečanje so potrdili tudi delavski sveti temeljnih organizacij v Železarni.

VPLIV STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V OKTOBRU

V oktobru smo prodali 29.422 ton proizvodov osnovne dejavnosti in opravili 295 ton storitev prevajanja. V tem mesecu je na poslovni rezultat pozitivno vplivala razlika med prodajno in obračunsko lastno ceno, medtem ko so ostale kategorije stroškov imele negativni vpliv. To so proizvodni stroški temeljnih organizacij, ki so bili višji od načrtovanih, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, odstopanja cen v porabi R-3 in lastni porabi, razlika med domačo in izvozno ceno, posebni stroški izvoza ter ostali stroški.

Poleg omenjenih kategorij stroškov so morale temeljne organizacije poravnati še obveznosti do splošne in skupne porabe, ki niso vkalkulirane v cenah, pogodbeni in ostale zakonske obveznosti ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

V desetih mesecih letos smo na nivoju Železarne Jesenice začasno razporedili na sklade 1.039 milijonov dinarjev (konsolidirani čisti dohodek po fakturirani realizaciji).

Temeljne organizacije so v oktobru dosegle za 749 milijonov dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški obračunske lastne cene so bili nižji za 2 milijona dinarjev, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 577 milijonov dinarjev, vkalkulirani del dohodka pa za 174 milijonov dinarjev.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej nižji za 2 milijona dinarjev. Od tega so bili stroški vložka nižji za 250 milijonov dinarjev, stroški predelave pa višji za 248 milijonov dinarjev. V stroške vložka so vključeni višji oz. nižji stroški od načrtovanih za: dosežene izpene, dobropise za odpadke, asortiment porabljenega vložka in asortiment dosežene proizvodnje, stroški internih reklamacij, zalog nedokončane proizvodnje ter stroški, ki nastanejo zaradi razlike med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka, ter plansko ceno domačega vložka, kot tudi stroški zaradi dodatne predelave tujega vložka.

V stroške predelave so vključeni fiksni stroški (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje ter

stroški porabljenega materiala v okviru tekočega vzdrževanja.

Največje znižanje planiranih stroškov vložka ter hkrati obračunske lastne cene sta dosegli naslednji TOZD: Valjarna debele pločevine in Elektrode, največje znižanje stroškov predelave pa Hladna valjarna Bela.

Na ravni delovne organizacije smo zaradi slabše doseženega izprena od načrtovanega dosegli za 83 milijonov dinarjev višje stroške vložka. Največja zvišanja teh stroškov je imela TOZD Valjarna bluming štekel v vrednosti 92 milijonov dinarjev, predvsem zaradi nedoseženega izprena na blumingu ter preklasifikacij. Po krivdi TOZD Jeklarna so dosegli zvišanje te vrste stroškov v vrednosti 86 milijonov dinarjev. Zaradi slabše doseženega izprena od načrtovanega so dosegli višje stroške tudi v TOZD Valjarna žice in profilov, Profilarna, Jeklovlek in Elektrode, ostale temeljne organizacije pa so načrtovane izpene presegle ter s tem dosegle nižje stroške vložka.

Doseženi dobropisi za odpadke so stroške vložka v skupnem znižali za 793 milijonov dinarjev. Največje znižanje stroškov te vrste je dosegla TOZD Valjarna žice in profilov, največje zvišanje po TOZD Jeklarna.

Zaradi manjše porabe vložnega materiala, spremembe asortimenta vložka ter doseženega kvalitetejšega asortimenta proizvodnje od načrtovanega, smo dosegli za 310 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Največje znižanje so dosegli v TOZD Jeklarna, Elektrode in Valjar-

na žice in profilov. V TOZD Jeklarna so dosegli za 226 milijonov dinarjev nižje stroške (sprememba asortimenta vložka in kvalitetnejši asortiment dosežene proizvodnje). Na omenjeno znižanje pa je negativno vplivala večja poraba kovinskih dodatkov tako v SM kot v E Jeklarni.

V TOZD Valjarna žice in profilov so dosegli za 38 milijonov dinarjev nižje stroške zaradi nižje cene gredic s kontiliva.

Razlika med plansko nabavno vrednostjo tujega vložka in plansko ceno domačega vložka je stroške znižala za 65 milijonov dinarjev. Stroški, nastali zaradi dodatne predelave tujega vložka oz. zaradi izpada proizvodnje pri uporabi tega vložka pa so znašali 17 milijonov dinarjev.

Zaradi dvakratnega valjanja so imeli v TOZD Valjarna bluming štekel zvišanje stroškov vložka v vrednosti 47 milijonov dinarjev.

Na zvišanje stroškov obračunske lastne cene so vplivali tudi stroški predelave v vrednosti 248 milijonov dinarjev. Največje zvišanje teh stroškov so dosegli v TOZD: Jeklarna, Plavž, Energetika in Valjarna žice in profilov. V TOZD Jeklarna so dosegli višje stroške zaradi večje porabe pomožnega materiala, večjih kalkulaturnih odpisov remontov in večjih stroškov združevanja. V TOZD Plavž so dosegli zvišanje teh stroškov zaradi nedosežene načrtovane količine proizvodnje, v TOZD Energetika pa zaradi večje porabe zemeljskega plina pri proizvodnji pare (zimsko sezona), višji stroški vzdrževanja (remont kotla 3, remont HC Zasip) ter manjši proizvodnje lastne električne energije (nizko stanje voda). V TOZD Valjarna žice in profilov so imeli zvišanje stroškov predelave zaradi manjše proizvodnje od načrtovane ter višjih stroškov energije in vzdrževanja.

Irena Cepič

ZVIŠANJE — ZNIŽANJE PLANIRANIH STROŠKOV

v 000 din

	oktober 1985				januar—oktober 1985			
TOZD	Odstop. od obrač. letne cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkalk. del dohodka	Skupaj	Odstop. od obrač. let. cene	Mat. stroški za ustv. SP	Vkalk. del dohodka	Skupaj
Plavž	47.766	66.344	5.130	119.240	-74.515	312.546	10.719	248.750
Jeklarna	4.423	256.652	19.771	280.846	-929.098	916.277	42.714	-30.107
Livarna	411	386	3.396	4.193	-65.031	943	12.088	-52.000
Valjarna Bl. štekel	73.153	60.327	15.245	148.725	373.096	183.374	71.866	628.336
Valjarna žice in profilov	-9.375	34.518	4.497	29.640	-545.498	54.200	19.035	-472.263
Valjarna debele pločevine	6.920	4.547	-7.198	4.269	12.584	69.503	-142.544	-60.457
Hladna valjarna Bela	-103.365	67.659	11.881	-23.825	-683.042	201.929	92.344	-388.769
Hladna valjarna Jesenice	-22.605	23.885	8.197	9.477	-388.954	104.835	30.604	-253.515
Žičarna	-7.753	6.373	10.836	9.456	-131.541	26.833	37.281	-67.447
Profilarna	4.679	1.009	2.332	8.020	-45.295	22.055	3.627	-19.613
Vratni podboji	748	1.936	2.146	4.830	-24.228	5.938	7.571	-10.719
Jeklovlek	10.926	2.188	7.139	20.253	-81.988	45.932	15.998	-20.058
Elektrode	-34.015	14.396	7.493	-12.126	71.125	71.018	13.063	155.206
Žebljarna	-1.858	4.177	1.616	3.935	-8.375	26.222	5.985	23.832
Strojne delavnice	-2.665	2.167	10.955	10.457	-63.263	18.035	29.711	-15.517
Remontne delavnice	-6.099	5.330	2.617	20.848	-56.015	23.173	70.869	38.027
Vzdrževanje	-385	2.014	27.630	29.259	-5.601	1.503	98.987	94.889
Energetika	36.970	16.714	8.714	62.398	-268.241	69.010	29.174	-170.057
Transport	-215	6.775	12.704	19.264	-56.998	17.549	34.408	-5.041
Železarna Jesenice	-2.339	577.397	174.101	749.159	-3.030.878	2.170.875	483.480	-376.523

KDAJ TURBINA IZ LITOSTROJA?

Sredi septembra smo v Železarni poročali, da bodo prvi kilovati električne energije iz HC Javornik poslani v omrežje že pred koncem leta, vendar bo, kot kaže, na začetek obratovanja HC treba počakati še nekaj mesecev, kajti težavam z dobavo hidromontažne opreme in še zlasti turbine, ni videti konca. Po pogodbi naj bi opremo iz Litostroja že v začetku avgusta poslali na Jesenice. Litostroj je del poslova — izdelavo ulitkov za ohišje turbine, prepuštil delovni organizaciji Vulkan z Reke. Tako Litostroj kot Vulkan pa z dobavnimi roki zamujata čez vsako mero.

Na gradbišču HC Javornik sedaj delajo na priključitvi dotoka visokotlačne vode v centralo. Priključitvi bodo morali tudi strojni del v črpalnici na omrežje hladilne vode v Železarni. To bo treba storiti med prazniki, kajti med priključitvijo morajo ustaviti proizvodnjo v obratih na Beli.

Vsa ta dela bodo opravljena v dogovorjenih rokih, medtem ko bo na ugraditev hidromontažne opreme in generatorja v strojnici treba še počakati. Omenili smo že težave z izdelavo turbine v Litostroju. Doslej kasni-jo z dobavo za tri mesece, prav toliko kot tovarna Rade Končar z dobavo generatorja, vendar bo ta že konec meseca na Jesenice.

Pogodba za izdelavo hidromontažne opreme med Železarno in Litostrojem je bila sklenjena 13. novembra 1983. Po tej pogodbi naj bi bila oprema 30. avgusta letos na Jesenice. Možnost za neizpolnitev dobavnega roka, predvsem zaradi zastojev pri gradnji turbine, pa je bila prvič omenjena konec januarja letos. Rok za dobavo je bil potem podaljšan za mesec dni. Med tem se je zataknilo

tudi pri vlitkih, ki jih je Litostroj naročil pri Vulkanu z Reke. V marcu so iz Sektorja novogradenj posredovali zahtevo za dosledno izpolnjevanje pogodbe. Zahtevali so tudi odhod predstavnika Železarne v delovno organizacijo Vulkan na Reko. Ta naj bi na mestu samem preveril potek del in kvaliteto vlitkov. Tik pred njegovim odhodom je prispelo obvestilo iz Litostroja, ki je nosilec pogodbe, da urgencia ni potrebna.

Na sestanku s predstavniki Litostroja v septembru se je zvedelo, da so vlitki dimenzijsko premajhni in tudi glede kvalitete ne odgovarjajo. Takrat so premaknili rok za začetek montaže na januar 1986, na novembrskem sestanku pa celo na konec februarja oziroma marca. Glavni vzrok za zamudo pri dobavi opreme iz Litostroja je izdelava opreme za veliko hidroelektrarno v Iraku. Pri tem poslu menda znašajo samo penali več kot vsa naša nalozba.

In kakšne bodo posledice podalj-

šane gradnje HC za Železarno? Predvsem dodatni stroški, že zaradi gradnje same (sem moramo šteti tudi inflacijo), pa tudi 2 mio KWh električne energije mesečnega prihranka zaradi delovanja črpalk za hladilno vodo v obstoječih črpalnicah, ki bi jih s pričetkom delovanja HC ustavili. Če k temu dodamo še 6 mio KWh električne energije mesečno, ki je nismo proizvedli, lahko izračunamo, da nas podaljšanje gradnje hidrocentrale stane okoli 6 mio din mesečno.

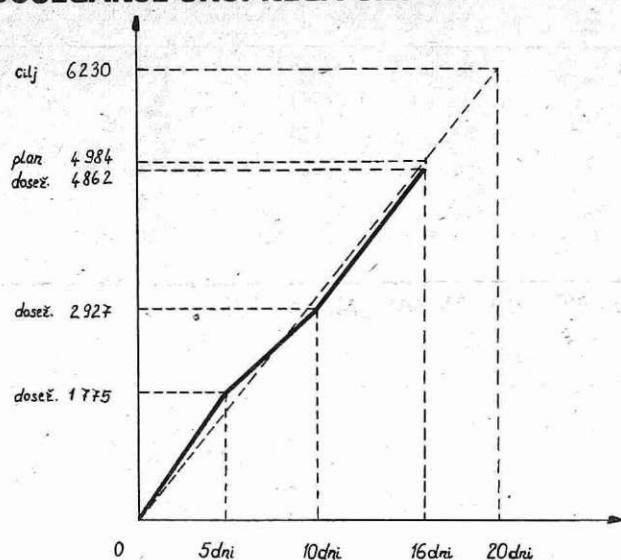
V Železarni skušamo s urgencami na republiškem nivoju pospešiti dobavo turbine in ostale hidromontažne opreme. Iz Litostroja že prihajajo obljube, nam pa ne preostane drugega, kot da še naprej spremljamo izdelavo turbine in čakamo na njeno dobavo. Montaža te opreme skupaj s turbino in generatorjem bo trajala nekako 2 meseca in potem bo HC že mesec dni obratovala poskusno, preden bo stekla redna proizvodnja.

Upajmo, da bodo vse aktivnosti delavcev Novogradenj in Železarne pa tudi obljube s strani odgovornih v Litostroju zalegle toliko, da bo redna proizvodnja električne energije v HC Javornik stekla čimprej in ne šele maja, kot se na sektorju novogradenj na osnovi dosedanjih izkušenj upravičeno bojijo.

KONTROLA VSTOPNIH DOKUMENTOV

Vse delavce Železarne Jesenice in tudi delavce drugih organizacij združenega dela obveščamo, da so ob vstopu ali izstopu v Železarno dolžni imeti pri sebi izkaznico Železarne Jesenice. Splošna varnostna služba bo v naslednjih dneh začela izvajati poostreno kontrolo vstopnih dokumentov. Zaradi nevarnosti, ki se pojavijo ob takih prilikah, je obvestilo hkrati tudi opozorilo in ga je potrebno jemati povsem resno.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V šestnajstih dneh oktobra smo dosegli 4862 mio din realizacije, kar je za 2,5 % manj od načrtovanih 4984 mio din.

Ker so do konca meseca samo še štirje odpremi dnevi, bo kmalu jasno, ali smo cilj dosegli in kolikšen procent stimulacije za doseganje ciljev poslovanja bomo prejeli v OD. Iz diagrama lahko sklepamo, da ta mesec kljub odličnemu začetku ne moremo biti preveliki optimisti.

Oddelek za nagrajevanje

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 19. novembra

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

- 1) VARILEC (odd. ključavničarjev), šifra 8636, D-3, 9. ktd., 1 oseba,
- 2) 1) VARILEC (odd. montaže), šifra 8636, D-3, 9. ktd., 1 oseba,
- 3) KLJUČAVNICAR, 3 osebe.

Pogoji:

- Ad. 1) — poklicna šola ključavničar-varilec in eno leto delovnih izkušenj,
Ad. 2) — poklicna šola ključavničar-varilec in eno leto delovnih izkušenj,
Ad. 3) — poklicna šola ključavničar.
Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev oddajte v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Vzdrževanje z dne 21. novembra

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

- 1) ASISTENTA ZA PODROČJE ELEKTRO VZDRŽEVANJA, 2 osebi
- 2) ASISTENTA ZA PODROČJE STROJNEGA VZDRŽEVANJA, 2 osebi.

Pogoji:

- Ad. 1) — dipl. inž. ali inž. elektrotehnike in eno leto delovnih izkušenj,
Ad. 2) — dipl. inž. ali inž. strojništva in eno leto delovnih izkušenj.
Prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI z dne 20. 11. in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na FRS

— vodja računovodstva šifra 5346, U-5, 22. ktd.

1 oseba

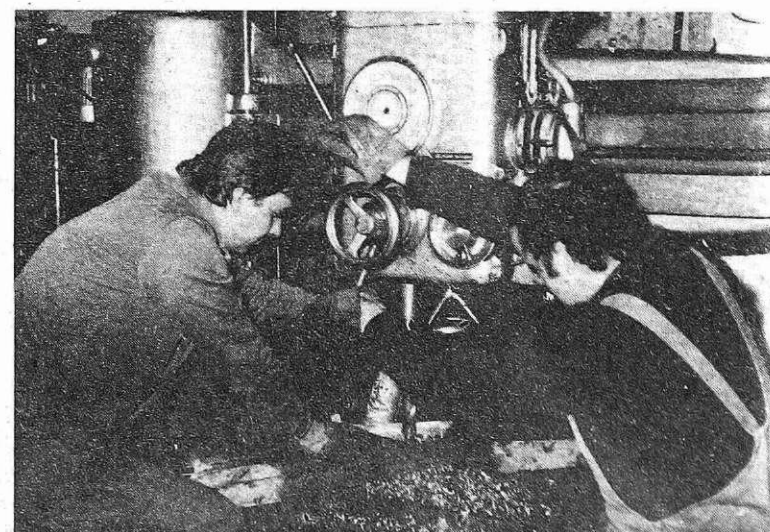
Pogoji:

- ekonomska fakulteta,
 - aktivno znanje angleškega in pasivno znanje nemškega jezika,
 - pet let dela v računovodstvu.
- Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

PREPOVED IZVOZA LESA

Zaradi nepravilnosti pri zbiranju, prodaji in izvozu odpadnega lesa obveščamo vse delavce, da je od 1. decembra dalje do preklica prepovedan izvoz lesa iz Železarne Jesenice za vse delavce Železarne kot tudi za ostale delavce drugih organizacij združenega dela, ki delajo na območju Železarne Jesenice.

Sodelavca ključavničarja v Strojnih delavnicah (foto S. Kokalj)

Naslednja številka Železarja izide 12. decembra!

redništvo

»RAZPRODAJA« ŽEBLJARJEV

Čeprav gre za naše žebjarje, se zgodba začne čisto drugje. Leta 1983 so jugoslovanski proizvajalci jeklarskih izdelkov izvozili v ZDA 16.000 ton, od katerih je bilo kar 7.000 ton naših žebjarjev. Ostalo so bile cevi iz Železarn Sisak in nekaj 100 ton izdelkov drugih proizvajalcev. Naslednje leto je Jugoslovonom uspelo izvoziti kar 36.000 ton jeklarskih izdelkov, hkrati pa se je povečal tudi izvoz drugih držav v ZDA, kjer je v tem letu prišlo do jeklarske krize. Ameriška vlada se je zato odločila zaščititi domače proizvajalce in zmanjšati uvoz na raven leta 1983. Vse države, ki so izvažale na ameriško tržišče, so dobile predlog sporazuma, po katerem lahko v ZDA izvozijo toliko izdelkov črne metalurgije, kot v letu 1983, če pa tega sporazuma ne podpišejo, bo ameriška zvezna administracija uvedla proti njim antidumpinski postopek, katerega bistvo so 76-odstotne uvozne carine. Vsi razen Jugoslavije so ta sporazum podpisali, proti nam pa je z 12. novembrom 1985 začel veljati antidumpinski postopek.

Jugoslovanska komisija, ki se je pogajala z ameriško stranjo, je v stilu: bolje golob na strehi, kot vrabec v roki zahtevala pravico do izvoza 303.500 ton jeklarskih izdelkov in se s tem odpovedala še tistim 16.000 tonam, ki bi jih vendarle lahko izvozili, če bi sprejeli ameriško ponudbo. Najbolj zanimivo pri naši zahtevi je kajpak to, da so nekateri jugoslovanski metalurški proizvajalci, ki še nikoli niso izvozili v ZDA niti kilograma jekla in ki ameriškega tržišča in njegovih zahtev ne poznajo, zahtevali zase pravico do izvoza tudi do 50.000 ton svojih izdelkov. Kako nesmiselna je prvotna zahteva naše strani, zgovorno priča stališče, ki so ga predstavniki jugoslovanskega združenja črne metalurgije sprejeli 12. novembra, se pravi na dan uvedbe antidumpinskega postopka. Tedaj so zahtevali le še 36.000 ton izvoznih pravic z zgornjo mejo 120.000 ton. Ta zgornja meja pa je tudi največ, kar bi bili sploh sposobni narediti za ameriško tržišče. Pa to pravzaprav ni tako pomembno, bolj pomemben je najbrž ugled, ki si ga s takimi in podobnimi neresnostmi zapravljamo, ugled, ki so ga tudi naši žebjarji gradili trideset let.

ŽRTVENO JAGNJE

Kakor smo z izvozom za vsako ceno ponekod pretiravali tako očitno, da smo včasih spet uvažali svoj izvoz ali pa spet poceni izvažali, kar smo drago uvozili, je toliko bolj nerazumljivo, da se na tako lahek način odpovedujemo že utečenemu izvozu v ZDA. Pri tem pa očitno ni nič narobe, če s tem žrtvujemo naše žebjarje, cevarje iz Siska in še koga in se odrečemo zanesljivemu in stalnemu viru deviz. Leon Mesarič, vodja TOZD Žebljarna, pravi: »Seveda je prav, da zahtevamo pravico do večjega izvoza v ZDA, vendar je nesmiselno, da se zato odpovemo izvozu, ki je že utečen in uveljavljen in ki teče, kot pri naših žebjarjih, že trideset let. Ponujeno kvoto 16.000 ton bi po mojem morali sprejeti, povečanje izvoza pa zahtevati na osnovi drugih komercialnih poslov z Američani, saj pri njih kupujemo jedrsko tehnologijo, letala, računalnike in še marsikaj brez kakršnihkoli pogojev.«

Žebjarji so že sredi oktobra krepko začutili izpad proizvodnje za ZDA, vendar so hitro reagirali in takoj prerazporedili 15 svojih delavcev v druge temeljne organizacije. Da je bila reakcija pravočasna, kaže tudi v bistvu nezmanjšana produktivnost. Vendar pa je to zanje le slaba tolažba, saj planirane proizvodnje seveda niso dosegli, prav tako tudi ne izvoza, zato so imeli bistveno nižje stimulacije in premijo, kar se jim je krepko poznalo na osebnih dohodkih. V novembru izdelujejo še zaostala naročila, v decembru pa bodo morali proizvodnje žebjarjev prekiniti.

Tudi sicer je žebjarjem v decembru naročil navadno primanjkovalo, saj je domači trg ob koncu gradbene sezone zasičen z žebli, zadnji rok za odpremo v zahodno Evropo pa je 15. december. To so reševali z izvozom v ZDA, ki pa je sedaj izpadel, zato bodo v temeljni organizaciji Žebljarna proizvodnjo v letošnjem decembru ustavili in 80 odstotkov delavcev začasno razporedili na delo v druge temeljne organizacije. Ostali bodo predvsem starejši delavci in tisti, ki bi se težje prilagodili na delo v novem delovnem okolju. V času, ko bo proizvodnja stala, bodo opravili več remontov in se posvetili vzdrževalnim delom, ki bi jih sicer težko opravili.

KAJ NAPREJ?

Po informacijah z izvoznega oddelka je že najavljenih za približno 500 ton naročil iz Italije, Avstrije in Zvezne republike Nemčije. Naročila, ki jih pričakujejo, lahko pokrijejo okoli 70 odstotkov kapacitet naše žebjarne, kar pa je seveda premalo, saj je treba zaposliti vse delavce. Zato bodo v Žebljarni začeli s takojšnjo akcijo za osvojitve novega programa valjanja profilnih žic. Ta program sedaj teče v Žičarni, ki pa se pripravlja na proizvodnjo nerjavnih žic in potrebuje več prostora. Zato bodo že 25. novembra štirje žebjarji odšli v Žičarno, kjer se bodo usposobili za valjanje profilnih žic, hkrati pa bodo v Žebljarni pripravili prostor za preostale stroje. To sicer ni izvo-

zni izdelek, ima pa zelo ugodno ceno na domačem trgu, saj ponudba ne dohiteva povpraševanja in moramo precej te žice uvažati, zato bi bilo kajpak nesmotno, da bi se že zagotovljenemu tržišču odrekli. V perspektivi pa naj bi na mestu starega Jeklovleka zgradili novo proizvodno halo in posodobili tudi proizvodnji valjanih profilnih žic.

ZBOR DELAVCEV ŽEBLJARNE

V četrtek, 21. novembra je bil v Žebljarni zbor delavcev, kjer je vodja temeljne organizacije seznanil žebjarje s sklepi odbora za gospodarstvo o prekinitvi proizvodnje v decembru in razporeditvi delavcev v druge temeljne organizacije. Delavci so bili zelo zadovoljni, kaj bo z njihovo socialno varnostjo in kaj bo z žebli za ZDA, ki čakajo v luči Koper.

Božidar Bartelj, podpredsednik poslovnega odbora Železarn, je delavcem pojasnil, da to ni prvi primer uvedbe antidumpinskega postopka proti nam, in da je bil, ko je bil pred leti uveden, tudi ukinjen. Prav sedaj tudi tečejo pogajanja, da bi sedanji postopek ukinili, vendar se nihče ne more povedati, koliko časa bodo pogajanja trajala in kakšen bo njihov izid. Vendar tudi gospodarstva zbornica Slovenije zastopa mnenje, da ne moremo pristati na zahtevo po omejevanju izvoza v ZDA, zlasti zato, ker so Združene države naš največji upnik in ker lahko le z izvajanjem ustvarjamo potrebna sredstva za vračanje dolgov. Seveda je naša Železarna kot dolgoletni izvoznik še posebno prizadeta zaradi sedanjih ukrepov ameriške administracije, zato bo poizkušala preko jugoslovanskega združenja proizvajalcev črne metalurgije vplivati na naše predstavnike v pogajanjih z Američani, da bi zadevo nekako rešili. Za Žebljarno pa velja, da bi se morala otresti prevelike odvisnosti od izvoza na ameriški trg in več izvažati v zahodnoevropske dežele. Žal smo že tudi tukaj naredili nekaj napak in si z nekvalitetnimi vzorci zapravili nekaj možnosti za prodajo naših izdelkov v države zahodne Evrope.

Kar zadeva socialno varnost de-

lavcev v Žebljarni, je pojasnil Božidar Bartelj, ta s prerazporeditvijo ne bo prizadeta, saj bodo vsem žebjarjem zagotovljena ustrezna delovna mesta. Prav gotovo pa bo že januarja prihodnje leto stekel vsaj del proizvodnje v Žebljarni.

Zvone Miklič, predsednik konference OO sindikata Železarn, je delavcem povedal, da bo sindikat podprl prizadevanja po čimhitrejši razporeditvi žebjarjev v druge temeljne organizacije. Dejal je tudi, da se bo sindikat zavzel za to, da bi nedoseganje proizvodnih in izvoznih planov v novembru pri obračunavanju osebnih dohodkov žebjarjev upoštevali kot objektivno okoliščino, kar pomeni, da bo zaostajanje za osebnimi dohodki v drugih temeljnih organizacijah vsaj delno odpravljen. Po prerazporeditvi pa bodo delavci dobivali dohodek, kakršen jim pač pripada glede na novo delovno okolje, oziroma takega, kakršnega bi ob normalni proizvodnji dobili v Žebljarni, če bo to zanje ugodnejše.

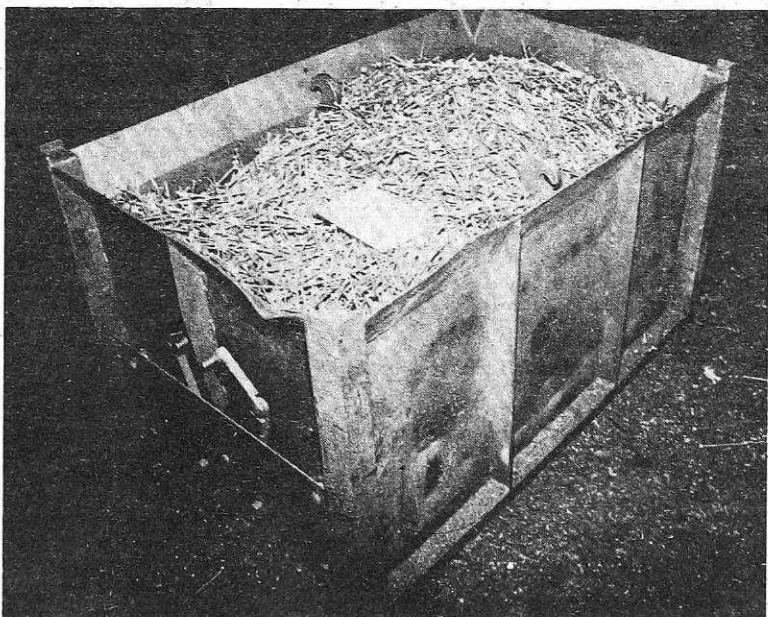
Delavci so bili zaskrbljeni tudi za usodo žebjarjev v koprski luči, saj bi bilo nesmotno, da bi jih poslali nazaj v peč. Vendar so, kot je povedal Leon Mesarič, ti žebli neprimerni za naše tržišče, saj so pretrdi in pretežki. Pač pa je ameriški uvoznik pripravljen za del teh žebjarjev plačati tudi uvozno carino. O nadaljnjem usodi ostalih žebjarjev pa sedaj še ni mogoče reči nič določenega.

Kot kaže, se delavci v Žebljarni, kljub nakazanim rešitvam počutijo negotovo. Zlasti starejši delavci, ki so v Žebljarni že 30 in več let, se prerazporeditve otepajo, saj se bojijo, da bodo v novem delovnem okolju zapostavljeni. Tudi v obljube o zagotovljeni socialni varnosti zaradi bridkih izkušenj z oktobrskim osebnim dohodkom kar ne morejo verjeti. Bojazen je seveda, čeprav brez stvarne podlage, razumljiva, saj je za žebjarje ustavev proizvodnje takorekoč naravna nesreča, zadeva, na katero nimajo nobenega vpliva, ne glede na to, koliko in kako dobro so doslej delali. In dela se pravzaprav tudi ne bojijo in ne branijo, saj sami trdijo, da toliko kot oni ne dela nihče v Železarni. Vendar so se navezali na svoje delo in svojo temeljno organizacijo in za nič na svetu ne bi radi šli stran. Tudi tisti, ki bodo ostali, so negotovi, vendar bodo dobivali osebne dohodke glede na to, da bodo v decembru pravzaprav opravljali rezijsko delo, čeprav bo proizvodnja stala.

Kljub vsemu naj na koncu vendarle zapišemo, da se žebjarjev v Železarni nihče ne otepa in da bodo vsi dobili delo in svoj kos kruha, čeprav bo malce grenak in da bo v začetku prihodnjega leta proizvodnja v žebljarni spet stekla. Borut Grce

Zbor delavcev (foto: B. Grce)

Žebli (foto: B. Grce)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 2. DO 15. DECEMBRA

2. decembra, Vito GRICAR, vodja TOZD Valj. deb. ploč., Jesenice, Titova 2, tel. št. 81-279.
3. decembra, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. št. 82-118.
4. decembra, Anton KELVIŠAR, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16.
5. decembra, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.
6. decembra, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.
7. decembra, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.
8. decembra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
9. decembra, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.
10. decembra, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Valj. blum. štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.
11. decembra, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345.
12. decembra, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
13. decembra, Leon MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
14. decembra, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a, tel. št. 89-040.
15. decembra, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Stroj. delavnice, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo ob 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 2. 12.	FRANC BERNIK	EDO KAVČIČ
TOREK — 3. 12.	JOŽE RAVNIK	JOŽE ZIDAR
SREDA — 4. 12.	VLADO REPE	FRANCI ZUPANČIČ
ČETRTEK — 5. 12.	MITJA KERSNIK	MILAN RAVNIK
PETEK — 6. 12.	MATJAZ KELVIŠAR	DUŠAN ŠMID
SOBOTA — 7. 12.	VANDA ENIKO	MATJIA URH
NEDELJA — 8. 12.	ALOJZ SLIVNIK	AVGUST NOVŠAK
PONEDELJEK — 9. 12.	IVAN SLAMNIK	BOJAN FINC
TOREK — 10. 12.	BOGOMIR SVETINA	JANEZ ARH
SREDA — 11. 12.	BRANKO GERČAR	MARJAN PINTAR
ČETRTEK — 12. 12.	JANEZ VEHAR	BOŽIDAR INTIHAR
PETEK — 13. 12.	BORUT CEGNAR	ALES ROBIČ
SOBOTA — 14. 12.	PRIMOŽ ŽVAB	IVAN ŠENVETER
NEDELJA — 15. 12.	JANEZ FALETIČ	ZDENKO CUND

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551, vezni telefon je: 2317.

Ob rednih delovnih dneh dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure, nočni pa od 18. do 6. ure.

Ob prostih sobotah, nedeljah in praznikih dela: dnevni dežurni od 6. do 18. ure, nočni pa od 18. do 6. ure.

Predaja poslov je na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 2. do 7. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš od 13.30 do 14.30.

V soboto, 7. decembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za borce: od 7. do 8. ure.

Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražisar.

V soboto, 7. decembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

RAZPORED DEŽURNIH VATROSTALNE ZENICA TOZD JESENICE

29. in 30. novembra ter 1. decembra, Rudi KLJUKOVIČ, Mojstrana, Kurirska pot 9, tel. v službi 83-916.

Dežurni Vatrostalne so v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu. V prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu decembru bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: JOŽE NOČ, Strojne delavnice — 4. decembra; Slavko ZUPANČIČ, Jeklarna — 6. decembra; Stefan GRAH, Transport — 11. decembra; Jože DOMEVŠČIK, ETN-OTK — 14. decembra; Milan ŠKREBLIN, Jeklarna — 14. decembra; Janez MENCINGER, Strojne delavnice — 18. decembra; Slavko MARKIZETI, Žičarna — 19. decembra; Vladimir SVETINA, Elektrode — 20. decembra; Jože STARC, Vzdrževanje — 24. decembra; Anton MIKLAVČIČ, Vzdrževanje — 30. decembra in Frančiška BAVDAŠ, Vratni podboji — 31. decembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

LIVARJI!

Sindikalni odbor Livarne obvešča vse svoje delavce in upokojence, da bo občni zbor 6. decembra ob 14.30 v spodnjih prostorih Kazine.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

TOZD Remontne delavnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD Remontne delavnice je na 2. seji 7. novembra obravnaval devetmesečno poslovno poročilo. Delavskemu svetu je predlagal, naj sprejme naslednji sklep: »Glede na večanje števil novih naprav v Železarni, TOZD Remontne delavnice s sedanjim planom delavcev, ob zakonskem limitiranju nadurnega dela, ne bo mogla zagotavljati uspešnih intervencij na svojem področju dela. Zato je potrebno takoj dokončno urediti normativ in plan kadra za leto 1986 in dalje.«

Ukrepi za izboljšanje poslovnih rezultatov se v TOZD RD kontinuirano izvajajo, sproti pa jih dopolnjujejo tudi z novimi. Izjema so tisti ukrepi, ki so vezani na dogovore s proizvodnimi TOZD in na uvoz opreme. Za izvedbo nekaterih del pa še vedno čakajo na ustrezno dokumentacijo.

Iz poročila o izvajanju nadurnega dela v avgustu, septembru in oktobru je bilo razvidno, da je prišlo do prekoračitve limitiranega števila nadur, vendar pa so tem vodje obratov posredovali ustrezna poročila.

Odbor se je seznanil tudi s poročilom stalne inventurne komisije Železarn. Le-ta na poslovanje skladišč št. 79 — RTA in 77 — žerjavni Bela ni imela pripomb, medtem ko za skladišče št. 84 — RTA Bela ugotavlja, da manjka kabel dolžine 30 metrov v vrednosti 8910 dinarjev. Ker to skladišče sodi v organizacijo komercialne, odbor zahteva od oddelka »materialno skladiščenje poslovanja« pisno poročilo o tem primanjkljaju.

Odbor je tudi sklenil (na predlog računovodstva), da naj se uvede stimulacija za zbiranje starega železa, in sicer za leto 1984 v višini 0,70 din za kilogram in za leto 1985 1,057 din za kilogram. Na ta način bo sindikat temeljne organizacije prejel za leto 1984 znesek 85 435 din (za 122.050 kilogramov starega železa) in za letošnje leto (8 mesecev) znesek 115 340 din (za 109.120 kilogramov starega železa).

MALO ZLOBNO, Vendar OD SRCA

Če velja, da ni pravila brez izjeme, bi morali taisto upoštevati tudi pri geslih, kot je NNNP. Zato predlagam, da se to geslo glasi: prav nič nas ne more presenetiti (razen snega v novembru).

Nekateri naši zdravniki so Hipokratovo prisego očitno razumeli nekoliko po svoje. Bolnike namreč ločijo na svoje in tuje.

Čeprav smo vsi samoupravljajci, so mikrofoni še vedno samo na govorniških odrih.

boter

Za tehnično izboljšavo »izdelava naprave za krmiljenje lokalnih žigosnih ur« je Olgi Kunšič odobril izplačilo druge rente, glede prijav tehničnih izboljšav št. 2944 in 2949 pa je sklenil, da naj se izvede patentni postopek. Avtorjema bosta po potrebi pomagala Mežek iz TOZD Remontne delavnice in Endliher iz TOZD Vzdrževanje.

Na predlog vodstva TOZD je sklenil, da se spremeni namembnost AZ sredstev za ročnega viličarja, preizkusni pult, nekatere manjše stroje in za enotirno dvigalo. Ta sredstva se bodo združila za nabavo viličarja in polnilca baterij za žerjavni oddelek ter za peči za lesne odpadke za Gradbenoremontne delavnice. Preostala sredstva se bodo porabila za kritje podražitev na ostalih kontih.

Potrnil je tudi predlog Gradbenoremontnih delavnic, da naj se nekatera stara osnovna sredstva, ki so v okvari in za delo neuporabna, likvidirajo. Gre za brusilni stroj, za krožne žage, vrtni ročni stroj z vgrajenim EL, dva različna varilna transformatorja, več različnih omar, dve žagi izrezovalki BOSH, krožno žago, šivalni stroj brez motorja in za narezovalec gume.

Sankaskemu klubu Jesenice je podaril 15 desk debelih 5 centimetrov, osnovni šoli Prežihov Voranc pa bodo delavci v GRD popravili akvarij. Za DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela bodo izdelali manjšo vitrino za šahovski odsek, medtem ko bodo Galskemu društvu na Blejski Dobravi strojno obdelali 1,30 kubičnega metra lesa.

Delavci četrte izmene TOZD Plavž smo se domenili, da 14. novembra pripravimo enodnevno ekskurzijo. Ogledali naj bi si Muzej talcev v Begunjah, kjer so med narodnoosvobodilno borbo nemški okupatorji zapirali in streljali naše ljudi, in delovno organizacijo Elan v Begunjah.

Muzej, ki so ga nekateri izmed nas prvič videli, nam bo ostal v nepozabnem spominu.

Priznani vodnik v Elanu nas je najprej seznanil z razvojem in s poslovnimi uspehi tisočtristo članskega kolektiva, ki je nedavno slavil 40-letnico. Ogledali smo si proizvodnjo vseh vrst smuči, čolnov, jadralnih letal in druge športne opreme, od začeta pa do končnega izdelka. Njihovi kakovostni izdelki gredo skozi mnogo pridnih rok.

Ob vrnitvi smo se ustavili še pri Trebušniku v Žirovnici, kjer smo preživeli prijetno popoldne v prijateljskem razpoloženju.

F. Rihtaršič

STROKOVNA EKSURZIJA

Obljuba dela dolg. Nadaljujemo poročilo o obisku in ekskurziji.

Prihod v Duisburg s šesturno zamudo je bil še bolj neprijeten za gostitelje. Nam je bilo precej nerodno, gostitelji pa so bili vseeno prijazni. Razumemo naše težave, posebno ker nam je uspelo med potjo poslati sporočilo o zamudi ter o prometnih težavah.

Šest ni številka, ki bi se ujela s pravičnimi števili tri, sedem, devet, bila pa je kruta resnica poleg telefonskega avtomata, kjer so se številke menjavale hitreje kakor besede.

Kljub težavam smo vendarle pripeli. Vse je bilo že urejeno. Namestili smo se v prijetnem hotelu hotelskega podjetja »Novotal«.

Ob treh popoldan pohitimo v naš avtobus. Žal, spet težave. Naš avtobus noče vzgati. Zato možakarji, tehniki, kakor smo, služno porinemo avtobus in se odpeljemo v jeklaro Huckingen s pettisočeststo zaposlenimi in 360.000 tonami mesečne proizvodnje.

Lega jeklarne je ugodna, cestni, rečni in železniški transporti ji omogočajo in približujejo dovoz in odvoz materiala. Trenutno je njihova velika skrb varstvo okolja. Gradijo objekt predelave plavžne žilindre za cestne objekte. To kar lahko tudi mi naredimo ali smo že: urejene transportne in prometne poti, urejeno skladiščenje in odlaganje materialov. Tretja je usklajenost proizvodnje. Plavž-grodelj-mešalci-konverterji-kontilivi. Tu so ogromni prihranki energije. O plavžu ne moremo veliko povedati, le to, da je največji v Evropi in opremljen z računalniško tehniko. Strojnice je podobna strojnic v jedrski elektrarni Krško.

Ško. V konverterjih izdelajo jeklo v dvajsetih minutah. To niso tako zahtevne kakovosti, kakor v naši železarni, a še vedno je izdelek dober. Dva kontiliva, eden dvožilni za brame in drugi, šestžilni za okrogle profile maksimalnega premera 460 mm kot vložek za Mannesman cevvarne. Brame proizvajajo za konkurenčno firmo Thyssen. Tej so odstopili oziroma prodali del proizvodnih naprav v Duisburgu.

Deset let že ne poznajo Siemens-Martinovih peči, pred dvema letoma so ukinili tudi valjarne. Ukinitve proizvodnih naprav je prispevala k modernizaciji, povečani proizvodnji, h produktivnosti, žal pa tudi k zmanjšanju števila zaposlenih. Spremenilo se je razmerje med proizvodnimi delavci in vzdrževalnimi delavci v korist vzdrževalcev, med katerimi so novi poklici. Med vzdrževalci so tudi žerjavovodje.

Problem na nepovedanih izostankov rešujejo drugače kot mi. Delavci skupin so usposobljeni za vsa dela v skupini, zato jih odsotnost enega delavca ne moti. Kljub temu niso opuščen razlike v nagrajevanju, v osebni odgovornosti posameznika, za izvajana dela in nadzor. Nič ni prepuščeno naključju.

Zelo dobro je organizirano izobraževanje ob delu. Nič ne more napredovati brez ustreznih tečajev in opravljenih izpitov poleg strokovnega dela. Tečaje in seminarje organizirajo strokovnjaki, podjetja, medtem ko so izpiti doma strokovnih komisij iz šolstva.

V obratih imajo omarice za prvo pomoč, rešilna postaja je le ena, v njej je zdravnik le podnevi. Težje primere odpeljejo v krajevno bolnico. Vso reševalno službo opravljajo gasilci.

V naši skupini strojnikov je bilo veliko zanimanja za probleme vzdrževanja in odnosa med proizvodnjiki in vzdrževalci. Zanimiva je bila misel vodičev, da se tehnologija metalurgije ni spremenila, pač pa so se spremenile proizvodne naprave. Če hočemo to razumeti, je vsaka nestrpnost nesmiselna. Samo sodelovanje prispeva k razvoju in uspehu. Če primerjamo število zaposlenih (pettisočeststo) s številom vzdrževalcev (dvatisočpetsto) in če vemo, da vsa vzdrževalna dela opravljajo sami

brez zunanjih firm, le pri generalnih remontih določena dela opravijo specializirane skupine firme Thyssen, vidimo, kako je vzdrževanje pri njih organizirano. Mnoga popravila izvršijo proizvodni delavci sami. Ni popravil, kjer ne bi sodelovali tudi proizvodni delavci, ki uporabljajo proizvodne naprave. Čistoča na proizvodnih napravah ni problem. Zanj je odgovoren delavec na proizvodni napravi. Skrbi tudi za to, da vzdrževalna ekipa lahko izvrši popravilo. Organiziranost je razvidna tudi iz zahtevanih popravil. Vedno se ve, kaj se zahteva, zamenjava pokvarjenega elementa ali le obnova izrabljenega dela v programiranem času. Stalnost kadra zagotavlja poznavanje naprav in odpravljanje napak na proizvodni napravi. Delavci so bili večinoma mladi. Starejše smo srečali na mestih mojstrov, kot strokovnjake za posamezna področja.

Pri modernizaciji proizvodnih naprav so bile upoštevane vse nove preizkušene tehnologije, med njimi tudi računalniki. Računalnike uporabljajo na vseh področjih od vodenja do nadzorovanja. Posamezne pomembne dejavnosti imajo vgrajene registratorje, ki omogočajo dodatni nadzor. Programi v računalnikih, ekrani v kabinah, stalni nadzor in odgovornost zahtevajo angažirano delo vseh zaposlenih in so pogoj za uspehe.

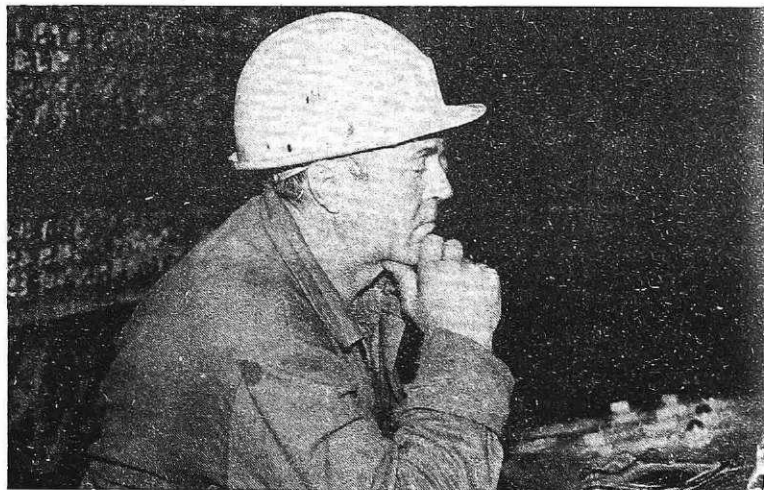
Vprašujemo se, ali je takšna investicija v računalniško tehnologijo in modernizacijo pametna. Podatki o uspešnosti teh podjetij in njihovo načelo, da ne vzgradijo ničesar, kar ne povečuje dohodka, dokazuje koristnost računalniške opreme v proizvodnji.

Ponovno se vracam k odgovornosti, o kateri pri nas večkrat govorimo. Za nemoteno obratovanje so odgovorni proizvodni delavci, upravljalci proizvodnih naprav. Zato so osebni dohodki upravljalcev delovnih naprav za okoli 5 % višji od dohodkov vzdrževalcev.

Verjetno je ta prikaz pomanjkljiv, saj ni mogoče vsega opisati in si zapomniti. Vendar je vse napisano z željo, da bi tudi udeleženci strokovnega izleta poskušali izboljšati delovne razmere v naši industriji.

O ostalih tovarnah pa v naslednjih prispevkih.

Mesta

Martinar (foto: B. Grce)

PREGLED SESTANKOV SDS

Delavci TOZD ŽIČARNA so gradivo iz programa samoupravnih aktivnosti za november obravnavali na štirih zborih. Poleg tega so razpravljali še o proizvodnji v septembru in reklamacijah ter se seznanili s potekom sindikalne konference, z načinom obratovanja v novembru in možnostjo cepljenja proti gripi. SDS vodstvo TOZD, adjustaža in votličarna ugotavljajo, da imajo še vedno nekaj reklamacij, za katere so krivi sami in ki bi jih z malo več pazljivosti lahko odpravili. SDS žičarna I-1, II-3, patentirnica 2 in del SDS pocinkovalnica ugotavljajo, da je bilo v septembru 6 reklamacij (4 upravičene, 2 neupravičene) in da se je zaradi slabo lužene žice povečala poraba votlic. Na sestanku SDS ŽIČARNA I-3, II-2, patentirnica 1 in dela SDS pocinkovalnica je bila v zvezi z reklamacijami posebej omenjena reklamacija žice iz Iraka. SDS žičarna I-2, II-1, patentirnica 2 in del pocinkovalnice pa ugotavljajo, da se kljub velikim naporom vodstva (kontrola lužene žice s strani OTK) stanje ni bistveno izboljšalo. Najpogostejši vzroki za reklamacije so kvalitativne zamenjave v valjarni žice in pri strojih. Seznanili so se tudi s proizvodnimi rezultati v septembru in z oceno za oktober. Plan so po količini dosegli (z velikimi težavami), vendar pa je bil del kvalitetnega asortimana pod pričakovanji.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. Na skupnem sestanku SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in predelava profilarne je bilo pod razno govora o varčevanju z energijo in o usklajevanju vrednotenja delovnih nalog. SDS predelava profilarne pa opozarja, da jim manjka delavcev zlasti na liniji Rossi 1. Vodja TOZD je prisotne seznanil tudi z bojaznijo, da bo primanjkovalo naročil. Tudi člani SDS profilarna 1 so razpravljali o preskrbi in delitvi električne energije. Prišli so do zaključka, da se morajo držati sklepov, ki jih posreduje poslovni odbor, če hočejo delati kolikor toliko nemoteno.

Iz TOZD VRATNI PODBOJI smo prejeli zapisnik SDS

vodstvo TOZD in adjustaža. SDS ugotavljata, da so bili sklepi prejšnjega sestanka uresničeni, razen vprašanja v zvezi s kantino na Javorniku. Na TOZD Družbena prehrana so poslali dopis, da se udeležijo sestanka izvršilnega odbora osnovne organizacije sindikata, vendar pa se sestanka ni nihče udeležil. Delavci zato ocenjujejo, da je je tak odnos delavcev TOZD Družbena prehrana neodgovoren in da niso pripravljeni reševati problematike delavcev v kantini.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS hladna predelava 1 in 3, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 1 in 3. Obravnave so zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za november.

Iz TOZD ELEKTRODE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, rezalnica 1 in 2, oplaševalnica 1 in 2, taljeni prašek, priprava elektrodnega praška ter transport-skladiščenje. Sešale so se na dveh zborih. Pod razno so razpravljale (dne 30. 10.) o redukciji električne energije in sklenile, da bodo izboljšane dneve nadoknadile v nočnih izmenah in s sobotnim delom. Opozorili so tudi, da še vedno ni urejeno ogrevanje rezalnice in četrte linije v oplaševalnici. Na tretji liniji je potrebno namestiti kaloriferje. Urediti pa je treba tudi zasteklitev obrata ter stranišče pod pisarnami.

Iz TOZD ŽEVLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, ževljarna 2 in 3, zavijalnica ževljarne ter orodjarna. Na sestanku SDS zavijalnica (dne 8. novembra) je bila pod razno podana informacija o stanju z naročili žičnikov.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS priprava dela, materialna služba, težka obdelava 1 in 2, strugarna 1 in 2, orodjarna 1 in 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2, strugarna valjev Javornik in Bela, ključavničarji strojev ter kovačnica-kalilnica. SDS priprava dela v zvezi z izvajanjem sklepov prejšnjega sestanka SDS omenja, da se predlog o reorganizaciji priprave dela ne upošteva več. SDS je zato sklenila, da ga ne bo dajala več na dnevni red. Prišlo bo do drugačne rešitve problema. Pod razno pa ugotavljajo, da se bodo morali — poleg rednih sestankov SDS — sestati še večkrat, da bi sproti reševali probleme, ki se pojavljajo v tehnološkem procesu dela. SDS materialna služba je obravnavala delovne pogoje pri žagah. Vprašuje, kdaj bodo instalirani kaloriferji. Zahtevali so tudi zimске obleke in srajce ter da se jim postavi čajnik. SDS težka obdelava 1 in 2 predlagata, naj se pri brusil-

nih strojih za nože obnovi in namesti luč. Pritožuje se tudi nad vzdrževanjem in kvaliteto kolutov (so premehki). SDS strugarna 1 pod razno predlaga naj se odstotki norm izobesijo na oglašnih deskah v strugarni. Na sestanku SDS orodjarna 1 je bilo izrečeno opozorilo, da bo treba navado posameznikov, ki prihajajo na delo po šesti uri, odpraviti. Tudi na sestanku SDS konstrukcijska delavnica 1 in 2 so imeli pod razno daljšo razpravo o trenutni delovni disciplini in medsebojnih odnosih. Podrobnosti v zapisniku ni. SDS kovačnica-kalilnica pa pod razno pripominja, da za pomanjkanje dela v kovačnici ni vzrok pomanjkanje naročil za zamašne drogeve, temveč neažurno delo priprave dela in materialne službe. Ker je moten normalni potek dela, SDS zahteva pojasnilo, kje je pravi vzrok za pomanjkanje dela.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD + tehnične službe, ključavničarji 1 in 2, instalacija 1 in 2, montaža 1 in 2, žerjavni 1 in 2, hidravlika in pnevmatika, delavnica elektrostrojev 1 in 2, elektrodela, elektrožerjavni, vodstvo GRD, tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, gradbenoremontna delavnica Javornik ter RTA 1, 2, 3, 4, 5 in 6. SDS so se sešale (večinoma) po dvakrat: na prvem sestanku v začetku novembra so obravnavale zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti, takoj naslednji teden pa problematiko osebnih dohodkov v TOZD Remontne delavnice. Stališča v zvezi s slednjim so si večinoma podobna; v bistvu se razlikujejo le po ostrini formulacije problema. SDS instalacija 1 in 2 sta bili na sestanku 5. novembra obveščeni o organiziranju posebnega tečaja za pridobitev interne kvalifikacije ter o projektu za rekonstrukcijo ograjda štel. Na naslednjem, 13. novembra, pa vprašuje zakaj Železarna najema toliko tujih firm. Njihovo delo stane več, kot če bi ga opravili sami v Železarni. Pravijo, da bi se s pogodbenim delom lahko marsikaj naredilo, pa tudi ceneje in bolje. »Dostikrat firma komaj dokonča, že moramo mi za njimi popravljati«, pravijo. Sprašujejo se, kdaj bodo res plačani po delu, »ker takrat, ko so veliki remontni in ogromni dela, je dohodek manjši«. Sklicujejo se na dejstvo, da je proizvodnja odvisna tudi od njih (»če postrojenja ne bodo popravljena, tudi proizvodnja nima kaj delati«) in obenem trdijo, da jih »zaenkrat v Železarni nihče ne upošteva« ter da bi jih bilo treba bolj plačati (»ena možnost je, povečati urno postavko in povečati tudi faktor za premijo«). Obe skupini sta podprli

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

USTANOVITEV KULTURNEGA DRUŠTVA CSUI JESENICE

V petek, 15. novembra, smo imeli sestanek v prostorih nekdanje gimnazije, na katerem smo ustanovili šolsko kulturno društvo (SKD). Med drugim smo izvolili tudi izvršni odbor in sprejeli pravila SKD.

Tovarišica Darja Črv je poročala o sedanjem delovanju krožkov na centru. Uspešno deluje več krožkov. Med seboj se tudi povezujejo. Predvsem lani ob kulturnem dnevu so se učinkovito povezali dramski in instrumentalni krožek ter pevski zbor.

Uspešno delujejo tudi Vizije, literarno glasilo, ki izhaja dvakrat letno. V njem so objavljeni literarni in likovni prispevki dijakov. Krožek se pogosto srečuje s problemom prispevkov, ki jih je še vedno premalo.

Uspešen je tudi dramski krožek, ki predstavlja svoje delo predvsem na proslavah ob raznih praznikih in drugih prireditvah. Z malo manjšim zanosom deluje foto krožek, čeprav je v šoli vsa potrebna oprema, tudi mentor je pripravljen pomagati. Problem je, da učenci uspešno delajo samostojno in ne v krožku (v okviru šole).

Lutkovni krožek zaenkrat še ne deluje. Zanimanje učencev zanj je majhno, kljub temu pa ima krožek možnosti za delovanje. Pripravljali bi se lahko tudi na gostovanje in podobno.

Likovni krožek ima težave s kadrom in s prostori, vendar pa si prizadevamo, da bi tudi ta krožek začel delovati.

Pevski zbor je začel izgubljati člane, kar je velika škoda, saj vemo, kako je bil naš šolski zbor pod vodstvom Brede Avsenik lansko leto uspešen. Morda je vzrok tudi urnik vaj, mogoče neprimeren za večino pevcev, zato bomo poskušali pevske vaje organizirati tako, da bo zbor spet dobil lanskoletni obseg in dosegel enak uspeh.

Izredno uspešno deluje novinarski krožek pod vodstvom Polone Avsenik; člani krožka obveščajo dijake o dogajanju na Centru, članke objavljajo v Železarni, na Radiu Triglav je bila pripravljena oddaja, dvakrat letno izdajajo tudi glasilo Bilten.

RAZMIŠLJANJE OB

29. november je naš državni praznik. Na ta dan so se pred dvainštiridesetimi leti v Jajcu zbrali predstavniki vseh naših republik in odločili, da po vojni ne bo več kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Namesto nje bo socialistična federativna republika Jugoslavija. V njej bodo ljudje sami vladali, vodil pa jih bo tovariš Tito, ki je tistega zgodovinskega dne postal maršal. Sklenili so tudi, da kralji, ki nas je v odločilnih trenutkih zapustil in strahopetno pobegnili, ne sme več nazaj. Vse, kar so tedaj sklenili v tem prelepem bosanskem mestu, se je s prizadevanstvom uresničilo. Partizani, s Titom na čelu, so nam izborili svobodo. Po vojni pa smo zgradili porušeno in ponosno začeli novo — svobodno življenje.

Tem dogodkom se moramo zahvaliti, da mi, generacija, ki letos praznujemo ta pomembni praznik, ne poznamo strahot vojne. Ne poznamo predvojnega izkoriščanja, ko sta kmet in delavec morala garati do onemoglosti za neznamenit zaslužek, medtem ko so kapitalisti živeli bogatško življenje.

In na ta dan, dvainštirideset let poz-

Delovanje interesnih dejavnosti v našem centru je bolj ali manj živahno, to velja le za nekatere krožke (novinarski, dramski, Vizije). Nekateri krožki pa stojijo na mrtvi točki, predvsem zaradi vse večjega nezanimanja dijakov. Eden izmed vzrokov je mogoče tudi neprimeren sprejem prvih letnikov na začetku šolskega leta in na informativnem dnevu. Sprejem bi moral biti bolj živahen in pester, da bi novošolce pritegnil v dejavno življenje na šoli. Z malo truda bi lahko pripravili igro, v kateri bi prvošolcem prikazali, kaj in kako se na Centru dela. Potem bi bila mogoče poleg učenja aktivnosti v krožkih že samoumevna. Moramo si prizadevati, da bodo tudi nedejavni krožki oživel. Mogoče je vzrok za nezainteresiranost tudi v preskromnem obveščanju, saj so oglašne deske večinoma prazne, pa tudi za sestanke krožkov učenci oziroma dijaki ne zvedo pravočasno.

Jože Varl je dejal: »Opažamo, da je kulturna dejavnost začela zamirati. Začeli pa smo vključevati v občinsko kulturno društvo tudi šolska kulturna društva in dejavnosti in s tem obogatili in popestrili občinsko kulturno dejavnost. Izobrazbena struktura je na Jesenicah izredno barvna, kar je zelo pomembno (negativno) za vzgojno-kulturno dejavnost. Poleg tega je športna dejavnost bolj financirana, zato si je treba prizadevati za enakopravnost športne in kulturne dejavnosti...«

V načrtu za šolsko leto 1985/86 je predvsem oživil interesnih dejavnosti, ustanovitev tistih, ki še ne delujejo, tečaj in seminarji poleti na Jesenicah. Načrte za posamezne dejavnosti bo treba izpopolniti, bili naj bi bolj podrobni.

Sprejeli smo pravila SKD CSUI Jesenice. Naziv društva bo sprejet kasneje. Predlagano je bilo, da naj bi se imenoval po Mihlu Klinarju. Se-

DNEVU REPUBLIKE

neje, stojim na proslavi. Iz zvočnika doni himna. Prvošolci bodo sprejeti v pionirsko organizacijo. A z mislimi nisem pri proslavi. Razmišljam o takratnih pionirjih. Niso imeli ne radia, ne televizije ne drugih razvad sodobnega časa. A kaj to. Dostikrat tudi hrane niso imeli. Uspavanke so jim bili oddaljeni strel ali pa enolični koraki straž. Mnogo jih je pomrlo. Mnogo jih je pomagalo partizanom. Kako srečni so morali biti, ko se je vojna končala in so zaživel v deželi enakosti. Kaj pa današnji otroci? Smo tudi takšni? Nismo, saj nam ni treba biti. A če bi našo domovino napadli sovražniki, bi jo branili, do zadnjega diha.

Tako, proslava je končana. Iz razmišljanja me iztrgajo mladi — novopečeni pionirki. Vsi veseli ponosno ogledujejo rutice, čepice in pionirsko izkaznico. Zdaj so pionirji in skupaj bomo še naprej gradili našo domovino.

Eva Verovšek
Krožek za ohranjanje
tradicij NOB
OŠ Tone Čufar,
Jesenice

dež ŠKD pa je na Ruparjevi 2 na Jesenicah. Ziga še nimamo, pri tem nam bo pomagal tovariš Varl.

Izvolili smo izvršni odbor, predsednika in nadzorni odbor: V izvršni odbor so bili izvoljeni: predsednik — Darja Črv, podpredsednik — Maja Antonič, tajnik — Karmen Noč, blagajnik — Boštjan Fon, mentor — Polona Avsenak, dokumentarist — Monika Cundrič, plan — Marija Perat-Heberle; v nadzorni odbor pa: predsednik — Mirko Pezdinik in člana tovarišici Slavica (iz računovodstva) in Tatjana Legat.

Tanja Črv,
novinarski krožek CSUI Jesenice

TOŠE ČUFAR — JESENIŠKI REVOLUCIONAR, PESNIK IN PISATELJ

Ponosna sem, da obiskujem osnovalno šolo Tone Čufar na Jesenicah. Je ena izmed številnih šol v Sloveniji, ki nosi ime jeseniškega revolucionarja, borca za delavske pravice, delavskega pesnika in pisatelja.

Rodil se je v revni delavski družini, 14. novembra 1905. leta, na Jesenicah. Že v tretjem razredu je moral zapustiti šolo in oditi za pastirja. Najprej je pasel pri stricu na Slavnih v Bohinju, nato pa še pri kmetu Kavaljarju v Ratečah. Ob koncu 1. svetovne vojne se je vrnil na Jesenice, nato pa se je šel učiti za mizar-skega pomočnika k mizar-skemu mojstru Andreju Čufarju na Savi. Že v tem času je pisal. Njegove pesmi opisujejo krivico, ki so jo trpeli delavci. Ker se ni mogel šolati, je ves prosti čas bral in se tako učil pisanja.

Tone Čufar je že v mladih letih zbiral tovariše, da so proslavili delavski praznik, kjer so se izkazali kot prekaljeni borci za delavske pravice. Kasneje je postal komunist. Svoja dela je objavljval v revijah, Enotnosti, Svobodi, Književnosti, pisal je v delavska glasila. V njem se je pretakala delavska kri.

Bil je zaverovan v pisateljski poklic. V svojih literarnih delih je upodabljal življenje delavcev, ki jih je spodbujal k revoluciji. Njegova drama Polom je bila posvečena proletariatu, le-tega je upodobil tudi v književni reportaži Februarska noč. Njegov zadnji roman je bil Pod kladi-vom.

Zadnja leta pred vojno je živel v Mariboru. Ob napadu Nemcev na Jugoslavijo pa se je umaknil v Ljubljano, kjer je deloval ilegalno; leta 1942 so ga odpeljali v Gonars v Italijo. Njegovo ilegalno ime je bilo Karel Štrukelj. Toda v taborišču ga je nekdo izdal, zato so ga izročili Nemcem. V Šentvidu pri Ljubljani je 11. avgusta poskušal zbežati krvnikom — skočil je s kamiona, stekel proti gozdu, a ga ni dosegel, ker ga je zadela sovražnikova krogla.

Vsa njegova dela so našla pot do delavskih src, slovenska književnost pa je z njimi dobila pričevanja o proletarskem življenju.

Karmen Konobelj, 7. b
Krožek za ohranjanje
tradicij NOB
OŠ Tone Čufar Jesenice

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Cilji specialne vojne so odvisni od stanja in tokov mednarodnih odnosov. Načelno gre za cilje, ki jih ni mogoče uresničiti z običajno diplomatsko dejavnostjo. Te cilje konkretno določajo posamezne vlade.

NAČELA SPECIALNE VOJNE

Specialno vojno je mogoče izvajati samo ob uporabi določenih sil. Organizacija in formiranje sil, pa naj bodo še tako vojaški, niso podrejeni običajnim standardom vojaške organizacije. Dalje zahteva specialna vojna raznovrstnost, izvirnost pri akciji, ofenzivnost, največjo obvečenost o nasprotniku, tajnost in varnost postopkov, presenečenja ter vrhunsko usposobljenost sil, ki izvajajo specialno vojskovanje.

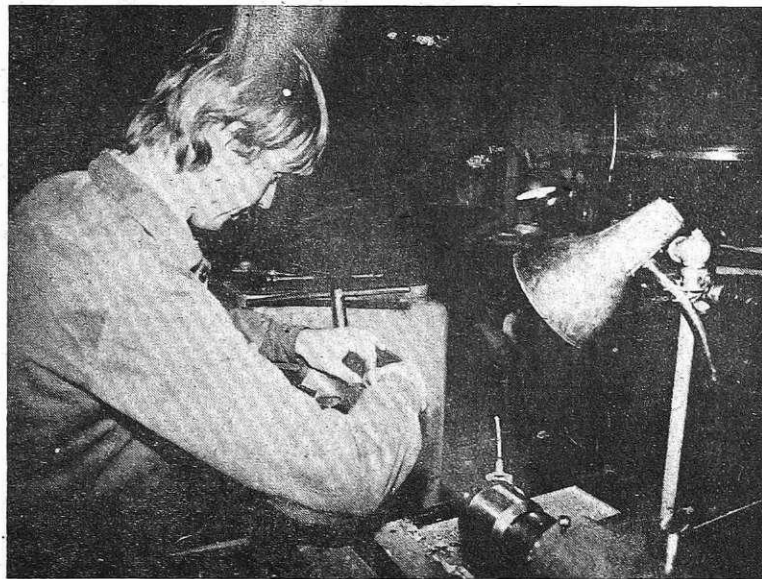
Specialno vojno je mogoče voditi na nacionalnih ozemljih drugih držav, na kontinentalnih območjih pa tudi v svetovnem merilu. Praviloma teče specialna vojna v času, ko ne poteka nobena druga vrsta vojne. Proti posameznim državam je lahko dolgoročna, zlasti če se izvaja v propagandno — psihološki smeri. Ogrožena država, proti kateri je naperjena akcija specialne vojne, z zamudo ali zelo težko odkrije začetek delovanja. To predvsem zato, ker je prikrita.

Ekonomsko področje je nedvomno eno najpomembnejših, na katerem se specialna vojna razvija do najvišje mere. Blokofske grupacije na podlagi svojega visokega tehnološkega razvoja v čedalje bolj odprtem svetu z raznimi postopki zlahka navežejo nase srednje in manj razvite države in jih postavijo v odvisnost. Pri tem je cilj dvojen. Z ekonomskimi udari raznih vrst jih »kaznujejo« vedno, kadar pre-malo podpirajo posamezne njihove zunanje politične cilje. Drugič pa pri posameznih državah izzovejo ekonomsko blokado, kar zopet vrže posamezne države v še večjo ekonomsko odvisnost in povzroči notranjo destabilizacijo. Znani so primeri večjega števila latinsko ameriških držav, zlasti Čila v letu 1973.

Seveda tu mislimo na negativne vidike procesa sodobnega integriranja človeštva. Tovariš Kardelj v študiji »Zgodovinske korenine neuvrščenja« širše govori o tem pojavu, citirajmo: »Prav takšni in podobni monopolistični centri svetovne ekonomske moči pa so med najpomembnejšimi oblikovalci boja za ekonomsko in politično hegemonijo med narodi. S tem pa tudi političnega boja za hegemonijo nad narodi, za njihovo podrejanje, za vmešavanje v njihove notranje zadeve.«

Dogodki na Poljskem na začetku tega desetletja najbolj ilustrirajo učinke takšnega vpliva sredstev svetovne ekonomske moči. Kot je znano, je Poljska že leta 1970 začela industrijsko modernizacijo s pomočjo zahodne tehnologije in kreditov. Takšna usmeritev je precej spremenila industrijsko podobo Poljske. V ladjedelništvu je v tem dosegla četrto mesto na svetu. Kmetijstvo so zanemarili in se čezmerno zadolžili. Pričakovano, da bo Poljska s proizvedenim blagom redno odplačevala zunanje dolge, so se v praksi razblinila kot milni mehurček. Neposredno pred začetkom stavk sredi leta 1980 Poljska s svojim celotnim izvozom ni mogla pokriti obresti in anuitet. S tem je bil krog zaprt.

(se nadaljuje)

Strugar (foto: B. Grce)

stališča izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata v TOZD Remontne delavnice. Tudi SDS montaža 1 in 2 sta bili pod razno — med drugim — opozorjeni na možnost pridobitve interne kvalifikacije (ki se bo upoštevala tudi pri napredovanju). SDS žerjavni 1 in 2 pod razno opozarjata, da žerjave slabo mažejo in da tako nastajajo velike okvare. SDS hidravlika in pnevmatika je v zvezi z osebnimi dohodki zavzela naslednja stališča: »1. Smatramo, da je poklicno delo naših delavcev pre-slabo vrednoteno. 2. Delavci v drugih TOZD hitreje napredujejo. 3. Z ozirom na povečan obseg dela in zahtevnost dela bo nujna prekatégorizacija. 4. Ne strinjamo se z uvajanjem tujih firm za delo, ki bi ga ob spremenjenih normativih in boljšem nagrajevanju lahko opravili sami.« SDS delavnica elektrostrojev 1, elektrodelavnica in elektrožerjavni so na skupnem sestanku 6. novembra opozorile, da niso prejele odgovora na vprašanje s prejšnjega sestanka (Zakaj se premije ne dvigajo z rasti dohodka in so ostale na višini izpred treh let?). Zahtevali so, da se jim odgovori v pisni obliki do naslednjega sestanka. Pod razno pa so, kot več drugih SDS, zahtevali, da se regres in jubilejne nagrade izplačujejo posebej v kuverti — in ne tako kot doslej skupaj z osebnim dohodkom. Zapisnik istih treh SDS z dne 12. novembra pa objavljamo kar v celoti: »Člani vseh treh delovnih skupin so enotnega mnenja, da so osebni dohodki za naše delo in strokovnost za vse prenizki v primerjavi z ostalimi TOZD. Istega mnenja je tudi sindikat, saj imamo v primerjavi s proizvodnimi TOZD precej manjše osebne dohodke glede na odgovornost in zahtevnost našega dela. Remontnega in vzdrževalnega dela je vedno več, prav tako novega v Železarni, poleg tega pa je vedno več postrojenja v zelo kritičnem stanju. Skupine zahtevajo, da prideta tovariš Penič in vodja TOZD RD, tovariš Rotar, na sestanek skupin. Pravilnik za premije je nespremenjen že vrsto let in zaostaja za rasti dohodka. Ta pripomba je bila že večkrat posredovana, odgovora ni bilo še nobenega. Tudi predlog za začetno grupo navil-ja-jev elektromotorjev je bil izdelan že pred leti, a še do danes ni rešen.« SDS delavnica elektrostrojev 2 je nekoliko krajša. V zapisniku omenja le, da podpira mnenje IO OOS in da je v zapisniku odbora dovolj jasno zapisano, kaj je treba storiti, da bi vzdrževanje vrednotili tako kot nekoč. Zanimivo je tudi stališče vodstva gradbenoremontnih delavnic: »SDS meni, da osebni dohodki v TOZD Remontne delavnice zaostajajo za osebnimi

dohodki v Železarni kot celoti. In to predvsem zaradi premije, ki se že od samega začetka premijskega sistema ni spremenila. V službah so premije v odstotkih na OD in rastejo skladno z rasto OD v Železarni. Prav tako smo mišljenja, da vodstvo ŽJ oziroma službe, ki se ukvarjajo z nagrajevanjem, vse prevečkrat obravnavajo TOZD Remontne delavnice kot neko službo in ne upoštevajo, da naši delavci prav tako delajo v proizvodnji in da je proizvodnja v precejšnji meri tudi odvisna od našega dobrega in pravočasnega dela. Zato mislimo, da našim delavcem prav tako pripada nova premija, ki se uvaja v TOZD Je-klarna.« Tudi SDS tesarji v celoti podpira stališča IO OOS TOZD RD. Hkrati pa se vprašujejo, kako je mogoče, da tesar specialist ne zasluži niti za svojo socialno varnost, oziroma, da se ga šteje med socialno ogrožene, tako da pride v poštev za najem kredita za nabavo ozimnice. »Če pogledamo nekaj let nazaj, pravijo, »je bil osebni dohodek kvalificiranega tesarja približno enak povprečju v Železarni, danes pa povprečnega osebnega dohodka Železarne verjetno ne dosega niti delovod-ja.« Na koncu ocenjujejo, da je vzrok za pomanjkanje kvalificiranih tesarjev prav v slabem nagrajevanju njihovega dela. Po-dobnega mnenja je tudi SDS mizarji, ki ugotavljajo, »da strokovno znanje ni cenjeno in plačano, ne v Železarni in tudi izven nje nek.« In nadaljuje: »Vse to odvrača mlade ljudi, da bi šli v uk za poklice, ki jih rabimo v proizvodnji, vzporedno s proiz-vodnjo in za zadovoljevanje individualnih potreb v vsakda-njem življenju. SDS se vprašuje, kdaj bo prišlo do tega, da bo znanje, delavnost, točnost, prizadevanost in ostale kvalitete do-brega delavca, cenjeno do te mere, da bomo lahko rekli, da se je dejansko nekaj premaknilo v pozitivno smer. Ne pa, da se povsod sliši in piše, da je dober delavec naše največje boga-stvo, ko pa ga je treba nagraditi, ga odrinemo in pozabimo nanj. S povečanjem števila vzdrževalcev bi se gotovo več dalo narediti doma. SDS ugotavlja, da s takim številom delavcev v naših delavnicah (mizarji, pleskarji, steklarji) ne moremo za-gotavljati rednega vzdrževanja. Z izboljšanjem strojne opre-me, ki smo jo dobili, si lahko veliko pomagamo in hitreje opra-vimo delo, vendar je obremenjenost delavcev še vedno velika. Glede tujih izvajalcev pa mislimo, da je treba nad njimi po-ostri nadzor ter jim ne dovoliti, da v Železarni vdrijo.« SDS kleparji je na sestanku 7. novembra protestirala proti sklepu odbora za gospodarstvo TOZD Družbena prehrana o ukinitvi

zamenjave pretečenih bonov. Argument: »Zaradi nekalitete hrane se boni ne uporabljajo tako, kot bi se.« Predlagali so tu-di, naj bi delavski avtobusi, ki so namenjeni za prevoz delav-cev Železarne, vozili izključno železarje. Moti jih predvsem to, da so polni drugih ljudi že pred koncem dne. »Uredi naj se ta-kot kot ima PKT ali Planika — Žirovnica.« Tudi SDS kleparji meni, da je obstoječi premijski sistem razvrednotil njihovo de-lo. Še posebej pa opozarjajo na naslednje: »Že nekaj let se nam dogaja, da na objavljene razpise ne dobimo prijav ustreznega kadra, kar pa je popolnoma razumljivo, saj jim ne moremo nu-diti stimulativnega osebnega dohodka. Najbolj zaskrbljujoče pa je odhajanje dobrih delavcev, ki jih je škoda zaradi pridob-ljenega znanja in poznavanja delovnega procesa. Pred leti je bil osebni dohodek kvalificiranega delavca na povprečju Žele-zarne, danes pa je s svojo grupo daleč zadaj. Bolje ocenjeno delo administracije in proizvodnje je absolutno zgrešeno, ker vzdrževalec je tisti, od katerega zavisí proizvodnja. Vzdrževa-lec se mora vso delovno dobo učiti in prilagajati novi tehnologi-ji, novim materialom in je izpostavljen intervencijam Železar-ne v vseh dnevih in ob vsakem vremenu. Če ne bo vzdrževalca, ne bo proizvodnje, še manj pa administracije.« Stališča ostalih SDS se v bistvu ne razlikuje od teh, ki smo jih že navajali. Mo-goče za nianso odstopa stališče SDS RTA 6: »Delavci SDS RTA 6 podpiramo pobudo sindikalne organizacije TOZD Remontne delavnice za razreševanje OD glede razvrednotenja in nesti-mulativnosti, kar smo že večkrat poudarjali. Ocenjujemo, da je pravilno stališče glede zmanjševanja fizičnega napora in stal-nega naraščanja strokovne zahtevnosti in znanja. Eden osnov-nih kazalcev nestimulativnosti je upadanje interesa za študij ob delu za mlajše delavce, od katerih delo zahteva širše zna-je. Posplošen odgovor na pobude za nadaljnje izobraževanje je ugotovitev, da s tem, glede na vložen trud, premalo pridobi. Kadrovanje v oddelku TTZ praktično ni več sprejemljivo iz ni-žje stopnje usmerjenega izobraževanja, razen za dela na omrežju (v omejenem obsegu).«

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja
in informiranja — Božidar Lakota

PREDPRAZNIČNI PREMISLEK

Franc Dolinar

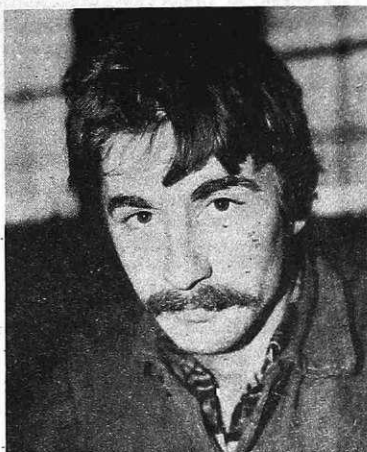
Zoran Rozman

Taib Grbić

Muniba Čabrić

Dragutin Gvozdić

Sovražim ankete. Zlasti take, praznične, iz katerih bi morali nič hudega sluteti bralci razbrati (glede na trenutne, stabilizacijsko naravnane gospodarske razmere) zmerni optimizem in zaupljiv pogled v prihodnost. Uredniku je kajpak lahko reči: pojdi in napiši, pa vsaj za eno stran v Železarnju naj bo in čimveč sličic.

In potem nekateri nočejo nič povedati, tisti, ki kaj povedo, nočejo da bi jih fotografirali, tistih, ki bi kaj povedali in se pustili še slikati, ne vprašam, vsi skupaj bi pa o dnevu republike povedali le to, da je pač krasno, ko imaš tri dni prosto in da je bilo včasih vse drugače. Nadaljnji pogovor pa neizogibno steče v kalne vode splošnih resnic o padajočem standardu, vse višjih cenah, slabih plačah... Večjega dela tistega, kar slišiš, ne moreš napisati, saj je preveč sočno za časopisne strani in preveč v nasprotju z na splošno sprejetimi stališči o dejanskem stanju stvari. Marsikatera pripomba je tudi v stilu: sem slišal praviti, da je Janez izvedel od Francelja, da mu je Miha pravil, da Jože ve, da... no, saj veš, kako je. Potem pa vidi. Odločiti se moraš med zvestobo splošnemu prepričanju, trenutni objektivni situaciji, sogovorniku, uredniku ali samemu sebi. In kakor že se odločiš, nekemu se boš moral izneveriti in najteže se boš izneveril nekemu, ki ti reže kruh, najlaže pa samemu sebi. Zato sovražim ankete, še zlasti, ker bi morala biti vsaka anketa hkrati najbolj demokratična oblika novinarskega pisanja in najbolj veren odraz stvarnosti. To dvojje pa gre skupaj le v teoriji. Pravzaprav pa je tole tarnanje le poskus, da bi si zavaroval hrbet pred tistimi, ki bodo v nadaljnjem pisanju videli kakršnekoli poizkus rovarjenja proti resničnosti. Zdi se mi, in menim, da se moji sogovorniki strinjajo z menoj, da smisel praznikov ni le v tem, da bi proslavljali in svečano odpirali v dneve pred njimi na hitro dokončane objekte splošnega družbenega pomena. Tudi to, da odkrito spregovorimo o težavah, ki nas prizadevajo in predvsem, da to storimo brez strahu, da bi kdo v tem videl naše prikrito zarotništvo. Prav to, da to lahko storimo, naj bo opravičilo za optimističen

pogled v prihodnost, saj je prvi vzgib za vsako spremembo, tudi tisto na bolje, nezadovoljstvo z obstoječim. In preden zapišem, kar so mi povedali moji sogovorniki, naj se jim zahvalim za odkrito besedo.

Moja prva »žrtev« je bil Franc Dolinar, vzdrževalec na plavžu. V Železarni dela 25 let (prej je bil v Verigi) in naslednje leto gre v pokoj. Takole pravi: »Osebnost mi prazniki pomenijo to, da sem prost. Drugače je pa taka draginja, da se ji ne moremo več prilagajati.«

Kot je iz priloženega razvidno, je bil rezultat mojega anketiranja hudo pičel, kljub temu, da sem si poprej pripravil kopico vprašanj, ki v teoriji popolnoma funkcionirajo. Rešilo me je naključje. Skupina delavcev iz hladne valjarne Jesenice se me je iznebila na ta način, da so me seznanili z Zoranom Rozmanom, ki bojdaj nima dlake na jeziku: »Praznik je zato, da veš, da si prost. Ni pa več tako, kot je bilo včasih, ko smo pred praznikom malo pospravili in okrasili obrat. Zdaj pa vidiš, kako je vse navlečeno. In delati moramo do konca, da bi izpolnili plan, delavec komajda ve, da je to največji jugoslovanski praznik. Pa tudi sicer nam nič ne povedo, sestanki trajajo devet, petnajst minut, na hitro se zmenimo, kar je najbolj nujnega, potem se pa razidemo. Nikoli ne pride nobeden od vodilnih, še delovodja pošlje svojega namestnika. Že lep čas se govori o remontu na Siemagu, pa nihče ne ve, kdaj bo. Ne vemo, koliko časa bomo obratovali, lahko da bo po novem letu konec. Pa nič ne moreš. Tudi sindikata ne vidim nikjer, še na občni zbor me ni nihče povabil, čeprav bi rad šel. Če bi bil jaz predsednik sindikata, bi se dajal za delavce, tako pa nič ne moreš, saj nič ne veš, kaj se dogaja.«

Potem sem nekaj časa blodil po Železarni in tuhtal, kaj naj počnem s takimi izjavami, da bo urednik zadovoljen. »Grce, pridi sem«, zaslišim za hrbtom, »napiši kaj tudi o naših vakumarjih, da kvaliteta in tone ne grejo skupaj. Saj je tudi Ravnik tako rekel.« Potem me je kličeči peljal gledat skladišče ferolegur in me prepričeval, da nekatere stvari niso tako preproste, kot bi si jih kdo predstavljal. Seznanil me je z naslednjim sogovornikom.

Taib Grbić, operater na vakuumski napravi v jeklarni, je v Železarni že štirinajst let. 29. november, rojstni dan naše republike, je tudi njegov rojstni dan, le da je Taib nekoliko mlajši. »Na vakumu je, čeprav v časopisu dostikrat piše drugače, veliko dela, zlasti na dopoldanski izmeni, ko je treba pripravljati ferolegure, pokrov in tesnilno maso, kadar delamo krome. Delovno okolje pa ni najbolj prijetno, saj je vroče in prašno. Naredimo, kolikor moremo, saj moramo včasih tudi po več ur čakati na peč.«

Vakuumiramo lahko le šarže z Asee, saj imajo tiste z Lectromelta previsoko tonažo in bi morali, če bi jih hoteli vakuumirati, jeklo iz ponovce odlivati stran. Probleme imamo tudi s ferolegurami, zlasti ferocrom carbure je nečist in vlažen, zato je šaržo težko očistiti, saj je vodik, ki ga z vso to vodo dobimo vanjo, zelo neprijeten. Naše delo je natančno in odgovorno, poleg vsega pa tudi fizično zahtevno, saj žilindre ne posnemamo v peči, kot je bilo načrtovano, ampak jo odlivamo iz ponovce in zlasti pri kromih jo je potem zelo težko odstraniti, to pa moramo narediti vsak dan sproti. Precej več smo zunaj pri pečeh, kot pa v kabini vakuumske naprave, veliko je ročnega dela in zato delavci rajši odhajajo od nas, kot pa prihajajo k nam. Poleg tega moramo vedno pomagati drugim delavcem v grapi, kadar pa imamo sami veliko dela, ni nikogar blizu. Osební dohodek je pa bolj srednja žalost, dober je le navidez, saj so v njem tudi nadure, če pa to odštejemo, se nimamo s čim pohvaliti. Tudi

delo v sistemu 4+1 nikogar ne priteče. Od nas zahtevajo 30 kromovih šarž na mesec, vendar se moramo pošteno potruditi, da to dosežemo. Pod sedanjimi pogoji pa več ne moremo narediti. Pa tudi tako je: če bi nas kdo petnajstega presenetil z debelejšo kuverto, bi imeli več veselja do dela, tako se pa v tistih dneh po plači nikomur ne da delati. To pa se seveda krepko pozna pri proizvodnji. Jaz pravim, naj tisti, ki pravi, da v jeklarni dobro zaslužimo, pride sem za en šiht in naj samo sedi poleg peči, nič mu ni treba delati, pa bo potem drugače mislil.«

V Žebljarni se je z menoj pogovarjala Muniba Čabrić, ki dela tam že 11 let. Prepričan sem, da se bo našel kdo, ki me bo spoznal za posebno zlobnega, ker sem šel prav tja, vendar je občutek neupravičen (pa tudi kurjih očes ni tako malo, kot se zdi na prvi pogled), saj iz tega pogovora veje še največ zmernega optimizma.

»Zelo težko nam je, ker moramo stran od naših strojev in iz Žebljarne, posebno ker se ne vemo, kam gremo. Če človek toliko leto dela na enem delovnem mestu, se nanj privadi, pa čeprav je delo težko. Saj je bilo včasih še težje. Če bi bilo le mogoče, bi rada ostala tukaj in tudi ostale delavke mislijo tako. Sicer se pa dobro razumemo med seboj in res upamo, da se bomo januarja vrnili semkaj. Res, da je bila prejšnja plača slaba, vendar to razumemo, saj nismo delali žebljeva za Ameriko in tudi plana nismo dosegli. Prazniki pa kot prazniki, veseli smo, da bomo tri dni doma.«

Moj zadnji sogovornik je bil Dragutin Gvozdić iz remontnih delavnic. »Ta praznik mi pomeni veliko in ne le meni, ampak tudi drugim. O svojem delu bi povedal to, da delamo na nevarnih delovnih mestih, kjer smo močno odvisni eden od drugega, zato se delavci iz remontnih delavnic med seboj odlično razumemo. Kar pa se tiče samoupravljanja, se na skupinah marsikaj dogovorimo,

vendar nas že na delavskem svetu temeljne organizacije utišajo. Imamo sicer besedo, vendar o ničemer ne odločamo. To velja tudi za nagrajevanje. Dosledno bi morali upoštevati nagrajevanje po delu, ne pa da se izgovarjamo na to ali ono. Zavedam se sicer, da smo v krizi, vendar je kriza tudi to, da delavcu osebni dohodek ne zadostuje za osnovne potrebe. S tem bi se morali malo pozabavati. Tako pa si privoščimo vsakršne investicije, tisti, ki so za zgrešene investicije odgovorni, pa dobijo še boljše položaj. Saj to so znane stvari, to ve vsak. Zato ne vem, ali lahko program stabilizacije kaj pomaga, saj se bojim, da je narejen po meri le nekaterih. Tudi nisem povsem prepričan, da delamo slabo. Če primerjamo letošnje rezultate naše železarne s tistimi v svetu, vidimo, da smo še kar dobri. Če pa primerjamo plače, je slika bistveno drugačna.

Če bi bili v remontnih delavnicah bolj nagajeni, bi se dalo narediti še kaj več, kot pa naredimo sedaj. Glede na to, da nismo normirani, je samo od naše vesti odvisno, kako hitro in kako dobro bomo opravili svoje delo, od našega dela pa je proizvodnja močno odvisna.

Nič nimam proti temu, da bi bili jeklarji bolj nagajeni, vendar je 25 odstotkov preveč. Nenazadnje pa lahko naredijo toliko, kolikor znašajo kapacitete peči, pa če jih še tako dobro plačamo. Kar pa se pogojev dela tiče, nimamo mi nič boljših kot jeklarji. Razen seveda tedaj, kadar delamo v delavnici. Pogosto na nevarnih mestih delamo nezavarovani, pa ne zato, ker bi ne mogli zahtevati ustrezne zaščite, ampak ker nas to ovira pri delu, ki bi ga radi čimprej opravili, da bi proizvodnja spet stekla.«

Toliko moji sogovorniki. Jaz pa bi še dodal, kar je njega dni dejal Ivan Cankar »ne bij po nedolžnem ogledalu.« (pa četudi nelep podoben, ki jo odseva, še samo malce prikrjoi).

Borut Grce

VSAK MOJ DAN JE SVOBODA

Svoboda! Ne vem, kaj bi odgovoril tistemu, ki bi me vprašal, kaj mi pomeni ta beseda. Če bi malo pomislil, bi ugotovil, da je svoboda neoviran razvoj človeka, kar pomeni, da se človek lahko giblje, se samostojno odloča, premišljuje in naredi, kar sam hoče.

Robert Šmid, 7. a

Svoboda je prežlahten sad! Nihče človeku našemu ga ni dal, v borbi, krvi — človek, narod sam si je ta svetel plod jemal.

Posvetilo sem prebrala v knjigi, ki govori o vojni.

Renata Novak, 7. a

Prav gotovo mi otroci ne vemo točno, kaj je svoboda. Nam se ni treba boriti za svobodo, ker so jo priborili naši dedki in babice. Kaj bi bilo, če bi se peljali po cesti in vsak hip čakala, kdaj bo počilo izza grma. Če si svoboden, se ti vseh vojnih grozot ni treba bati.

Petra Kocjančič, 5. b

V nedeljo zjutraj sem se zgodaj prebudil. Zaslišal sem ropot v kuhinji. Mamica je že vstala in pekla pecivo. Bil sem še zaspan, zato sem spet zatisnil oči in sladko zaspal.

Domen Vodišek, 5. a

Že ob prvem laježu psa se zbudim, vstanem in pomislim, kaj mi bo prinesel nov dan. Najbolj se razveselim sončnega dne. Sonce sveti tudi tam, kjer divja vojna in kjer so lačni otroci. Toplota sončnih žarkov je za vse enaka, nikomur je ni potrebno vračati.

Natalija Kros, 5. a

Meni svoboda ni bila nikdar odvzeta. Vsak moj dan je svoboda. Lahko hodim v šolo in na krožke. Kadar me boli zob, grem lahko k zobozdravniku. Poleti gremo lahko na morje. Lahko se kopamo tudi v bazenih.

Maja Dacar, 7. b

Košček svobode je tudi vrt, ki ga obdeluješ in neguješ sam; svoboda je, če splezaš na sosedovo češnjo, ker se ti češnje tako sladko smehljajo.

jo. So ptice, ki se pred mrzlo zimo selijo na jug in se spomladi spet vračajo na svoj dom — v svoja gnezda. Vse živali imajo svoj dom in tudi mi ga imamo. Topel dom z mamicino in tatijem, in to je košček sreče, košček svobode. Svoboda so tudi prijatelji, ki jih imaš rad; to je tudi psiček in muca; pa papagaj, ki te pozdravi, ko prideš iz šole. Svoboda je tudi, če lahko stopiš v hlev, pobožáš konja, vidiš ovce, kokoši in telička, ki se je komaj postavil na noge; če ješ kruh, ki ga je babica pred nekaj trenutki potegnila iz krušne peči.

Iza Repe, 7. a

Svoboda je sonce, ki mi sveti, ko grem v šolo, se igram, hodim po gozdu. V svobodi lahko govorim, se smejem brez strahu, da bi te slišal kdo, ki te ne bi smel. Želim si, da bi vsi otroci, ki živijo v vojni, nekoč spoznali mir in svobodo. Kako lepo je, če se zbudiš v svobodnem sončnem dnevu!

Barbara Brelih, 5. c

OBČNI ZBOR!

Društvo za varilno tehniko Jesenice vabi vse svoje člane na redni letni občni zbor, ki bo 6. decembra, ob 18. uri v zgornjih prostorih Kazine. Pred občnim zborom bo strokovna ekskurzija v DO ELAN — Begunje. Prevoz je organiziran delno s kombiji, delno z lastnimi avtomobili. Odhod bo ob 14.30 uri s parkirnega prostora Železarne Jesenice. Prijave zbirata Vovk (tel. 2802) in Bregant (tel. 2677).

DVT Jesenice

OBOTAVLJIVA NEVESTA

Kovačeva kobilica je bila spet bosa. In to naša, saj smo že drugič v zadnjih dveh tednih za dogodke, ki se nanašajo neposredno na našo Železarno, izvedeli od »velikih« medijev. Prav ti zadnji dogodki pa zaslužijo nekoliko obširnejšo razlago.

V petek in soboto smo lahko na radiu slišali (tudi prebrali v Delu, a le v izdaji za Koroško) novice o referendumu v ravenski železarni. Vse bi šlo po ustaljeni poti: pri enem ušesu notri, pri drugem ven, če ne bi šlo za referendum o združitvi delovne organizacije v ustanavljanju Težki strojni deli in TOZD Monter Dravograd z ravensko železarno. In prav zaradi slednje TOZD se nam je novica »zataknila« v glavi.

V »naši« temeljni organizaciji so v ponedeljek, 18. novembra, izvedli referendum o izključitvi iz naše delovne organizacije. Udeležba je bila 82 %, od 294 zaposlenih pa se jih je 215 izjasnilo ZA (73 %). Takoj v četrti tek pa so ravenski železarji odločili o priključitvi Monterja in delovne organizacije v ustanavljanju Težki strojni deli, ki je dobila potrebno večino. Pri (zaenkrat še) naši TOZD pa se je zataknilo. V 22 temeljnih organizacijah in štirih delovnih skupnostih so se odločili za ZA, v TOZD Stroji in deli in TOZD Valjarna pa so bili nekoliko nezaupljivi in bodo v teh dveh temeljnih organizacijah referendum ponovili v čim krajšem času (kaže, da po dveh tednih, kar pa je nekoliko v nasprotju s samoupravnimi akti).

V zadnji številki Informativnega fužinarja (št. 11/1989) pa smo zasledili tole:

»Po strokovni in samoupravni plati so stvari razčiščene, zdaj moramo samo še na referendumu glasovati za združitve...«

»Razloge, ki so pred leti privedli do združitve Monterja z Železarno Jesenice, je v veliki meri prerasel čas. Ker je Monter medtem že postal naš kooperant, stara pa je tudi usmeritev, da je Železarna Ravne nosilka razvoja kovinske predelovalne industrije v koroški krajini, je zdaj samo logično, da Monter postane naš TOZD.«

»Na SOZD Slovenske železarne so tako združitve podprli. Res je bolj naravna vez Monterja z Ravnam kot z Jesenicami, razčiščene pa so tudi medsebojne programske in finančne obveznosti.«

To naj bi bila kratka kronika razvejane samoupravne dejavnosti na Koroškem. Monter se je odločil za izstop iz prejšnje zakonske skupnosti (Železarna Jesenice), nova nevesta (Železarna Ravne) se (morda zaradi dote?) še nekoliko obotavlja.

Mile Crnović

V rudnikih kopljemo rudo na industrijski način od leta 1916. Območje rudišča je razprostrto v občinah Prijedor, Sanski Most, Bosanski Novi in Banja Luka. Zaposlenih je 4.350 delavcev. V letu 1984 so proizvedli 2.300.000 ton pripravljene rude. V svojem 69 letnem obstoju vključno z letom 1984 so proizvedli 53.500.000 ton rude in okoli 163 milijonov ton jalovine. Torej razmerje 1:3. Od celotne proizvodnje so izvozili okoli 7 milijonov ton rude. Domače železarne so predelale okoli 47 milijonov ton.

Z delovanjem rudnika OMARSKA se bo sedanja letna proizvodnja povečala od 2,3 milijona ton na 3,9 milijona ton. Raziskana rudišča omogočajo daljno povečanje proizvodnje železne rude.

Začetne raziskave segajo v leta pred prvo svetovno vojno, industrijska proizvodnja pa se je pričela leta 1916 na območju današnjih Centralnih rudišč nedaleč od naselja, ki je nastalo in se razvijalo skupaj z rudnikom.

Na odprtem površinskem kopu so uporabljali za tisti čas sorazmerno moderne naprave — kompresorje, pnevmatske vrtnalke, parne bagerje, lokomotive, vagončke in ozkotirne proge.

Poleg vsega tega je prevladovalo težko ročno delo pri kopanju in transportu rude in jalovine. Ročno delo z lopatami in vilami in ročno potiskanje vozičkov.

V prvem letu so proizvedli 30.000 ton rude, nato pa po 300.000 ton letno.

V letih 1919 do 1921 je bila proizvodnja prekinjena. Z deli so začeli leta 1922 in proizvedli 55.000 ton rude.

V dobi svetovne krize posebno v letu 1933 je proizvodnja občutno padla ali bila občasno celo ustavljena.

Pred drugo svetovno vojno se je povečala potrošnja jekla in dvignila tudi proizvodnja rude in dosegla največjo letno proizvodnjo 410.000 ton.

V času pred drugo svetovno vojno so v 26 letih proizvedli 5.000.000 ton rude, od katere so izvozili 900.000 ton. Domače železarne so predelale 4.100.000 ton.

V drugi svetovni vojni je bil rudnik popolnoma uničen: predvsem kompresorske postaje, elektrarne in transportni sistemi.

Ko so normalizirali osnovne stvari — naprave za proizvodnjo so v letu 1945 proizvedli 6.815 ton rude in 48.000 ton jalovine.

V času od 1945 do 1960 je bilo proizvedeno 9.000.000 ton rude.

Po vojni je znašal celotni izvoz 2.033.000 ton rude in to: Avstrija — 368.000 ton, Zahodna Nemčija 16.000 ton, Italija 43.000 ton, Velika Britanija 361.000 ton, Čehoslovaška 30.000 ton, Madžarska 863.000 ton in Romunija 625.000 ton.

Do leta 1955 so bile geološke raziskave rudarskega bazena »Ljubija« koncentrirane na najmočnejšem področju. Ugotovljene so bile minimalne rudne rezerve in prišli so do zaključka, da ni ekonomsko opravičljivo investiranje v modernizacijo in razširitev rudnika.

Vendar so geološke raziskave potekale intenzivno na območju rudišč. Za te raziskave je bilo porabljenih 21,5 milijarde dinarjev — tedanje cene. Rezultat je bil ta, da so ugotovili povečanje rudnih rezerv vseh kategorij: do leta 1962 5-kratno povečanje in do leta 1970 20-kratno in danes preko 30-kratno povečanje. Vseeno pa velik del rudnega območja še ni geološko raziskan.

Ker so ugotovili občutne rudne rezerve so v letih od 1960 do 1962 namesto programa postopne likvidacije prešli na celoviti program rekonstrukcije in razširitev kapacitet.

Na bazi do tedaj izvedenih raziskovalnih del je bil izdelan investicijski program rekonstrukcije z občutno povečano produkcijo iz 835.000 ton letno na 1.830.000 ton letno, istočasno pa prehod na popolnoma mehaniziran proces odkopavanja in transporta rude pri uporabi najsoodobnejše tehnike za površinsko eksploatacijo. Z deli so pričeli 1962 in končali 1967.

Tako so prišli rudniki »Ljubija« na letno kapaciteto 2,3 milijona ton rude.

V dolgoročnem programu razvoja rudarskih kapacitet na bazi porabe rud za proizvodnjo jekla v SFRJ je predvideno, da bo letna proizvodnja rude 8 milijonov ton.

V tem sklopu je prvi največji korak izveden z deli na »OMARSKI«, katere končna kapaciteta znaša letno 4 milijone ton rude oziroma 3,2 milijona ton koncentrata.

Izgradnja rudnika je bila predvidena dokončno v letih 1971—1975, nato 1976—1980. In 1. novembra 1985 je bil dan v poizkusno obratovanje.

Izgradnjo rudnika so sofinancirali RMK Zenica, MK Smederevo, MK Sisak in Slovenske železarne ter sredstva iz fonda federacije za raz-

voj manj razvitih republik in SAP Kosovo.

To je eden od prvih objektov v SFRJ, ki so bili grajeni na ta način.

TEHNIČNO-TEHNOLOŠKI KONCEPT RUDNIKA »OMARSKA«

Generalni plan: Prisotnost rudišča v prostoru in zveze z javnimi objekti infrastrukture je zahtevala določena dela, ki so morala biti opravljena.

1. Dostopna cesta od rudnika do regionalne ceste.

2. Priključek na železniško progo na postaji OMARSKA, ki je razširjena za sistem nakladanja in odpremo rude.

3. Priključek na elektroenergetski sistem.

4. Prestavitve železniške proge OMARSKA—TOMAŠICA.

5. Regulacija rek GOMJENICA in SLATINA.

Na ta način so zajamčene zunanje zveze z rudnikom, za dva osnovna kroga industrijskega pa je zajamčeno najracionalnejše gibanje strojev, materiala in delavcev, s čimer je tudi vzpostavljena osnovna organizacija dela.

Rudarska eksploatacija: Geološke, geotehnične in hidrogeološke karakteristike rudišča in dejstvo, da 60 % rudišča sestavljajo takojmenovane »mehke stene« (pesek, glina, peščene gline) omogočajo odkopavanje brez miniranja. Ostalo so »trdne stene« — plasti, ki morajo biti minirane. V glavnem bo pri kopanju rude uporabljen sistem BTO — Bager-transportni trak — odlagač.

Bagerji imajo žlice s prostornino 5 do 6 m³. Dampjerji imajo nosilnost 70 ton.

Z uvedbo polstacionarne drobilnice na mesto kopanja in transport rude z 2,5 km dolgim transportnim trakom do priprave rude so zmanjšane transportne oddaljenosti in višina dvigovanja mas z dampjerji in zmanjšanje njihovega števila. Podzemeljske vode za rudo in pliocenske peske odvajajo z globinskimi vodnjaki. Atmosferske vode in ostale se na območju rudišča zbirajo na najnižji etaži, kjer so instalirane črpalke, ki prečrpavajo vodo v drugo območje.

Priprava rude: Pri zasnovi tehnologije so težili k čimvečjemu izkoriščenju koristne mineralne substance, pri dobivanju visokoprocenatnega koncentrata železne rude z ozirom na zahteve visokopečarskega dela. Naravna čistost limonitnih rud v »OMARSKI« dovoljuje efektivno pripravo rude s pranjem in elektromagnetno separacijo. S tem dosežemo maksimalni izkoristek surovine. Priprava rude bo v območju po zrnovitosti 8 mm do 40 mm, kar je uporabljivo direktno v plavžih in 0 mm do 8 mm kar se uporablja v aglomeracijah.

Ruda bo imela vsebnost železa 50—53 %.

Dve tehnološki liniji omogočata predelavo 2 in 4 milijone ton rovne rude, kolikor je projektirana kapaciteta naprav. Proces priprave rude zahteva 2500 m³/h industrijske vode.

Vzdrževanje: Vzdrževanje naprav je poseben problem kateremu so posvetili veliko pozornost.

Kapacitete: Rudnik je v osnovi koncipiran za kapaciteto 4 milijone ton rovne rude. Prva faza ima 2 milijona ton kapacitete.

Geologija rudišča OMARSKA:

O tem nekaj osnovnih podatkov o raziskavah:

— Geofizika — raziskana 260 hektarjev

— Vrtine — izdelanih 66.329 m vrtin

— Raziskovalni rovi — 498 m

— Obdelano 123 rudnih in 113 petrografskih preparatov.

— Analize — 59.511 rednih kemičnih in 3485 granulometrijskih analiz.

— Določeno 343 volumskih in 362 specifičnih tež rude in jalovine.

Paralelno so bile izdelane hidrološke in hidrogeološke analize stalnega karakterja, to se pravi da morajo situacijo stalno spremljati.

»OMARSKA« so praktično trije površinski kopi: BUVAC, JEZERO in MAMUZE. Povprečna debelina rudnega sloja znaša v kopu Jezero 30 m. Na jugu je ta plast skoraj na površini, na severu pa 170 m globoko.

Rudišče Buvac ima okoli 20 m debel sloj — na jugozahodu na površini, na severovzhodu okoli 210 m globoko. Mamuze je najmanjše rudišče s tanjšim slojem rude praktično na površini.

Rudnik OMARSKA ima sledeče ugotovljene rude po količini:

1. Limonit — Avtohtoni	75,170 %
2. Limonit — Altohtoni	11,45 %
3. Siderit — Ankerit	13,38 %

Z ozirom na kvaliteto pa so podatki o rovni rudi sledeči:

	Fe %	Si 02 %
1. Jezero	50,10	12,25
2. Mamuze	45,13	17,95
3. Buvac	45,21	19,24

V rudi je najbolj zastopan mineral limonit, v majhnih ali manjših količinah pa nastopajo goetit, hidrogoetit in hematit. V jalovini pa nastopajo največje aluminosilikati (ilit), kremen in karbonati (vezani ali prosti) v velikosti do 12 mm. V fazi raziskovanja

Produkt	Teža %	vsebnost %		izkoristek Fe %
		Fe	H ₂ O	
Vhodna ruda (-150+0 mm)	100,0	48,5	17,0	100,0
APR (-40+8 mm)	37,5	53,9	9,0	41,7
BPR (-8+0 mm)	48,7	49,9	13,0	50,1
APR + BPR	86,2	51,5	11,3	91,8
Jalovina	13,8	28,8	—	8,2

Produkt	vsebnost %			
	SiO ₂	Al ₂ O ₃	H ₂ O	P ₂ O ₅
Vhodna ruda	16,1	2,65	17,0	0,100
APR	7,8	1,46	9,0	0,011
BPR	12,7	2,07	13,0	0,014

Pri tehnologiji obogatitve rude je izredno zanimiv postopek GMS — gravitacijsko-magnetna separacija, ki je predviden ravno za rudišča JEZERO in BUVAC.

Poleg velikega števila domačih izvajalcev del in dobaviteljev opreme so sodelovali pri izgradnji znane svetovne firme Združenih držav, Sovjetske zveze, Zvezne republike Nemčije in Francije.

Rudnik »OMARSKA« in plavžarstvo v SFRJ

Otvoritev takšnega rudnika bi bila najbolj smiselna ob izvedbi davne zamisli, da se v Prijedoru gradi železarna. Zamisel je celo projektirana — načrti obstajajo. Staro pravilo še vedno drži: graditi moramo železarno na rudišču ali na premožu (koks), v obeh primerih pa moramo imeti na razpolago zadostne količine vode. Tudi transportne kombinacije pridejo v poštev. Tako v smislu transporta surovine kot polproduktov.

Nobena železarna ali plavžarska postrojenja v SFRJ nimajo izpolnjenih pogojev, ki so osnova razvoja te panoge. Od vseh ima navsezadnje še najboljše lego Železarna Vares, ki je na rudišču.

Železarna Zenica: Štiri visoke peči, od teh samo ena normalna, to pomeni z dnevno kapaciteto jo lahko štejemo v I. kategorijo po velikosti. Ostale 3 so iz reparacij manjših kapacitet. Ima lastno koksarno. Ruda delno Vares, ostalo Ljubija oziroma rudišča okoli Ljubije in uvozna preko Bakra in Splita.

Železarna Vares: Dve mali visoki peči. Lastna ruda, delno tudi iz Lju-

biše. Koks iz Zenice in iz Lukavca.

Železarna Smederevo: Ena visoka peč. Ruda pretežno iz Sovjetske zveze, železovi koncentrat — Krivoj rog. Koks: Lukavec in Bakar. Prva visoka peč je večja od Zeniške. Grade drugo visoko peč, ki bo predvidoma gotova v letu 1986.

Železarna Sisak: Dve visoki peči — male kapacitete. Ruda Ljubija — rovna, ker jo sušijo in uvozna preko Bakra. Koks — lastna koksarna Bakar. Grade novo aglomeracijo iste velikosti kot je na Jesenicah. V pogon v letu 1986.

Železarna Jesenice: Dve visoki peči — podobne kapacitete kot v Sisku. Ruda iz Ljubije in uvozna preko Bakra. Koks: Bakar in Lukavec.

Iz vsega tega je razvidno, da imamo v SFRJ 11 plavžev, od katerih pa sta samo dva, ki lahko nosita to ime in bi se lahko kosala z nekaterimi drugimi istih kapacitet. Eden je v Zenici in drugi v Smederevu. Vendar grade v Smederevu tretji plavž, tako da bomo imeli metalurgi koncem leta v SFRJ tri plavže.

Ce vzamemo v roke zemljevid Jugoslavije in začnemo zapisovati ekonomske oddaljenosti, ki so še sprejemljive, potem bi se že morali zdavnaj krepko zamisliti. To ne velja samo za plavž, kot osnovni obrat naših železarn. Kam moramo prepeljati končni produkt v izgotovitev končnih produktov v predelovalni industriji. Že na začetnem produktu — grodlijo imamo obsežen kup stvari, ki ga spremljajo do zadnjega.

To ne velja samo za Železarno Jesenice. Nekako na istem smo v vseh železarnah. Misli o nizkih cenah

grodlija od drugod ali iz Smedereva ali Zenice so na majavih nogah. Tako Zenica, kot Smederevo imata dovolj kapacitet za nadaljno predelavo. Kljub velikemu številu inženirjev in tehnikov, ki so že aktivni na plavžih ali v pripravi vložka, ter v institutih v Zenici in Sisku, pa je vse ostalo po starem. Vodstva železarn kažejo najmanj interesa za posodobitev alimodernizacijo teh osnovnih agregatov. Obstajajo doktorske disertacije in magistrska dela s tega področja — vendar še vedno capljamo za drugimi deželami.

Na žalost še nismo našli ali iznašli skupnega jezika niti v tej težki situaciji. Ponovno pa poudarjam, da je to na vseh območjih metalurškega dela. Kaj nam bo prinesel rudnik?

Tu lahko izločimo Železarno Jesenice in Železarno Vares. V igri se bodo znašle Železarna Zenica, Smederevo in Sisak.

Trditve novinarjev in javnih občil je napačna: uvozne rude ne rabimo več — prihranek 100 milijonov dolarjev. Odnos izkopane oziroma pripravljene rude za prodajo bo namreč sledeč: drobna 40 %, kosovna 60 %, vendar bo to lahko šlo v korist kosovne, da bo odnos: 30 %:70 %. Železarna Sisak bo za aglomeracijo rabila okoli 500.000 ton drobne rude in Smederevo okoli 2 milijona ton na leto za nov plavž. Gotovo bo tudi Zenica pokazala večji interes za drobno rudo za aglomeracijo.

Cepprav je tudi kosovna limonitna ruda izredno lahko reductivna, je njena uporaba v plavžih pri več kot 15—20 % v vsipu neekonomsko zaradi višje specifične porabe kokska in nižje produktivnosti plavžev.

Kosovne rude bo na razpolago več kot jo plavžarji potrebujejo, oziroma lahko uporabijo.

Ponovno je prišla do izraza neka nekoordinacija, ki bo bistveno vplivala na nekatera pričakovanja. Tako kvaliteto rudo idealne kakovosti bomo lahko izvozili v bližnje dežele, kjer nimajo aglomeracij zadostnih kapacitet in uporabljajo v zasipu 15—20 % kosovne rude.

Tehničnemu kadru Rudnika Omarska lahko v vseh pogledih zaupamo, saj je to druga generacija zasnenjakov, ki z največjim veseljem delajo vtisih pod zelo težkimi pogoji.

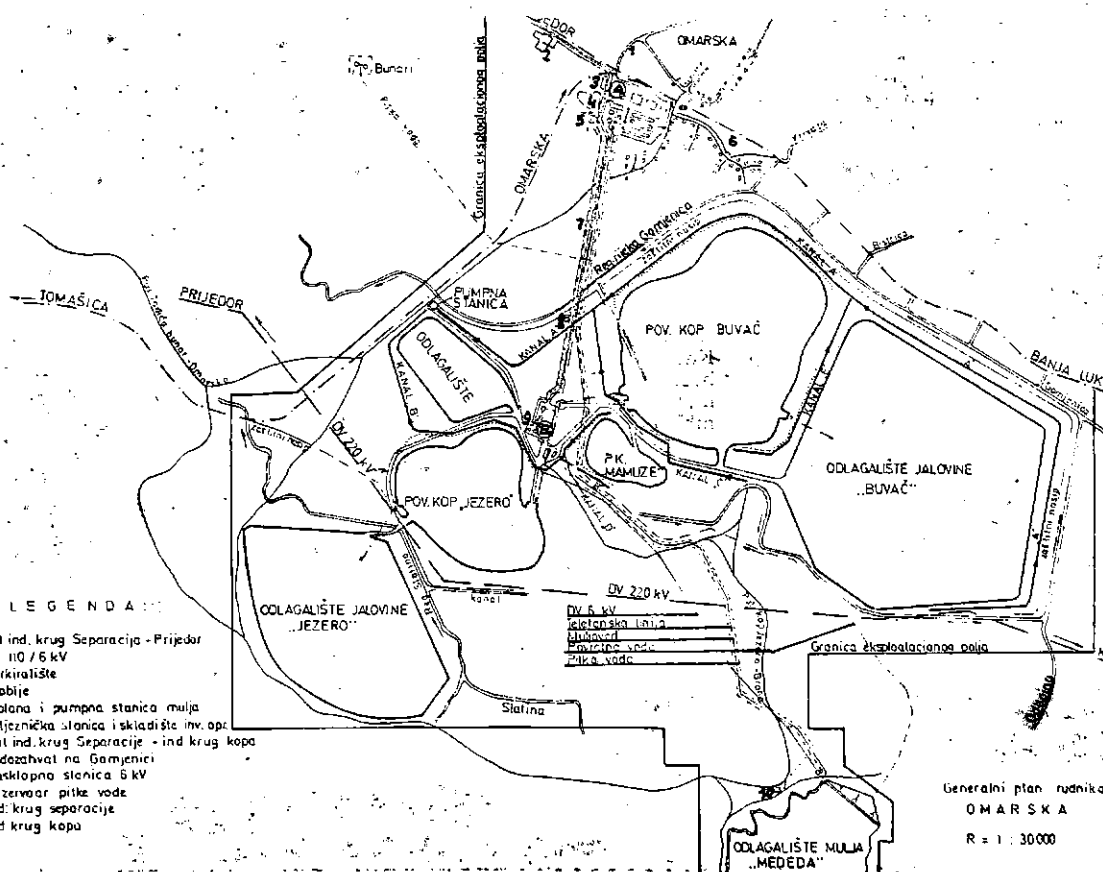
Ob otvoritvi rudnika Omarska želimo: **SREČNO!**

Lado Šketa

Železarski globus

ŠPANJA

V španski železarni Sestao v bližini mesta Bilbao, ki pripada železarski družbi AHV, je pričela obratovati prva naprava za kontinuirno vlivanje. S tem bodo povečali letno proizvodno zmogljivost te železarne na 2,4 mil. ton. V novembru letošnjega leta bo pričela obratovati še druga taka naprava in v marcu 1986 še tretja. Te naprave za kontinuirno vlivanje bodo nadomestile obstoječo 20 let staro valjarno blumov.

DO KONCA DECEMBRA V JAVNI RAZPRAVI OSNUTKI LISTIN ZA XI. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Že ves november so v organizacijah in organih zveze sindikatov v razpravi osnutki listin za 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo konec marca prihodnjega leta. Med temi osnutki so Poročilo o delovanju ZSS med 10. in 11. kongresom, temeljne usmeritve za delovanje v prihodnjem štiriletnem obdobju pod naslovom Socialistično samoupravljanje in ustvarjalno delo — najvišji vrednoti življenja in temelj našega napredka ter spremembe in dopolnitve statuta Zveze sindikatov Slovenije. Razprave o teh listinah bodo trajale do konca decembra.

Osnutke navedenih gradiv so oblikovale delovne skupine in komisije odbora za pripravo kongresa, kot predosnutki pa so bili obravnavani na širših razpravah po medobčin-skih svetih zveze sindikatov. Pri oblikovanju osnutkov so izhajali iz stališč, ki jih je sprejel republiški svet zveze sindikatov: osnutki morajo biti vsebinsko aktualni, razredno nekompromisni — pisani jasno, mobilizacijsko, da bodo utrjevali enotnost celotne zveze sindikatov v njenih ciljih in akcijah. Hkrati z navedenimi osnutki bo tekla tudi razprava o osnutku listin za kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.

Od široke, demokratične in zavzete razprave v organizacijah in organih zveze sindikatov je torej tudi odvisno, da bodo kongresu predložene listine, ki bodo čimbolj resnično ocenile štiriletno delo sindikata in opredelile takšna stališča, kot jih delavsko-razredna organizacija v tem ne-lahkem času potrebuje, ne da bi v njih ponavljali vse tisto, kar je bilo že rečeno in zapisano.

Pri oblikovanju osnutka sklepne listine kongresa, ki nosi naslov Socialistično samoupravljanje in ustvarjalno delo — najvišji vrednoti življenja in temelj našega napredka, je predsednik odbora za pripravo kongresa, Marjan Orožen, dejal, da je usmerjen v vprašanja, ki so v tem trenutku za članstvo in zvezo sindikatov kot družbenopolitično organizacijo najbolj pomembna. V njem je opredeljen odnos Zveze sindikatov Slovenije do preostalih družbenih vprašanj in rešitev iz izhodišča, da je gospodarska stabilnost temeljni interes delavcev in izhodišče za delovanje zveze sindikatov.

Kakor je dejal Marjan Orožen, listina opredeljuje tudi glavne vzroke za motivacijo najširšega kroga članstva, da bi cilje tudi dosegli. Ti pa so: odločanje o cenah kot bistveni člen samoupravnih družbenoekonomskih odnosov; uveljavljanje sistema delitve po rezultatih dela in politika krepitve ekonomske in socialne vloge osebnih dohodkov ter njihova realna

rast skladno s produktivnostjo dela: skrajševanje delovnega časa delavcev ob podaljševanju obratovalnega časa strojev; dosledno upoštevanje in uveljavljanje odnosov svobodne menjave dela; odpravljanje razlik, ki niso rezultat dela. To vse, je dejal Orožen, naj bi pripomoglo k temu, da bi ponovno dosegli takšno kakovost življenja, ki izraža in zagotavlja ne le reprodukcijo delovnih sposobnosti, ampak tudi reprodukcijo socialističnih samoupravnih odnosov, socialistične kulture in morale.

Pomembna so stališča in spoznanja, je razmišljal Marjan Orožen, da se bomo temu cilju lahko približali, le, če razvoj ne bomo gradili na pretežno fizičnem delu in nizkih osebnih dohodkih, ampak na dosežkih znanstveno-tehnološke revolucije, spremembi sedanje gospodarske sestave in organske sestave gospodarstva, s prenosom novih znanstvenih spoznanj v prakso, z množično ustvarjalnostjo, z višjo izobrazbeno ravni, z novo delitvijo dela — skratka, če bomo šli v korak s tehnološkimi spremembami, ki so izziv našega časa in za nas same.

V teh prizadevanjih bo zveza sindikatov morala še bolj okrepiti svojo vlogo v treh funkcijah: družbenoekonomski, družbenopolitični in družbeno-zaščitni. V sedanjih protislovnih razmerah bo sindikat moral delavce seznanjati s celotno problematiko reprodukcije in v tem okviru s svojimi problemi, problemi svojega okolja. Za uresničevanje tega se mora organizacija tudi usposobiti, še zlasti osnovne organizacije zveze sindikatov, ki bi morale biti usposobljene za naslednje štiri funkcije:

- da imajo svoja stališča do predlogov, o katerih odločajo pristojni organi delovnih, samoupravnih in političnih skupnosti, ter da bodo ta stališča zastopali v delegacijah, med delegati;

- da ustvarjalno in odgovorno sodelujejo pri sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov in pri njihovem uveljavljanju o

vseh tistih vprašanjih, ki zahtevajo skupne osnove in merila za samoupravno odločanje v združenem delu;

- da so pobudnik za samoupravno in zakonsko urejanje zagotavljanja ustavnega položaja delavca oziroma za dopolnitev obstoječih rešitev, če te dopuščajo nejasnost ali celo vnašajo neenakost in druge deformacije;

- da bodo sposobne opravljati svojo vlogo pri reševanju sporov v duhu zakona o združenem delu, če do takih problemov v posameznih organizacijah pride.

Ko bomo o vsem tem razpravljali v osnovnih organizacijah in organih zveze sindikatov bomo poleg ocene štiriletnega dela slovenskega sindikata, morali predvsem čimbolj objektivno oceniti delo lastne osnovne organizacije in konference osnovnih organizacij Železarne. Pri tem najbrž večkrat ne bomo mogli mimo ugotovitve, da mnoga prizadevanja, akcije in pobude republiškega sindikata niso prodrle v osnovne organizacije, ki so se nemalokrat ukvarjale z bolj obrobni vprašanji ali z vprašanji, za katera bi morale ustrezne odgovore in rešitve poiskati poslovodne in ostale strokovne strukture. Da se je delo nekaterih organizacij in organov preveč stapljalo z vodilnimi, poslovnimi in tehnokratskimi strukturami, čeprav so člani, največkrat v neformalnih razgovorih in skupinah, imeli mnogo kritičnih besed na delo teh struktur.

Prav tako v teh razpravah ne bi smeli ponavljati značilnosti tovrstnih razprav, namreč, da se te spremenijo v neko vsesplošno kritiziranje ali posploševanje, brez konkretno opredeljenih vprašanj ali problemov. Razprave bodo koristne le, če bodo osnovne organizacije in organi izhajali iz svojih lastnih analiz in ocen z vidika izhodišč za svoje delovanje in ocen in analiz uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in svoji temeljni organizaciji in delovni organizaciji kot celoti.

Gradivo za 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije je tudi dobra spodbuda in osnova, da bodo člani sindikata spoznali, kje smo dosegli napredek in kje in kakaj ne. Osnutke gradiv pa bo seveda potrebno dobro prebrati in ocene, ugotovitve in stališča primerjati z lastnim okoljem, z lastnimi razmerami. To bo dejansko najbolj ustvarjalen prispevek v pripravah na kongres.

Senca I. (foto: B. Grce)

CENTRALNA ČISTILNA NAPRAVA NA JESENICAH

Delavcem Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice je bila 3. oktobra 1985 naložena obveznost, da v enem mesecu izdelajo INVESTICIJSKI PROGRAM ZA CENTRALNO ČISTILNO NAPRAVO NA JESENICAH. Držali so se roka in delo opravili, kakor je bilo dogovorjeno.

Posamezne aktivnosti za gradnjo centralne čistilne naprave so bile opravljene že v letu 1979, sem sodita izbira lokacije in ugotovitev količin komunalnih odpadkov oziroma onesnaženih voda in določitev velikosti čistilne naprave. Izdelana je bila študija za kompletno rešitev čiščenja komunalnih odpadkov. To pa ne pomeni, da bi priprave za gradnjo in postopki za pridobitev potrebne investicijske tehnične dokumentacije ali druge potrebne rešitve terjale tako dolgo obdobje, preden bi prišlo do gradnje. Lokacijska odločba je bila izdana v januarju 1982 in podaljšana novembra 1983. Z gradnjo investitor ni začel, ker ni imel potrebnih finančnih sredstev, kljub temu, da je bila v vseh planskih dokumentih centralna čistilna naprava opredeljena.

Lokacija centralne čistilne naprave je določena ob iztoku potoka Javornik pod Železarno Jesenice oziroma med železniškim tirom in akumulacijo Moste na Savi, približno 200 m nižje od mostu za Blejsko Dobrovo. Prostor je sicer dokaj omejen, vendar z določenega vidika ugoden, saj je čistilna naprava z železniškim nasipom deljena od naselja. Gradnja čistilne naprave sicer vpliva na promet, tudi pogonske naprave, zlasti kompresorji oddajajo ropot v okolje, vendar je vpliv nastanovanjsko okolje v dovoljenih mejah. Komunalne odplake že same povzročajo smrad. Strokovnjaki zagotavljajo, da vpliv smradu ni izrazit, smrad se širi v okolje le v primeru, če se čistilna naprava nekvadratno vzdržuje. Z normalnim vzdrževanjem, še zlasti po koriščenju ali zažiganju plina, pa smradu v okolju ni čuti. Kapacitete čistilne naprave po dokončani gradnji so 30.000 EO oziroma 27.600 E.H. Ta kapaciteta je ugotovljena za skupne onesnažene vode za leto 2000. Skupni učinek čiščenja merjeno po B PK 5, je predviden 93,7 % v idealnih pogojih, preko 70 % v slabih pogojih in približno 85 % je povprečni učinek. Z obravnavano čistilno napravo naj bi letno iz odpadnih voda izločili 5.400 m³ tekočega blata. Zato je ta objekt posebno pomemben za varovanje okolja, še zlasti Moščanskega jezera in Save.

V centralni čistilni napravi se bodo poleg onesnaženih voda iz Jesenice, Javornika, Koroške Bele in Hrušice, čistile tudi vse fekalne in njim sorodne vode iz klinice, bolnice, železniške postaje ter vseh drugih gospodarskih in obrtnih dejavnosti. Ker so na kanalizacijski sistem priključene tudi meteorne vode iz cest, parkirišč, itd., se bodo po razbremenitvi (razbremenilniki so speljani direktno v Savo) tudi te čistile na čistilni napravi. Na centralno čistilno napravo bodo priključeni tudi vsi obrati Železarne in nove jeklarne, s sanitarnimi in fekalnimi odplakami.

Tehnološke vode Železarne se ne bodo čistile na čistilni napravi. Te se čistijo v posebnih napravah v obratih Železarne.

V investiciji se ne obravnavajo kanalizacijski zbiralniki (kolektorji). Glavni kanalizacijski zbiralnik je že zgrajen ob levem bregu Save, razen povezave Kovinoservis — kavperji.

Objekti čistilne naprave so:

- predčiščenje,
 - peskolov in maščobnik,
 - mehansko čiščenje,
 - kompresorska postaja,
 - biološki del,
 - gnilišče,
 - zunanja ureditev z varovalno ogrado in dovozno potjo.
- Iz opisa objektov sledi, da je izbran mehansko-biološki sistem čiščenja z anaerobno stabilizacijo blata v gniliščih.

V končni fazi, pri polni zmogljivosti, bo približno 15 m³ pregnitega blata na dan, ki predstavlja izvrstno ceno gnojilo za kmetijske površine. Blato ne smrdi. Povezava med čistilno napravo in kmetijski bo potrebna zaradi odvoza blata na kmetijske površine.

Vsi objekti so arhitektonsko enotno obdelani. Celotna naprava je konstruirana tako, da se dobro vključuje v okolico. Objekti so med seboj povezani z asfaltiranimi cestami, ostali prostor pa bo zapolnjen z zelenicami in nasadi, tako da celotna naprava predstavlja zaključeno celoto v smislu zunanje ureditve.

Centralno čistilno napravo je možno graditi po etapah, tako da vsaka pomeni zaključeno enoto in določen efekt čiščenja. Etapna gradnja je primerna tudi zaradi zagotovitve investicijskih sredstev, katerih investitor nima v celoti na začetku gradnje.

Graditev se deli v tri etape, s to možnostjo, da se druga etapa deli še na dve fazi.

V prvi etapi je predvideno mehansko čiščenje, v drugi biološko čiščenje, v tretji pa zunanja ureditev.

Investicijska vrednost čistilne naprave po cenah za oktober 1985 je:

— gradbena dela	369.537.000 din
— oprema (vsā domača)	122.600.000 din
— ostalo	44.870.000 din
— trajna obratna sredstva	2.300.000 din
Skupaj predračunska vrednost:	539.307.000 din

Terminski plan gradnje je pripravljen tako, da bi morala biti vsa pripravljala dela in tehnična dokumentacija pripravljena do aprila 1986, ko bi se začela gradbena dela. Celotna investicija bi bila končana do konca leta 1988.

Sredstva za gradnjo investitor zagotavlja iz sredstev:

- območne vodne skupnosti Gorenjske — sofinanciranje
- namenska sredstva iz kanalizacione po samoupravnem sporazumu uporabnikov,
- sredstva po posebnem samoupravnem sporazumu za gradnjo čistilne naprave,
- kreditna sredstva LB — Temeljne banke Gorenjske.

Sredstva Območne vodne skupnosti Gorenjske za prvo etapo, sanacijo Save in Moščanskega jezera, je investitor že dobil.

Investitor je komunalno podjetje Kovinar Jesenice, sredstva za gradnjo pa se združujejo pri Samoupravnih komunalni skupnosti občine Jesenice.

Za investicijo je izdelana projektna dokumentacija, pridobljena so potrebna soglasja, teče postopek za izdajo lokacijske odločbe, pridobljena so zemljišča in opravljena nekatera druga opravila.

Izdelan je investicijski program ter predložen v oceno Ljubljanski banki.

V primeru, da se v postopkih zadeve ne bodo po nepotrebnem zatikale, bo investicija lahko prijavljena že v tem letu.

Takšno je bilo stališče, sprejeto na sestanku 11. novembra, ki ga je sklical predsednik izvršnega sveta občine Jesenice, na katerem so sodelovali predstavniki delovnih organizacij, LB, SDK in drugi, ki so obravnavali investicijski program.

To pa tudi pomeni, da bomo s čiščenjem odpadkov na centralni čistilni napravi in z drugimi posrednimi in neposrednimi posegi v vode, ki se izlivajo v Savo, reki Savi omogočili odtekanje čiste vode iz naše občine, tako kot so čisti njeni izviri.

Štefan Rodi

POBUDE SVETA ZA VARSTVO OKOLJA

Svet za varstvo okolja pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na novembrski seji v razpravi o srednjeročnem družbenem planu občine Radovljica za obdobje 1986—1990 podal vrsto kritičnih pripomb. Veljale so predvsem strokovnim službam, upravnim organom in izvršnemu svetu občinske skupščine, ki da niso bili dovolj odzivni in razumevali za priporočila in pobude društev in delovnih teles, ki skrbijo za varstvo okolja.

Svet za varstvo okolja je izrazil pomisleke o načrtovani gradnji stanovanj, na katero ne morejo vplivati OZD, čeprav zanj dajo tako imenovani stanovanjski dinar. Radovljica občina je namreč zgradila precej več solidarnostnih stanovanj kot druge občine. Zakon o varovanju kmetijskih zemljišč ne dopušča stanovanjske gradnje na teh zemljiščih. Ob odločitvi za južno blejsko obvozno je izvršni svet zagotovil, da na Jaršah ne bo nobene gradnje več, vendar je v osnutku družbenega plana to zagotovilo očitno spregledano!!

V zvezi s tem je svet predsedstvu OK SZDL Radovljica dal pobudo, da izvršni svet izdela primerjalno študijo o uporabi stanovanjskega dinarja v gorenjskih in nekaterih drugih občinah (npr. Koper, Maribor, Novo mesto). Stanovanjski dinar naj se prerazporedi v prid OZD, da bodo lahko zadovoljevale stanovanjske potrebe svojih kadrov. Odločno se bo tudi treba upreti nadaljnjim poskusom načrtovanja zazidave kvalitativnih kmetijskih zemljišč.

Posebno zaskrbljen je bil svet za varstvo okolja zaradi predvidenega odlagališča odpadkov na Mežakli za uporabnike jeseniške občine. Lokacija je povsem neprimerna, saj neposredno ogroža vodovod oziroma pitno vodo za radovljiško občino v Radovni. Zaradi tega naj bi izvršni svet oziroma pristojni upravni organ občinske skupščine Radovljica poskrbel pri Geološkem zavodu in hidro-meteorološki službi SR Slovenije za izdelavo študije o vplivu deponije na neoporečnost vodovoda. O nadaljnji usodi DO Kreda Bled v Radovni, ki je v stečajnem postopku, vztraja svet za varstvo okolja, da je potreb-

no objekte odstraniti, površine pa sanirati in usposobiti za kmetijsko proizvodnjo.

Svet za varstvo okolja prav tako odločno nasprotuje širitvi objektov avtoservise delavnice Alpetour na Bledu. Njena dejavnost naj se omeji le na servisne dejavnosti za osebne avtomobile, za težja vozila pa naj pristojni določijo lokacijo pri cestni bazi pred Blejskim mostom ob Savi Dolinki. Zaradi zaščite naravnega okolja Bohinjskega jezera, ki je že zaskrbljujoče ogroženo, ni sprejemljiv nikakršni načrt širitve avtokampa v Ukancu. Z upravljalcem in uporabniki tega kampa je treba skleniti samoupravni sporazum za redno čiščenje in odvod odpadkov.

Preselitev Izolirke z Jesenice v objekte likvidirane DO Opekarna Dvorska vas in programiranje proizvodnje v njej morajo strokovne služ-

be še temeljito proučiti, da ne bi prišlo do zapletov in posledic zaradi onesnaževanja okolja. O tem naj čimprej odloči izvršni svet, ki je dolžan uporabiti ustavna določila o ravnanju z družbeno lastnino.

Da se ne bi po nemarnosti, ki smo ji bili priča na Bledu z izlitem amoniaka, ponovila takšna ekološka napaka, svet za varstvo okolja predlaga, da pristojne službe takoj opozorijo na vse varnostne predpise in uporabo potrebnih zaščitnih naprav pri delu s takšnimi snovmi. Svet še zahteva, da morajo biti odgovorni za izliv amoniaka ustrezno kaznovani. O tem naj se objavi informacija v vseh sredstvih javnega obveščanja.

Svet za varstvo okolja je predsedstvu OK SZDL Radovljica sporočil mnenje, da je več kot očitno vpliv družbe (občine) na celovito varstvo okolja premajhen, zato predlaga, da predsedstvo skliče vse frontne dele SZDL in jim prikaže vso problematiko varstva okolja in naloge, zlasti pri posegih v naše bivalno in življenjsko okolje, ki je z vsakim dnem bolj ogroženo.

JR

Pakiranje žeblice (foto: B. Grce)

NESKLADJA S POLITIKO RAZVOJA ENERGETIKE JUGOSLAVIJE

V Dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije in strategije dolgoročnega razvoja energije Jugoslavije, v smislu zmanjšanja uvoza energetskih goriv v skupni energetski bilanci države, je rečeno, da je v okviru politike cen energetskih goriv in cen energije nasploh, treba najti trajnejše rešitve.

V Družbenem dogovoru o politiki cen energije je rečeno, da današnji odnosi ne stimulirajo prestrukturiranja potrošnje. Da bi dosegli dolgotrajne orientacije potrošnikov na posamezne vrste energije, da bi se izognili pogosti preorientaciji, da bi se zagotovilo varčevanje z energijo, racionalna potrošnja in substitucija uvožene energije z domačo, je nujno ustvariti tako politiko cen, ki bo dolgoročno usklajena z našim ekonomskim razvojem.

V ciljih Programa stabilizacije je rečeno, da se upočasnjeni rast cen in inflacija privede v take okvire, ki bi zagotavljali zadovoljive tokove gospodarskih gibanj in oživiljanje proizvodnje. V enakih okvirih naj bi se gibala tudi politika cen v energetiki. Taki pogoji bi zagotavljali usklajen razvoj proizvodnje in potrošnje energije.

Ce bi ustvarili ekonomske zakonitosti v formiranju cene električne energije, elektrogospodarstvo ne bi poslovalo z izgubo ali na meji rentabilnosti.

V današnjih pogojih, ko je znatno zmanjšan dohodek, ki ostane elektrogospodarskim organizacijam, ni mogoče računati na razširitev materialne osnove dela.

Obresti, ki jih je elektrogospodarstvo plačalo v prvi polovici 1983. leta, znašajo 68,3 % ustvarjenega dohodka oziroma 85,9 % več, kot znaša čisti dohodek, ali 58 % več, kot znaša skupna razpoložljiva akumulacija vseh elektrogospodarskih organizacij Jugoslavije.

V letu 1983 (januar – oktober) se je vrednost dolarja glede na dinar povečala za 82 %. Zaradi tega so se tečajne razlike in dolgovi elektrogospodarstva povečali za 41,5 % v primerjavi z začetkom leta. Tako gibanja pa močno vplivajo na poslovanje elektrogospodarstva, onemogočajo razvoj in postavljajo elektrogospodarstvo v težak ekonomski položaj. To kaže, da mora razvoj elektrogospodarstva dobiti popolnoma druga obeležja glede na gradnjo novih energetskih kapacitet ter gradnjo novih velikih potrošnih objektov. Pri tej gradnji in nadaljnjem razvoju energetike in gospodarstva je nujno upoštevati ekonomske zakonitosti.

V letu 1973 je nagla rast cen energije (zlasti nafte in naftnih derivatov) povzročila v vseh državah resne gospodarske težave.

V Družbenem planu razvoja Jugoslavije v obdobju 1976–1980 je bilo rečeno, da se je nujno treba prestrukturirati v koriščenje primarne in sekundarne energije ter zmanjšanje uvoza nafte in naftnih derivatov.

Te planske usmeritve pa se v praksi niso uveljavile, nasprotno – uvoz nafte in naftnih derivatov se je v tem obdobju celo povečal. To je privedlo do znatnih podražitev v energetiki in s tem tudi do podražitev nasploh.

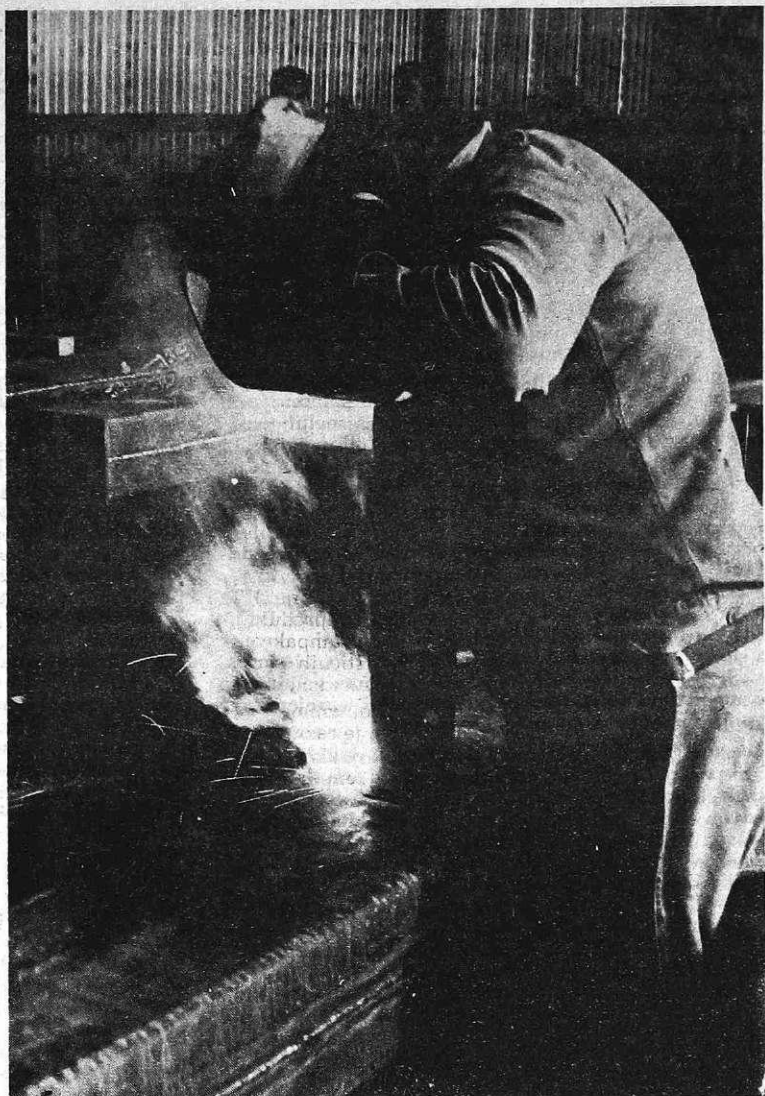
Te ugotovitve kažejo na to, da niso uresničene vse postavke iz Projekcije gibanja cen – zlasti ne v energetiki. V praksi so bile na splošno cene iznad Projekcije, razen cen, ki so bile pod neposredno kontrolo, kar je tudi zadržalo rast cen električne energije in s tem anuliralo proces zmanjševanja dispartiteta. Te odklone je mogoče zmanjšati le s selektivnimi ukrepi, kot so: realna amortizacija in revalorizacija osnovnih sredstev, selektivne obrestne mere, selektivna politika kreditiranja ter z

drugimi ukrepi, ki bi odpravili sedanja odstopanja.

Cena električne energije je pod režimom maksimiranja cen, kar je v nasprotju z rešitvami iz Dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in s strategijo dolgoročnega razvoja energije, kar ima že sedaj negativne posledice. Cene premoga za termoelektrarne se formirajo na osnovi samoupravnega sporazuma, pa so kljub temu rasle mnogo hitreje kot cena električne energije, zaradi česar se je močno poslabšal paritetni odnos teh dveh energentov. Cena premoga za termoelektrarne se je v letu 1983 dvignila za 67 %, medtem ko se je cena električne energije v istem obdobju dvignila le za okoli 32 %. Glede na to, da so stroški premoga v ceni električne energije zastopani s 65 %, je realni efekt le okoli 11 % povečanje cene električne energije. Ta dejstva nas vodijo v razmišljanje, da je nujno, da so vsa energetska goriva in električna energija pod istim režimom cen.

Zaradi nujnega hitrejšega razvoja elektrogospodarstva in zaradi izboljšanja ekonomskega položaja ter zaradi obveznosti do Mednarodnega monetarnega sklada, bi cena električne energije morala rasti za 15 indeksov hitreje kot cene ostalih proizvodov.

Za razvoj energetike pa cene niso edini ukrep. K reševanju te problematike je nujno pristopiti drugače. Ne glede na to, da cene električne energije rastejo, čeprav ne sorazmerno z ostalimi cenami in s predvidevanji v Projekciji gibanja cen, se nahajamo v nadaljnjem relativnem zaostajanju, slabšanju ekonomskega stanja, nesposobnosti pokrivanja obveznosti tekočega poslovanja, drastičnega zaostrovanja pogojev in možnosti pri zagotavljanju sredstev za financiranje nadaljnjega razvoja elektroenergetike. Edvard Vengar

Varilec

(foto I. Kučina)

ZATEGOVANJE PASU V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU — KOLIKO ČASA ŠE

V ponedeljek, 25. novembra, se je sestal aktiv komunistov delavcev v vzgoji in izobraževanju, predstavniki sindikata ter odgovorni delavci družbenopolitične skupnosti občine Jesenice, da bi problematiko vzgoje in izobraževanja dorekli in poiskali ustrezne rešitve iz težkega materialnega stanja, v katerem se je ta skupina delavcev znašla.

Da ne bi bilo očitkov — ubiramo sistemske poti! Ograjani s sistemom omejevanja, zaostajanja, indeksiranja in, da bi bila mera polna, še interventnega zakona, smo delavci v vzgoji in izobraževanju razporejeni v kategorijo delavcev v združenem delu, za katero se je ta naša družba odločila, da jo bo potisnila na rob družbene lestvice.

Učitelj, ki naj vzgaja mladi rod v samozavesti in zaupanju, je v tem sistemu zdrsnil tako navzdol, da se mora boriti za svoj obstoj, ki bi ga mu družba morala zagotoviti sama po sebi, saj je jasno kot beli dan, da je ni družbe, ki šole ne bi potrebovala. Sistem oblikovanja sredstev za družbene dejavnosti je namreč tak, da učitelju ne omogoča normalnega

preživetja. S 130.000 din naj bi tričlanska družina preživela mesec. Mi pa imamo več kot polovico učiteljev, ki zaslužijo pod 65.000 din, torej dva učitelja skoraj ne moreta preživeti enega otroka. Kako preživi mesec preko 30 % čistilk, kuharic, hišnikov, katerih osebni dohodki so med 30.000 din in 45.000 din mesečno, lahko upokojenci, če znašajo minimalni stroški za preživetje družine 80.000 din.

Vsi skupaj smo vpreženi v ojnice stabilizacije, vendar ta stabilizacija očitno ne prizadene vseh enak.

Vsak delavec v združenem delu se zaveda, da šolo moramo imeti, in se je samoupravno opredelil, da bo rano redno mesečno dajal del svojega zaslužka, ki je v odstotku zmernej enak, v znesku pa se dviga tako, kot se dviga njegov osebni dohodek. Logično bi bilo pričakovati, da se bo enako dvigal tudi osebni dohodek delavca v vzgoji in izobraževanju. Vendar temu ni tako. Skupna poraba je namreč omejena dvakrat:

— najprej s planom, ki in osnovi določa 10 % zaostajanje družbenih dejavnosti za gospodarstvom,

— nato pa, letos, še z interventnim zakonom, ki določa, da mora služba družbenega knjigovodstva zadržati vsa sredstva, ki bi se natekla preko dogovorjenega zneska.

Zato smo se delavci v vzgoji in izobraževanju v občini Jesenice 25. novembra zbrali, da bi tudi v okviru družbenopolitičnih organizacij še enkrat povedali tisto, kar je bilo vedano že stokrat in kar strokovni delavci v samoupravni interesni skupnosti in na občini z vso odgovornostjo skušajo pokrpati. Namreč, da v tem našem sistemu nekaj škripa, če lahko nekdo izven nas pobere naša sredstva, ki so bila nemensko zbrana za družbene dejavnosti v naši občini.

Aktiv komunistov Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice se je ob podpori družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice odločil, da bo zahteval od odgovornih republikanskih organov tako sistemsko rešitev, ki bo delavce v vzgoji in izobraževanju nagrajevala enako kot ostale delavce v združenem delu.

Stabilizacija namreč večini delavcev zateguje pas okrog pasu, družbenim dejavnostim pa ga zateguje okrog vratu.

MAJDA MALENŠEK

LETO 1984 SE NE BO PONOVILO

Po zakonu o opazovanju visokih pregrad je nujno vsakih deset let pregledati potopljeno hidromehansko opremo v hidroelektrarnah. Med tako opremo sodi tudi zapornica v HE Moste na pregradi Kavčke.

Leta 1974 je pri remontu zapornice s popolno izpraznitvijo akumulacije prišlo do ekološke katastrofe. Zaradi velikih količin fenolov v vodi, je v Savi do Medvoda in še dalje poginilo vse živo, elektrogospodarstvu pa je povzročilo velike izdatke.

Kasneje so bile opravljene razne študije za čiščenje in praznitev akumulacije. Najdlje od vseh je bila izdelana študija praznjenja z nategom, katero je naročila Zveza vodnih skupnosti Slovenije, izdelal pa jo je Vodno gospodarski inštitut v Ljubljani. Po podrobnih analizah študija ni bila sprejeta.

Leta 1981 pa se je pristopilo k novi rešitvi s pomočjo zapornice na predlog Elektrogospodarstva Slovenije v sodelovanju s Savskimi elektrarnami Ljubljana ter Elektrarno Moste. Po reviziji investicijskega programa in predlagani rešitvi Inženirskega biroja Elektropojekta Ljubljana, so začeli pridobivati sredstva. Z Območno vodno skupnostjo Gorenjske in Elektrogospodarstvom Slovenije je bil leta 1983 dosežen sporazum za skupno realizacijo pripravljanih del z enakim deležem.

Po izdelavi celotne dokumentacije in po izvršenih pripravljanih delih se je ponovno dogovarjalo za pridobitev sredstev za uresničitev celotnega projekta. Sporazum med Območno vodno skupnostjo Gorenjske in Elektrogospodarstvom Slovenije glede financiranja gradnje je bil dosežen v začetku leta 1984. Območna vodna skupnost Gorenjske je prispevala 33 milijonov din, ostalo, to je 100 milijonov din, pa je prispevalo Elektrogospodarstvo Slovenije.

Po doseženem sporazumu o financiranju so se dela začela opravljati junija 1984. Celotna gradbena dela pri izkopih, betoniranju vodnjaka za zaščito gradbene jame, betoniranju za oblogo, zapiranju gradbene jame ter montaži podnožja za oblogo nove armature in zapornice, oblogi nove armature ter vgradnji nove zapornice, so bili dokončani.

PROST TERMIN

Delavce Železarne Jesenice obveščamo, da je na razpolago prost termin za odhiti v Ptujskih toplicah od 6. do 16. decembra.

Prijavite se na oddelku za družbeni standard, telefon 32-11, kjer dobite tudi ostale informacije.

Oddelk za družbeni standard

ce, so bila končana do konca leta 1984.

Po pregledu stanja porabljenih sredstev glede na prvi investicijski program je bil k programu izdelan aneks glede dodatnih sredstev za naslednja dela:

— več dela pri izkopu materiala »sivice«, saj vrsta materiala ni bila predhodno točno ugotovljena po geomehanskem poročilu,

— zaščiti je bilo potrebno hidromehansko opremo servomotorja, agregat in kompletne povezave, saj bi pri obratovanju lahko prišlo do poškodb zaradi skalnega terena,

— pri hidromehanski opremi so nastale podražitve.

Celotna sredstva Elektrogospodarstva Slovenije so pridobljena iz sred-

stev združene 15 odstotne amortizacije. Objekt temeljnega izpusta je v končni fazi izdelave. Tehnični pregled objekta bo predvidoma 1985. leta. Po tehničnem pregledu in pridobljenem uporabnem dovoljenju bo opravljen remont zapornice, ki bo predelana v regulacijsko. Sledila bo izdelava obratovalnih navodil, s ciljem, da se bo akumulacija pri visokih vodah spuščala skozi temeljni izpust in ne preko pregrade, kot je bilo do sedaj.

S to rekonstrukcijo in z gradnjo dodatne zapornice se bo Elektrarna Moste izognila ekološki katastrofi. Poleg tega pa se bodo remontu potopljene hidromehanske opreme opravljal brez izrednih dodatnih sredstev in izgube energije zaradi praznenja akumulacije.

Edvard Vengar

SEJA SKUPŠČINE SOCIALNEGA VARSTVA JESENICE

Na deveti seji skupščine socialnega varstva Jesenice so razpravljali o poročilu dela skupnosti med 8. in 9. sejo, o analizi socialnovarstvenih korektivov v občini za leto 1984 in o oceni uresničevanja socialnovarstvenih pravic v letu 1985, o osnutku samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za delo skupnosti v obdobju 1986–1990, o predlogu samoupravnega sporazuma o socialni varnosti v Sloveniji ter o osnutku samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela na področju skupne evidence prejemnikov socialnovarstvene pomoči za obdobje 1986–1990.

Predlog samoupravnega sporazuma o socialni varnosti v Sloveniji v obdobju 1986–1990 je sprejela 16. seja skupščine skupnosti socialnega varstva Slovenije ter velja za vse občinske skupščine socialnega varstva v Sloveniji. Ob tej priložnosti je bilo podanih kar precej amandmajev s strani občinskih skupnosti. Komisija je pri desetih členih upoštevala mnenje oziroma zahteve, pri šestih členih pa ne. Delegati so bili seznanjeni s sprejetimi amandmaji in sprejeli samoupravni sporazum skupno z njimi.

Osntek samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za delo skupnosti je po krajši razpravi skupščina potrdila ter ga preimenovala v predlog samoupravnega sporazuma. Novost tega sporazuma je, da ga posamezne skupnosti, ustanoviteljice skupnosti socialnega varstva, sprejemajo za celotno petletno obdobje, medtem ko smo v obdobju 1981–1985 imeli kar tri samoupravne dogovore.

Samoupravni sporazum obsega devet členov, njegovo bistvo pa je, da si skupnost socialnega varstva zagotovi finančna sredstva za delovanje skupnosti same, za izvajanje skupne evidence socialnovarstvenih pomoči ter za financiranje humanitarnih organizacij oziroma za vzdrževanje objektov in letovišča v Novem gradu. V sporazumu je navedeno, koliko sredstev prispeva posamezne skupnosti za kritje finančnega načrta skupnosti socialnega varstva Jesenice.

Zaradi boljše preglednosti in racionalizacije dela so člani koordinacijskega odbora za usklajevanje programov predlagali, da se za obdobje 1986–1990 izdela nov samoupravni sporazum, ki bo zajemal celoten program dela skupnosti socialnega varstva Jesenice.

Le-ta se deli na:

- redno dejavnost skupnosti socialnega varstva, ki obsega delovanje skupne službe, delovanje skupščine in njenih organov ter ostale nepredvidene stroške;
- financiranje skupne evidence, skupnost socialnega varstva je dol-

žna Centru za socialno delo zagotoviti sredstva za izvajanje evidence. Z njim ima tudi sklenjen samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela;

— financiranje humanitarnih organizacij je bilo do sedaj opredeljeno s posebnim samoupravnim sporazumom, ki je vseboval tudi kriterije in merila za dodelitev višin finančnih sredstev, vendar noben člen ni predvideval konkretne obveznosti SIS.

S humanitarnimi organizacijami pa se za posamezno leto sklenejo pogodbe, kjer bodo tudi opredeljena merila in kriteriji za določitev višine finančnih sredstev posameznim humanitarnim organizacijam. Pri sklepanju pogodb s posameznimi organizacijami bo imelo prednost delovanje sosedske pomoči ter prave humanitarne dejavnosti. Prav gotovo bo izpadla izletniška in turistična dejavnost. Seveda bo najprej potrebno določiti merila, katere od organizacij, ki so prejemale dotacije od skupnosti, imajo humanitarni značaj. Zagotovo pa bomo tudi v prihodnje največ sredstev namenili Društvu prijateljev mladine in Rdečemu križu.

Sporazum o združevanju sredstev sprejemajo skupnosti ustanoviteljice Skupnosti socialnega varstva.

Predsednik koordinacijskega odbora Stane Torkar

ŽELEZAR

PRIPRAVE IN SPREJEMANJE SKUPNIH TEMELJEV ZA PRIPRAVO SREDNJEROČNIH PLANOV ZA RAZDOBJE 1986—1990 V SLOVENSKIH ŽELEZARNAH

V decembru sprejemamo najpomembnejši planski dokument — skupne temelje za pripravo srednjeročnih planov, s katerimi usmerjamo ne samo pripravo srednjeročnih in letnih planov, marveč naše poslovanje v prihodnjih letih v celoti. Skupne temelje pripravljamo prvič, kar je v skladu z novim Zakonom o temeljih družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, ki je bil sprejet v septembru. S sprejemom tega zakona pa je prišlo do nejasnosti glede njegove takojšnje veljavnosti, saj so po posameznih republikah še vedno v veljavi dosedanja republiški zakoni, ki še niso bili prilagojeni spremembam. Tako je v Sloveniji še naprej v veljavi dosedanja zakon o planiranju. Zaradi poenostavitve, ki jih prinaša zvezni zakon o planiranju, pa je večina OZD pričela s planiranjem po novem, zveznem zakonu. Da bi se vsaj v določeni meri izognili nejasnostim, je slovenska skupščina sprejela kratak, začasen zakon, ki obravnava le planiranje v OZD in zanje sprejema veljavnost Zveznega zakona z omejitvijo možnosti sprejemanja skupnih temeljev samo na referendum.

Zvezni zakon o planiranju določa izdelavo skupnih temeljev v okviru delovne organizacije in s tem daje večji poudarek kot doslej skupnim interesom vseh TOZD. Predvideva pa tudi možnost, da OZD izdelajo temelje le na ravni SOZD; ta možnost pa mora biti razvidna iz sporazuma o združitvi TOZD v SOZD. Da ne bi preveč zapletali planskih dejavnosti, smo se odločili, v skladu z zakonom, za pripravo skupnih temeljev na ravni DO. Da pa ne bi manjkale zadeve, ki so v interesu vseh TOZD v SOZD oziroma, da jih ne bi pripravljali vsak zase, smo v okviru skupnih temeljev vključili enotno besedilo, ki obravnava skupne zadeve v okviru SOZD. Tako so skupni temelji za pripravo srednjeročnih planov sestavljeni iz dveh gradiv, enega, ki kaže skupne interese in povezuje TOZD v DO in drugega, ki kaže skupne interese in zadeve DO v SOZD. Obe graditvi skupaj predstavljata enoten dokument, ki ga obravnavamo na zborih delavcev in sprejemamo z referendumom.

Skupni temelji predstavljajo nadaljevanje in deloma ponavljanje analiz razvojnih možnosti in smernic ter elementov, ki smo jih za srednjeročne plane pripravili

po prej veljavnem zakonu. Zato smo lahko v skupne temelje vključili že pripombe in mnenja, ki so bila dana ob teh razpravah v zborih delavcev. Analize razvojnih možnosti in smernice pa smo spremljali že pred pol leta, zato prihaja do manjših sprememb, zlasti v oblikovanju dokumenta: skupnih temeljev. Skupni temelji so zato posredovani v ponovno razpravo na zbor; razprava bo opravljena v krajšem času, upošteva pa opravljeno razpravo navedenih gradiv. Pričakujemo, da zaradi že opravljenih razprav in podrobne obravnave dolgoročnih usmeritev ne bo velikih pripomb in sprememb skupnih temeljev in da bodo le-te v večji meri usmerjene v dopolnitve in upoštevanje pri izdelavi srednjeročnih planov. Predlog skupnih temeljev bomo sprejemali z referendumom, ki bodo potekali v vseh TOZD v drugi polovici decembra.

Po zakonu o planiranju se smatra, da so skupni temelji v TOZD sprejeti, če zanje glasuje vsaj polovica delavcev. Če skupni temelji niso bili sprejeti, se referendum v istem času ponovi. Če kljub ponovitvi skupni temelji niso sprejeti, sprejeli pa sta jih dve tretjini skupnega števila delavcev vseh TOZD v DO, lahko delavski svet odloči, da se začne s pripravo in sprejemanjem plana. TOZD, ki ne sprejme skupnih temeljev, mora kljub temu uresničevati vse obveznosti glede uresničevanja razvoja, določenega v planu delovne organizacije v skladu s sporazumom o združitvi. Če delavski svet DO utemeljno oceni, da TOZD, ki ni sprejela skupnih temeljev s tem ogroža razvoj delovne organizacije ali enakopravnost delavcev pri delu in ustvarjanju dohodka, se šteje, da je oškodovala družbene interese in se zoper njo sproži postopek za ukrepe družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine. O tem delavski svet DO obvesti skupščino družbenopolitične skupnosti.

Upošteva nekatere še vedno prisotne nejasnosti v pripravljanju in sprejemanju skupnih temeljev, je ob razpravah o srednjeročnih planskih dokumentih poudarjeno, da damo prednost vsebinskim usmeritvam pred postopkom. O vsebini našega poslovanja v prihodnjih petih letih bo tekla razprava in o vsebinskih usmeritvah se bodo delavci TOZD odločali na referendumih.

Zaradi splošnega pomanjkanja virov sredstev za dolgoročne naložbe ne bomo mogli računati na izdatnejšo pomoč bank ali poslovnih partnerjev. Zato lahko realno načrtujemo le tako višino vlaganj v nove naprave, kot bo znašala v tekočem razdobju formirana in z obveznostmi neangažirana amortizacija in v manjšem delu ostali viri.

Na področju združevanja sredstev v okviru delovne organizacije in izven nje bomo poskušali še uspešneje izpeljati interesno združevanje in sredstva vlagati v najbolj smotrne investicije znotraj Železarne, v SOZD in druge OZD. Še naprej bomo zagotovili sodelovanje v okviru interne banke in s tem krepili finančno funkcijo na ravni delovne organizacije in v okviru interne banke.

Velik prihranek na področju angažiranosti sredstev bomo v Železarni dosegli s smotrnejšim vodenjem zaloga, z boljšim tekočim planiranjem proizvodnje in z boljšo organizacijo dela.

Tudi v prihodnje bo predstavljala devizna problematika ključni problem tekoče reprodukcije in razvoja. Prav razreševanje tega problema z večjim lastnim vendar selekcioniranim izvozom, s povečevanjem skupnega izvoza z našimi kupci ter iskanjem novih poti, bo glavna naloga finančno komercialne funkcije v Železarni.

II. PREDVIDENI RAZVOJ ŽELEZARNE JESENICE

V prihodnjem srednjeročnem obdobju bomo z izgradnjo Jeklarne 2, v modernizacijo, prestrukturiranje proizvodnega asortimenta, v povečanje kapacitet posameznih agregatov ter v posodobitev dela storitvenih TOZD investirali 48,6 mia din (v cenah junij 1985).

Napredek in razvoj naše delovne organizacije si bomo zagotovili tudi s poglobljenim razvojno-raziskovalnim delom, s pravilno organizacijo, izboljšanjem informacijskega sistema in z ustvarjanjem pogojev za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v Železarni Jesenice.

Razvojno raziskovalno delo bo usmerjeno v vsa pomembnejša področja razvoja Železarne Jesenice, kot so tehnološki razvoj, razvoj novih jekel, razvoj proizvodnega strojništva, optimiranje asortimenta in izboljšanje kakovosti s ciljem doseči boljše poslovne rezultate.

Zaradi hitrejšega doseganja postavljenih ciljev bo potrebno tesnejše sodelovanje z zunanjimi raziskovalnimi institucijami in z Univerzo, kar bo prispevalo tudi k hitrejšemu pre-

nosu znanja in uspešnejši vzgoji kadrov.

Pravilna organizacija je eden od predpogojev za uresničitev vseh drugih ukrepov za povečanje uspešnosti poslovanja Železarne.

Posamezne proizvodne in poslovne funkcije bomo ob upoštevanju homogenosti in pomembnosti organizacijskih enot ter optimalne stopnje organizacijske ravni zaokrožili v večje sisteme, ki nam bodo omogočili optimalno in koordinirano izkoriščanje proizvodnih kapacitet, in s tem povezano doseganje boljših poslovnih rezultatov in večjo fleksibilnost prilagajanja gospodarskim razmeram.

Organizacijsko bomo izpostavili tudi strateške dejavnosti Železarne in jasno razporedili delovne naloge med posamezne enote.

Informacijski sistem bomo izpopolnili in naravnali tako, da bodo sredstva informacijskega sistema v največji meri v funkciji proizvodnega procesa.

Z izboljšano organizacijo dela oziroma smotrnejšo samoupravo organiziranostjo in s kvalitativnimi informacijami bomo povečali tudi aktivno sodelovanje vseh zaposlenih Železarne pri doseganju poslovnih ciljev razvoja, motiviranost in uspešnejše gospodarjenje ter krepitev vloge delavcev pri načrtovanju in odločanju.

Zagotovili bomo aktivnejše delovanje delegatov in ustvarili pogoje za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v Železarni in preko delegatskega sistema v širši družbeni skupnosti. Glasilo Železar bo imelo pri tem pomembno vlogo.

III. MEDSEBOJNI ODNOSI V OKVIRU DELOVNE ORGANIZACIJE, OKVIRI IN MOŽNOSTI ZA ZADOVOLJEVANJE SKUPNIH IN SPLOŠNIH POTREB

Skupno oblikovanje poslovnih ciljev, politike in strategije je ena od glavnih nalog s katerimi bomo realizirali predvideni razvoj Železarne. Odnosi med temeljnimi organizacijami ter med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi v okviru delovne organizacije bodo še v naprej temeljili na skupnih interesih in obveznostih, na solidarnosti in na prednostni pravici temeljnih organizacij, na dogovorjeni delitvi dela, na poslovno tehničnem sodelovanju, tehnološki disciplini in povezanosti ter na usklajenem planiranju.

POVZETEK SKUPNIH TEMELJEV ZA PRIPRAVO SREDNJEROČNIH PLANOV ZA OBDOBJE 1986—1990 V TOZD IN DO ŽELEZARNA JESENICE

I. SKUPNI CILJI

Obdobje 1986—1990 predstavlja prvo petletno obdobje dolgoročnega plana Železarne Jesenice. Vanj prenašamo dokončanje že začelih nalog sedanjega srednjeročnega obdobja 1981—85, hkrati pa z njim že pričnemo uresničevati naše dolgoročne usmeritve, ki smo jih začrtali s smernicami našega razvoja do leta 2000.

S tem je pomembnost tega obdobja še toliko večja in zato postaja uresničevanje skupnih ciljev naš razvojni imperativ. Razvojne usmeritve Železarne Jesenice se opirajo v glavnem na naslednje skupne razvojne cilje:

- doseči usklajen in kontinuiran razvoj Železarne,
- zagotoviti večjo dohodkovno uspešnost in gospodarsko rast s kvalitativnimi strukturnimi spremembami in učinkovitim gospodarjenjem,
- krepiti položaj Železarne v okviru slovenskih in jugoslovanskih železarn,
- doseči skladen razvoj z okoljem,
- zagotoviti rast življenjskega standarda delavcev kot bistvenega motiva za bolj dinamično gospodarsko rast,
- utrjevati samoupravne družbeno-ekonomske odnose,
- varovati življenjsko in delovno okolje.

V okviru teh razvojnih ciljev načrtujemo 9,7 % realno rast družbenega proizvoda. To rast bomo dosegli predvsem z aktiviranjem investicije v Jeklarne 2 in ostalih vlaganj v agregate, ki bodo zagotovili usklajenost pretoka jekla ter izboljšanje kvalitete in oplenitev izdelkov.

Dohodek bo naraščal nekoliko hitreje od družbenega proizvoda. Povečanje dohodka je poleg investiranja pogojeno s prestrukturiranjem proizvodnega asortimenta s ciljem višje stopnje finalizacije, s tem pa tudi večje vrednosti proizvodnje. Njegovo rast si moramo zagotoviti tudi z racionalnim gospodarjenjem in večjim varčevanjem pri materialnih stroških, to je racionalno rabo surovin in energije, izboljšanjem gospodarjenja z zalogami, z dvigom produktivnosti, z boljšim izkoriščanjem proizvodnih zmogljivosti in delovnega časa, izboljšanjem kakovosti izdelkov in prilagajanjem zaostrenim tržnim razmeram ter izboljšanjem asortimenta v korist donosnejših proizvodov.

Vse oblike porab bomo prilagodili razpoložljivemu dohodku. Ob izpolnjevanju začrtanih ciljev bomo dosegli postopno rast življenjskega standarda ob uvajanju vzpodbudnejše

delitve osebnih dohodkov v skladu z doseženimi rezultati.

Rast družbenega proizvoda bo pogojena tudi z doseganjem proizvodnih ciljev in ciljev storitvenih dejavnosti.

Načrtujemo, da bomo do leta 1990 z izgradnjo Jeklarne 2 zagotovili pogoje za doseganje dolgoročnih usmeritev Železarne, to je proizvodnjo kvalitetnih in plemenitih vrst jekel v obliki žice ter okroglih in ploščatih profilov.

Obstoj dveh elektrojeklarn s kontinuiranimi napravami za gredice in slabe bo izboljševal v Železarni Jesenice dve proizvodni verigi, to je žično in ploščato.

Jeklarne 1 s kontinuirano za gredice bo napajala predvsem žični del. Do zaključka rekonstrukcije žične valjarne in povečanja njenih dosedanjih kapacitet, ki bo po letu 1990, bo del jekla še vedno odliete v brame in namenjenega za proizvodnjo ploščatih profilov in jeklenih odlitkov.

Jeklarne 2 s kontinuirano za slabe bo oskrbovala ploščati del. Po izgradnji prve faze Jeklarne 2 si bomo manjkajoči del jekla do izkoriščanja polnih kapacitet tega dela proizvodnje zagotavljali iz Jeklarne 1 in z opravljanjem storitev prevajanja oziroma nakupom polproizvodov. Pričetek obratovanja druge faze elektrojeklarne nam bo odvisnost od tujega vložka v precejšnji meri zmanjšal. Takrat lahko tudi računamo s polnim učinkom investicije v izgradnjo nove jeklarne.

Razvoj storitvenih dejavnosti bomo prilagodili razvoju proizvodnje.

V sredini naslednjega srednjeročnega obdobja se pomembno spreminja struktura porabe energetskega medija. S postopno ukinitvijo SM peči bodo izločeni zastareli agregati, ki so veliki porabniki mazuta in zemeljskega plina. Z vodenjem ogrevanja z računalniško procesno tehnologijo, organizacijskimi spremembami načina obratovanja in s stalnim nadzorom bomo znižali porabo energije, dosegli večji učinek in optimizirali specifične porabe. Potrebno bo tudi dolgoročno povezovanje z zunanjimi organizacijami za izvajanje določenih vzdrževalnih del oziroma za zagotovitev dela rezervnih delov. Notranji transport bomo posodobili z nakupom novih transportnih sredstev in postopno ukinitvijo nekaterih že dotrajanih naprav.

Na področju kadrovskih ciljev načrtujemo, da bomo v letu 1990 zaposlovali cca. 6000 delavcev. Kadri predstavljajo enega osnovnih dejavnikov razvoja Železarne Jesenice. Pri odločanju za tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo se hkrati odločamo tudi za prestrukturiranje izobrazbene in kvalifikacijske strukture kadrov v korist večje strokovnosti in znanja.

Motiviranost delavcev za delo, za večjo pripadnost kolektivu, njihov interes za razvoj delovne organizacije in za kontinuiteto samoupravljanja bomo stimulirali z reševanjem stanovanjske problematike, izboljšanjem družbenega standarda in s politiko nagrajevanja.

Cilji s področja komercialne dejavnosti

Ob koncu srednjeročnega obdobja 1986—1990 bomo v Železarni Jesenice proizvedli cca. 408.000 ton gotove proizvodnje. Pretežni del te proizvodnje bomo prodali na domačem tržišču; v izvoz bomo namenili predvsem tržne viške in tiste proizvode, s katerimi dosegamo ugodna menjalna razmerja na vzhodnem tržišču. Vrednost izvoza bo ostala na sedanjem nivoju, strukturo izvoza pa bomo izboljšali. Zmanjšali bomo izvoz trgovskih kvalitet toplo in hladno valjanih proizvodov in povečali izvoz izdelkov višje kvalitete in stopnje finalizacije, kar nam bo omogočilo doseči povečanje povprečne izvozne cene. Prizadevali se bomo, da s skupnim izvozom in drugimi oblikami združevanja deviznih sredstev zagotovimo redno preskrbo s surovinami, repromaterialom, rezervnimi deli in opremo iz uvoza. Pri tem pridejo v poštev le materiali in oprema, ki jih ni mogoče dobiti na domačem trgu v zadostnih količinah in primerni kvaliteti.

Z uvozom bomo pokrivali le tiste potrebe proizvodnje, storitvenih dejavnosti ter razvoja, ki si jih ne moremo zagotoviti na domačem tržišču.

Uvozna vrednost bo zaradi nakupa opreme za novo jeklarne večja kot v preteklem obdobju, dasi se bo vrednost surovin in repromateriala zmanjševala.

Pri uvozu bomo koristili tudi možnost uvoza določenih materialov s pomočjo naših kupcev, predvsem pa v večji meri koristili kompenzacije, kooperacije in maloobmejni promet kot posebne oblike zunanjetrgovinskega poslovanja.

Cilji finančnega poslovanja

Načrtovani razvoj naše delovne organizacije temelji na sanaciji jeklarskih kapacitet, kar bomo dosegli z izgradnjo Jeklarne 2. Realizacija te investicije bo poleg lastnih sredstev akumulacije zahtevala velik delež tujih virov v obliki združevanja sredstev ter domačih in tujih kreditov. Vlaganja v Jeklarne 2 bodo potekala v letih 1985—1990, obremenitev akumulacije z odplačili posojenih sredstev pa bo občutna še nadaljnjih deset let.

Dispečar v Valjarni debele pločevine (foto I. Kučina)

O tem se bomo odločali na referendumu 26. decembra

Delavci temeljnih organizacij bomo sporazumno združevali sredstva iz svojih skladov v sredstva za razširitev materialne osnove dela, sredstva skupnih rezerv in sredstva skupne porabe. Z letnimi gospodarskimi načrti bomo določali tudi odstotek amortizacije, ki bo namenjena za skupna investicijska vlaganja. Z njimi bomo določali tudi skupne investicijske programe, ki se bodo investirali iz družbenih sredstev.

Sredstva, ki bodo zagotavljala nemoteno izpolnjevanje družbenih dejavnosti opredeljenih v samoupravnih sporazumih o temeljih plana posamezne dejavnosti za obdobje 1986—1990 bomo združevali po istih kriterijih kot v sedanjem srednjeročnem obdobju. Njihova rast bo v skladu z rastjo dohodka v gospodarstvu, letno prispevno stopnjo pa bodo določali z letnimi planskimi akti.

IV. PREDVIDENO POSLOVANJE

Na osnovi predvidenih razvojnih usmeritev načrtujemo, da bomo v letu 1990 proizvedli 540.000 ton jekla. Proizvodnja groblja bo ukinjena, obseg gotove proizvodnje pa bo dosegel višino 408.000 ton.

Od gotovih izdelkov bomo okrog 4.500 ton porabili sami, okrog 59.000 ton izvozili, preostalo količino pa

prodali na domačem tržišču. Z lastnim izvozom bomo realizirali okrog 30 mio \$, od tega čiste konvertibile 15 mio \$, konvertibile vzhod 5,5 mio \$ in kliringa 9,5 mio \$. Na domačem trgu bomo dosegli vrednost prodaje v višini 75,6 mia din (v cenah leta 1985).

Za zagotovitev potrebnih deviznih sredstev bomo povečali prilive s skupnim izvozom z našimi kupci na 10 mio \$. Tako si bomo zagotovili potrebno pokrivanje uvoza repromateriala z izvozom.

Realizacija predvidenih ciljev nam bo zagotovila, da bomo v letu 1990 dosegli cca. 105,8 mia din celotnega prihodka in 18,8 mia din dohodka od katerega bomo ca. 5,9 mia din namenili za bruto osebne dohodke (vse v cenah leta 1985).

Predvideni trend doseganja dohodka bo rezultat velikih vlaganj, ki jih načrtujemo v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Omogočila nam bodo, da bo celotni prihodek naraščal hitreje od materialnih stroškov. Ob tem se bo močno povečala amortizacija, narasla pa bo tudi obremenitev dohodka z obrestmi. Načrtujemo, da bomo do leta 1990 povečali uspešnost našega poslovanja in si z razširitvijo materialne osnove dela zagotovili možnosti za nadaljnji razvoj Železarn. Predpogoj za to pa je dosledno izpolnjevanje vseh začrtanih ciljev tako v temeljni organizaciji kot tudi v Železarni kot celoti.

na proizvodnjo jekla v električnih pečeh v celoti;

— **Število zaposlenih se ne bo bistveno spreminjalo.** Izboljšati pa moramo kvalifikacijsko strukturo, stalno izpopolnjevanje zlasti strokovnih delavcev, izboljšati delovne pogoje in nagrajevanje dela in njegovih rezultatov;

— v finančnem pogledu pa bo treba poleg zagotavljanja tekoče likvidnosti poslovanja posvetiti vso skrb preskrbi sredstev za obsežno investicijsko dejavnost iz raznih virov, ne nazadnje tudi z združevanjem sredstev v Interni banki in njihovem vlaganju z vidika SOZD najbolj uspešne projekte.

K tako postavljenim ciljem pa nas bodo vodile smotno izbrane odločitve: investicijske, asortimanske, organizacijske in druge. Izvedba investicij v prihodnjem obdobju je v veliki meri posledica že sprejetih investicijskih odločitev in že začelih investicij. Prednost v metalurgiji imajo investicije, ki posodablajo in v manjši meri povečujejo proizvodnjo jekla in s tem zaokrožajo obstoječo proizvodno zmogljivost, v predelavi pa čim večja stopnja predelave izdelkov in izvozna usmerjenost. Predvidena vrednost investicij bo po sedanjih cenah dosegla 75 mia din ter ne bo presegla enostavne reprodukcije. Polovica vrednosti je namenjena v pretežni meri že začetim investicijam v črni metalurgiji, med katerimi omenimo predvsem jeklarne 2 na Jesenicah, posodobitev valjarn na Ravnah in posodobitev valjarne in jeklarne v Štorah. Okrog 15 mia din je namenjen enostavnim nadomestitvam naprav, okrog 18 mia din pa večjim naložbam v železarnah in predelovalnih DO.

Drug močan faktor sprememb našega poslovanja predstavlja **raziskovalno in razvojno delo**. Raziskovalnemu delu, razvijanju in uveljavljanju dosežkov v praksi, strokovnosti in inovativnosti bomo dali podporo na vseh področjih našega delovanja; zaradi pretežnosti proizvodnega sektorja lahko pričakujemo največje rezultate prav na tem področju. Raziskovalno razvojno delo bo usmerjeno predvsem v **izboljševanje asortimenta in kvalitete izdelkov ter izboljševanje tehnoloških procesov**.

Rezultat tehnološkega razvoja mora biti zahteven proizvodni asortiment, ki bo iskan na domačem in tujem trgu ter proizveden ob procesu in ob stroških, ki so normalni v razviti metalurgiji. Več poudarka bo danega medsebojni izmenjavi raziskovalnih, razvojnih in inovacijskih dosežkov; stranski, a ne nepomemben rezultat tega dela bo tudi prodaja znanja preko skupno organiziranega inženiringa.

Tretja skupina faktorjev, ki bodo vplivali na naš razvoj je **razvijanje procesov odločanja in informiranja**. Poudarek bo dan zlasti razvoju odločitev o celotnem poslovanju, ki se kažejo kot upravljalke in poslovne odločitve. Nadaljnje razvijanje samoupravljanja bo teklo v smeri večje kvalitete, ne pa količine odločitev, tako da bodo upravljalci resnično usmerjali razvoj poslovanja. Med temi odločitvami bodo vse pomembnejše planske odločitve, gledane v najširšem smislu od letnih planov do

investicijskih odločitev in spremljanje teh odločitev, zlasti ob razpravah o zaključnih računih. Razmejitev med upravljalskimi in poslovnimi odločitvami ter dajanje poudarka usklajevalni vlogi le-teh bo ena od pomembnih nalog. Za ustrezno odločanje pa bodo potrebne ustrezne informacije ter s tem povezan hitrejši razvoj informacijskih sistemov.

Četrta skupina faktorjev, ki bodo vplivali na uspešno poslovanje je organizacijske narave. Organiziranost kot enemu od faktorjev produktivnosti smo doslej posvečali premalo pozornosti in šele v dolgoročni usmeritvi smo ga začeli obravnavati tako kot zasluži. V okviru SOZD bo več poudarka danega **organiziranju med DO in SOZD; projektom-matritčni organiziranosti** ter v tem smislu podrobneje opredeljenih delitev in povezanost dela ter odgovornost na posameznih področjih. V sklopu faktorjev pa štejemo tudi tesnejše povezovanje zlasti s kupci in dobavitelji, ki lahko v posameznih utemeljenih primerih pripelje do integracije.

Pri uresničevanju zastavljenih ciljev in izvedbi naših odločitev igrajo pomembno vlogo medsebojni odnosi, v najrazličnejšem smislu. Vrsta dejavnosti je vsebinsko, nekatere tudi organizacijsko usklajevanih v okviru Slovenskih železarn kot celote. Zato bo **skupno oblikovanje poslovnih ciljev, politike, strategij** ostalo ena od glavnih nalog, z izvajanjem katere bomo realizirali vrsto prednosti, ki jih SOZD kot poslovna gospodarska tvorba nudi. V tem smislu bomo tudi enotno nastopali v okviru splošnih združenj, gospodarskih zbornic, pa vse do dobaviteljev in kupcev, kadar bo to po naši presoji smiselno.

V odnosih med delovnimi organizacijami bodo ob enakih ostalih pogojih imele prednost delovne organizacije SOZD. To velja tako za medsebojne dobave kot skupen izvoz,

združevanje sredstev in podobno. Do predlogov republiških samoupravnih interesnih skupnosti bomo zavzemali skupna stališča. Neposredneje bomo sodelovali zlasti v interesnih skupnostih materialne proizvodnje.

V okviru SOZD bomo združevali del dinarskih in deviznih sredstev za čim ustreznejše zagotavljanje likvidnosti in dohodkovne uspešnosti. Združevanje sredstev bo namenjeno zlasti za investicije, financiranje tekočega poslovanja in pokrivanje dogovorjenih deviznih obveznosti. Del združenih sredstev bo namenjen vlaganjem v zagotavljanje osnovnih surovin.

Rezultat naših odločitev in medsebojnih odnosov bo **proizvodnja preko milijon ton surovega jekla in blizu 900.000 ton končnih izdelkov**. V prodaji bo v večji meri prevladal tržni odnos, ki bo zahteval prilagajanje kupcem. Večjih problemov s prodajo predvidoma ne bo. **Skupen izvoz** bo leta 1990 dosegel 128 mio \$, od tega 95 mio \$ iz konvertibilno področja. **Delež količinskega izvoza** v prodaji se ne bo povečal. Skupen uvoz bo znašal leta 1990 120 mio \$ od tega 94 mio \$ iz konvertibilnega področja. Zunanjetrgovinska devizna bilanca, skupna in konvertibilna, bo s tem v okviru SOZD zaključena. Finančna dejavnost bo dinamična, saj so predvidene investicije visoke. Zanje bomo sami vložili iz akumulacije dve tretjini potrebnih sredstev, četrtino bodo znašali domači krediti in sovlaganja, desetino pa tuji krediti.

Uresničevanje predvidenih odločitev bo imelo za posledico **dohodkovno uspešno poslovanje**. Večje rasti dohodka pričakujemo zlasti po zaključenih investicijah. Njihovo doseganje pa bo v veliki meri odvisno tudi od tega, v kolikšni meri bomo uspeli izkoristiti prednosti, ki nam jih SOZD kot razmeroma velika organizacijska celota nudi.

POVZETEK SKUPNIH TEMELJEV ZA PRIPRAVO SREDNJEROČNIH PLANOV ZA OBDOBJE 1986—1990 V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Temeljni srednjeročni planski dokument predstavljajo **SKUPNI TEMELJNI PLANOV TOZD, DO IN SOZD**. V Slovenskih železarnah pripravljamo ta dokument v dveh, med seboj povezanih gradivih:

— v gradivu **SOZD SZ**, v katerem so dani skupni temelji, ki povezujejo DO v celoto in

— v gradivu **DO**, ki povezujejo v celoto TOZD v okviru DO in s tem vgrajujejo značilnost posameznih DO. Sprejemanje obeh gradiv bo skupno, saj tvorita celoto in se medsebojno dopolnjujeta.

Dolgoročno, s tem pa okvirno tudi za prihodnjih pet let, smo planirali razvoj tako SOZD Slovenske železarn kot tudi posameznih DO že z dolgoročnimi usmeritvami. S tem je bilo vsebinsko gledano dano izhodišče za podrobnejše planiranje razvoja v prihodnjih petih letih in za izvedbo tistih nalog, ki smo si jih zastavili z dolgoročnimi usmeritvami.

Upošteva dolgoročne usmeritve, sedanje poslovanje in predvidevanje okolja, srednjeročne planske dokumente republike in zveze pa tudi drugih organizacij in skupnosti, si v okviru Slovenskih železarn zastavljamo naslednje temeljne cilje poslovanja, v prihodnjem petletnem obdobju:

— **prenehanje realnega padanja družbenega proizvoda, dohodka in osebnih dohodkov**, ter v drugi polovici razdobja njihovo realno rast, ki bo v poprečju celega razdobja dosegla 7 % rast družbenega proizvoda, 5 % rast dohodka in 2 do 3 % rast osebnih dohodkov;

— **zagotavljanje realne akumulacije** in večanje njenega deleža v vrednostnih rezultatih poslovanja tako, da bo v poprečju na vrednost porabljenih sredstev ustvarjenih 8 % akumulacije;

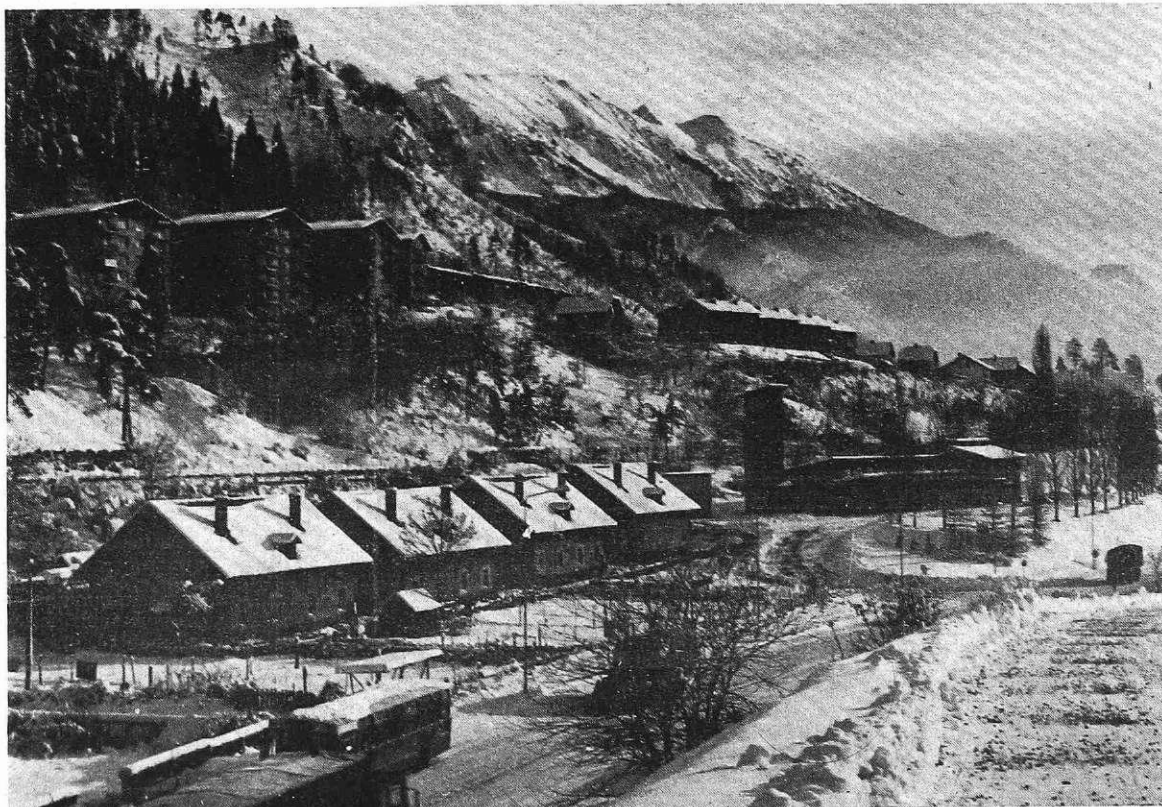
— **povečanje uspešnosti poslovanja** tako na račun tekočega poslovanja, izkoriščanja že obstoječih sredstev kot tudi na račun novih investicij, sprememb v asortimentu in podobno;

— v proizvodnji bo glavni cilj **stalno izboljševanje asortimana** in zadržanje proizvodnje najbolj zahtevnih in dohodkovno uspešnih izdelkov, pri tem pa širjenje asortimana v okviru SOZD in njegovo relativno ožjenje v okviru DO;

— **večji izkoristek** obstoječih proizvodnih zmogljivosti in nenehno **zniževanje stroškov** surovin, materialov in energije;

— v prodaji zlasti končnih, više predelanih izdelkov bo vse večjo vlogo igral **tržni pristop**, realiziran z večjo povezanostjo s potrošniki naših izdelkov in težnja po **večjem vrednostnem izvozu** ob približno enaki količini;

— v nabavi bo glavni cilj doseči **nemoteno dolgoročno oskrbo** z vsemi surovinami in energijo, tudi po spremembah povezanih s prehodom

Panorama (foto: I. Kučina)

SMUČARSKÉ KARTÉ S POPUSTOM

HTDO Gorenjka — TOZD Žičnice Kranjska gora nam je tudi letos omogočila nabavo vozovnic s popustom za smučanje v Gornjesavski dolini za delavce Železarn in sicer:

— dnevna vozovnica	1.100 dinarjev
— dopoldanska vozovnica od 9. do 13. ure	650 dinarjev
— popoldanska vozovnica od 12. do 17. ure	800 dinarjev

Smučarski center Kobla, kjer je Železarna Jesenice tudi član konzorcija, pa nam nudi 300 dnevni kart po 800 dinarjev. Te karte lahko dvignejo referenti za športno rekreacijo na sindikatu Železarn Jesenice.

KOMISIJA ZA PODELJEVANJE DRUŽBENIH PRIZNANJ PRI PREDSEDSTVU OBČINSKE KONFERENCE SZDL JESENICE RAZPISUJE ZA LETO 1986

PET PRIZNANJ — SREBRNI ZNAK OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije 27. aprila 1986.

Priznanja se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam za posebne družbene, politične, kulturne in organizacijske dosežke pri uresničevanju in krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov ter da imajo trajnejši pomen pri

— razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
— uresničevanju ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
— krepitvi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,

— neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela. Kandidate za podelitev priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje družbenih priznanj pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1986.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čim popolnejšo utemeljitev, zakaj naj bi predlagani prejel priznanja OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi pri občinski konferenci SZDL Jesenice.

Prijave, prispelše po določenem roku se ne bodo obravnavale.

Komisija za podeljevanje družbenih priznanj pri OK SZDL Jesenice

JAPONSKA

Japonski železarski strokovnjaki so se odločili, da bodo poleg avstralskega uporabljali tudi sovjetski premog za koksiranje. Končno so se s Sovjeti pogodili tudi o ceni. Tako bodo po dolgoročni pogodbi vsako leto kupili v Sovjetski zvezi 4,2 mil. ton premoga za koksiranje.

Železarski globus

JULIJAN O

Bilo bi ji podobno. Prav zato, ker sta bila na cesti in vsemu svetu na očeh: tako se ji ni bilo treba bati, da bi se dotikanje in prijemanje razvilo v kaj bolj resnega.

Njegov nasladno otožni pogled iz za naočnikov — tokrat jih ni snel — je pričal o globoki zavzetosti za medčloveško poštenost. Le zakaj si ne bi smel priznati, da ga je tam na pločniku prevzelo čisto preprosto pozele nje po ženski? In le zakaj ne bi zdaj tega povedal nekemu, ki, kot vse kaže, deli z njim te občutke, čuti pozele nje po isti ženski (Svetlani)? Ni mu bilo mar, da bi lahko izpadel smešen. Preveč je bil prepričan v veljavnost tega, kar čuti, v veljavnost tega, kar je vendar preprosto res; kako bi se torej mogel izirati na nekakšno smešnost ali neumestnost resnice?

Okrog naju je bilo tisti hip polno drugih ljudi, kdor bi le hotel, bi ga lahko slišal. Razen tega ga obiskovalci bifeja vsaj na videz poznajo. Pa nič ni kazalo, da bi poslušali, prej bi lahko rekli, da so tudi vsi drugi govorili na podoben način, glasno, brez zadržkov, v popolnem prepričanju o veljavnosti tega, kar čutijo in kar pripovedujejo. Vse to teče kot po maslu, da le ustrešaš imidžu, bi rekel Stefan L.

Vseeno pa se mi zdi čudno, da ni pomislil: tale človek (namreč jaz, Julijan P.) vendar tudi pozna Svetlano in mogoče ve o njej še kaj več, tako da se mi lahko po tistem smeje? Kakorkoli že, Jelovšek je v tem mojem prikazu izpadel malo preveč patetičen. Mogoče spet poenostavljam. Moral bi bil sproti, ob vsaki njegovi besedi, ob vsakem gibu opisati tisoč otenkov, ki sem jih zaznal, ali ki so se mi ponujali.

ZAKAJ med Julijanom in tov. Jelovškom nikoli ni zdravega in naravnega moškega odnosa, ki je sicer med prijatelji v navadi? Zakaj nikoli ne primerjata izkušnji, zakaj vedno eden govori, drugemu pa je prisojena vloga poslušalca?

JULIJANOVA PRAPODOBA »zdravega in naravnega moškega odnosa«: s sošolcem, — pravzaprav z vrstnikom, ki hodi v paralelko — se umakneš v grmovje, da lahko primerjata penisa. Polak — tako je sošolcu ime — potem strne svoja opazanja v ugotovitev: da poznamo velike penise (ali Polakove penise) in srednje (ali Podbevškove); razen tega še razred majhnih penisov, kamor se uvrščajo vsi drugi.

Nekako v tem slogu je Julijan desetletja kasneje pogovarja s Stefanom L., seveda ne o primarnih spolnih znakah, pač pa o njihovih nadomestkih; na primer o pravih mislih (ki so Stefanove), o manj pravih Julijanovih ... itd. itn.

S tovarišem Jelovškom pa se ne da pogovarjati v tem slogu.

Mogoče smo prej ustvarili videz, ko da ne Jelovšek ne Julijan ne jemlje resno svojega tekmeča. (Zdaj ne utegnemo razpravljati o umestnosti tega izraza.)

Stvar ni tako preprosta. Lahko bi jo obrnili: da nobeden od njiju samega sebe ne jemlje resno: in ne samo kot možnega Svetlaninega ljubčka, ampak tudi nasploh, v smislu obstojnosti. Kakor ne jemlje resno skrajno neobstoje snovi, recimo vodikovega hiperoksida ali pa majskega snega. O sebi torej nista navajena misliti tako, kot mislimo o vodi, o kamnu, o zlatu, o steklu ali vsaj kot o odvrženih polivinilskih vrečkah, ki preživijo prenekateri letni čas. Pač pa, kot rečeno, podobno kot o vodi-kovem peroksidu ali o ozonu ali o tekočem dušiku (ki ga čez nekaj trenutkov tako ali tako več ne bo).

Od kod zdaj to, da Julijana in Jelovška dajemo v isto vrečo? Mogoče smo doslej premalo poudarili neko njuno skupno potezo: manjka jima, enemu in drugemu manjka povezanost z množicami.

ŠE ENA prapodoba. Julijan Podbevšek kot šestnajstletni pripadnik avantgarde nenadoma začuti potrebo po tem, da bi se izločil, da bi odpadel, padel preč, — že nekaj let pred zborom brigadirjev, na katerem je visokorasli brkač šaljivo omenjal prečpadanje. Še nekaj mesecev pred

tem je kazalo, da bi Julijan utegnil postati zgleden skojevec; ko je bilo rečeno, da mora priskrbeti pol kilograma bakra, ni odkimal, samo malo prestrašeno je gledal, saj se mu ni niti sanjalo, kje bi lahko dobil baker. Za skojevca ni nič nemogoče, se je reklo. Kasneje se je na baker (ki ga ni bilo) pozabilo, kot se je k sreči pozabilo tudi na mnogo drugih direktiv.

Pač pa je potem nastopil čas, ko je bilo treba pisati plakate in transparente. Tega Julijan nikakor ni zmož. Najti baker, čeprav bakra ni, storiti kaj nemogočega, to že. Kar zadeva pisanje transparentov, pa bi bilo treba upoštevati, da je bil Julijan pravi mazač: ne pri štirinajstih, ne pri šestnajstih, ne pri osemindvajsetih letih ni bil zmožen spraviti skupaj pismenega izdelka, ki ne bi bil opremljen s packo. Organizacija mladih komunistov seveda ni mogla tolerirati take osebnostne poteze pri fantu, ki je izhajal iz malomeščanske družine. (Julijanov oče je bil trgovski potnik.) Terjala je od njega celo to, da mora vedno voditi nekakšno blagajniško knjigo.

Edina revolucionarna naloga, ki jo je Julijan opravil brez posebnih odporov in zapletov, je bilo »predlaganje novih kandidatov«. Predlagal je sošolca, ki si je očitno želel biti predlagan: Julijan je bil tu samo transmissija sošolčevih želja. Kasneje, ko Julijana že ni bilo več zraven, je bil predlagani sošolec sprejet; in ostal je zvest, naveki veren, kot bi rekel Stalin.

V času, ko je Julijan samega sebe predlagal za odpad, — ko so njegove mlade nosnice prvič zavohale v zraku omamni vonj odpadništva, — je bila ura, ki ni bila prav nič primerna za take ekshibicije. Pisalo se je leto 1948. Julijanu, ki tudi pri tej zgodovinski uri ni bil na tekočem, tako kot ni bil na tekočem tudi ob nobeni literarnozgodovinskih ur, kadar so odbile nastop nove smeri, ni mogel niti sanjati, kakšne dvome je zasejal v srce zaupnih, bolj ali manj zvestih mladih mož, ko jim je naznanil, da se umika iz bojujočih se vrst. Se je mar umaknil v znak protesta proti revizionizmu Titove kliše? Kdo bi mogel pomisliti na kaj takega: julijan tega žargona sploh ni obvladal, politična resnica pa se, kot lahko vidimo prav na tem primeru, zunaj žargona ne more najti. Julijanu očitno ni bilo sojeno, da bi bil politični, bil je preprosto tako neroden in neuk, da ne bi mogel stati ne na tej ne na drugi, ne na pravi ne na napačni strani. Ni imel slabega političnega instinkta, sploh ga ni imel, nobene. Vendar so ga ure in ure spraševali: zakaj? zakaj? zakaj? in očitno niso mogli ničesar razumeti. Saj jim tudi Julijan sam nikoli ne bi znal pojasniti, kakšno omamno prostost si obeta onkraj osovražene blagajniške knjige, onkaj minijevordec barve in dletasto prirezanih trsk, s kakršnimi so pisali transparente.

V TISTI omamni prostosti tam spredaj (ali pa, če že hočemo, spodaj v prepadu časa) je bilo, na kratko povedano, vse. Bit kot taka, življenje, kakršno naj se uresniči, z vsemi rekviziti vred. Med temi rekviziti je bila tudi knjiga, presunljivo podobna tisti, ki ji je hotel uiti: knjiga gostov v recepciji nekega zakotnega hotela.

PRAPODOBA Julijanovega romanopisja so scenariji za samomor, ki jih že desetletja sestavlja v glavi, ne da bi jih skušal tudi prenesti na papir. O tem, kako in zakaj je sploh začel sestavljati te scenarije, bo nemara čas spregovoriti v kakšnem drugem tekstu. So pa to dejansko scenariji za primer nezgode. Seveda tu ne govorimo o scenarijih v filmskem, ampak v futurološkem pomenu te besede. Če bi Julijan zašel kdaj v kakšno zagato, iz katere se ne bi dal drugače uiti, mu je bilo treba poiskati zasilni izhod. Človek, ki si je v svesti takega skrivnega zasilnega izhoda, bo postal sčasoma čez vso mero predrzen in brezskrben — če ni bil tak že od vsega začetka.

Spočetka so ti scenariji po svoji zasnovi naivno-romantični, z leti pa se krepi Julijanov smisel za realizem. Vedno bolj se posveča podrobnostim v izvedbi. Vedno več je v njih stvarnega upoštevanja človekovih danosti. Rok izvedbe se čedalje bolj odmika.

Slej ko prej pa morajo ti nikoli napisani spiski ustrezati trem prvotno postavljenim zahtevam: zahtevi po snaznosti, zanesljivosti in diskretnosti. Ne gre za diskretnost v programiranju in v izvedbi, pač pa naj bi

bile diskretne posledice: na obličju zemlje naj ne bi ostali kakšni sledovi. Tu se kaže Julijanov skriti perfekcionizem, značajska poteza, ki je pri njem sicer ni mogoče opaziti.

Julijanovi zapiski za roman so tem scenarijem komplementarni in se razraščajo v nasprotno smer. Namesto perfekcionizma so v njih uveljavljala fragmentarnost, namesto diskretnosti klepetavost. Posledica je — namesto dokončne gotovosti — absolutna negotovost v vsem.

Na dan, ki je sledil noči, polni pogovorov s Svetim goslačem, je Julijan zapisal svoj kratki pogovor s tovarišem Jelovškom: pogovor ob pivu. Niti z besedo pa ni omenil noči.

Prejšnji popoldan je Julijan telefoniral k Mateji, zahteval Svetega goslača in ga vprašal: kako se kaj počuti in ali bi mu prišel ponoči delat družbo v hotel: kot mu jo je že neštokrat. Sveti goslač je brez slepomišljenja izjavil, da pride ob desetih. To je bila ura, ob kateri je navadno zapuščal hišo žensk — hkrati pa ura, po kateri Julijan navadno ni več imel pravega dela. Biti pa je moral tam.

Sveti goslač mu je kar precejkrat pomagal vztrajati na tej mrtvi straži: po Julijanovem prepričanju sploh ne iz golega človekoljublja, pač pa predvsem zato, ker se mu ni preveč mudilo domov. Bilo ga je (kot je domneval Julijan) malce strah tiste sobice s posteljo na sredi, tako podobne vežici z mrliškimi parami. Pri Mateji po deseti ni bil več zaželen. (Julijan je nekoč poznal podrobnosti o tej aferi — kako je nekoč Goslač predolgo ostajal pri svojih ženskah in kako so mu potem postavile nekakšen ultimatum — vendar jih je pozabil.) Res je tudi to, da je Sveti goslač, ki sicer ni bil kadilec, rad pokadil v (Julijanovi) družbi svojjo Maričko in svojo Ivanko. Tako ju je imenoval v Julijanovi navzočnosti, ne enkrat ju je tako klical po imenu, ki je bilo vedno isto — za prvo tako in za drugo drugačno — pri čemer je puščal Julijanu povsem prosto pot glede tega, ali si bo to dvojico imen kako razlagal: recimo, da bi uporabil špansko obliko teh domačih (za cigarete vsekakor zelo neprimernih) imen. Nikoli ni kazal nagnjenj, da bi kadilski užitek delil z Julijanom, se pravi, ni ga zapeljeval v nasladi, ni ponujal ene izmed svaščic — če je že imel, kot pravimo, dve — Julijanu: preprosto prižgal si je. Potegnil iz žepa in prižgal, najprej eno, kasneje potem še drugo. Vse kaže, da je bil ob tej uri potreben natanko dveh: toliko si jih je privoščil, toliko si jih je odmeril. Smo mar pozabili povedati, da je pri Svetem goslaču v glavnem vse tako odmerjeno?

Goslaču pa se nikakor ni bilo treba bati, da bodo v zvezi s tem padle kakšne pripombe; ni se mu bilo treba bati, da se bi Julijan utegnil spotakniti bodisi ob pregrešno razvado kot tako, bodisi ob eksaktnost v odmerjanju, bodisi ob Goslačev egoizem. Na splošno Julijana ne bi mogli obdolžiti pretrane taktičnosti v obče-vanju, v tem primeru pa je vsekakor izpadel kot precej takten. V resnici morda sploh ni šlo za taktičnost, ampak prej za taktiko. Julijanu bi bilo nadvse zoprno, če bi imel občutek, da ga njegov nočni obiskovalec v zvezi s tem sumi potrebnega ali nepotrebnega strahu, še bolj se je bal suma, da ni na tekočem. Julijanu se je zdelo, da bi spoznal vonj indijske konoplje in sorodnih zelišč, da bi ga znal razlikovati od vonja drugih eksotičnih cigaret. Verjetno pa bi bil v zadregi, če bi moral dajati podrobna pojasnila o svojih zadevnih izkušnjah.

Vrsto novih! Kako se bo kdo vedel, koliko bo med njimi pobitih, kakšen bo končni obračun? O tem je Aleš zdaj razmišljal bolj kot o izdajalcu. Kajti ta je bil ta trenutek neznan in je svoje že storil. Vendar je rekel:

— Tudi mene to mori. A kako si prišel na Goloba? Saj so aretirali tudi njega in ženo?

Filip je bil zdaj tako presenečen, da se je premaknil.

— Si ju videl? je izdihnil potem.

— Peljali smo se na istem kamionu, potem pa so ju zaprli neznan kam, je pripovedoval Aleš tako, kot bi doživljal to še enkrat.

Spet je nanju legla tiho. Prvi jo je pretrgal Filip.

— Ne morem se otresti misli na Goloba. Zakaj ju niso zaprli k drugim?

Čeravno je namigovanje nagnalo Aleša v novo stisko, je vendar branil Goloba:

— Za vsakega bi mislil prej kot zanj. Vedi tudi, da so ga zaprli med prvimi. Kaj ti to nič ne pove?

Filip je očitno nekaj časa razmišljal, potem pa vrtal naprej:

— Pove in ne. Saj pravim: kaj, če je to samo slepilo, igra. Če je bil z Nemci domenjen že prej?

Aleš je zaprl oči. Tudi to ni moglo biti nemogoče. Pa vendar. Skozi temino so se pred Alešem vrstili prizori, besede, dejanja in vse je govorilo v njegov prid. Kljub temu pa so Filipove besede zapustile sledove. Črv se je spet oglašil. Težko verjetno, nemogoče pa ni. Tudi Golob je lahko. Ali pa žena? Kljub vsemu pa tega v resnici ni in ni mogel verjeti. Da bi se tako zmotil o tem človeku? Toda, če ga je zaneslo pri Filipu, ga je lahko tudi drugod. Sestavljal je nekaj, kar se ni in ni skladalo. Filipovo strupeno seme pa vendarle ni bilo vrženo čisto v prazno.

— Če je tako, je Martina v veliki nevarnosti!

Filip je zdaj zlogoval počasi:

— Prav gotovo, toda nanjo se lahko zaneses. Rekel sem ti že, da se je še pravi čas umaknila. Še včeraj sem jo opozarjal. Saj poznaš moj nos!

Kljub utrujenosti in bolečinam se mu je zdelo, da ga zaradi Martine preveč tolaži. Njegov nos! Res — a zakaj se je potem dal prijeti? Morda je z njo kaj hujšega, pa mu noče povedati?

— Filip, tudi če se je z njo zgodilo karkoli, povej! Bolje bo, če bom vedel, je poprosil še enkrat.

Filip je na to samo počasi in trdo odkimal z glavo. Samo malo, kajti dosti ni mogel, toliko pa le, da je Aleš to videl in razumel. Zdaj se je

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

povest

spet predal razmišljanju.

Slaba tolažba. Gestapovski stroj deluje. Obersturmführer mi jo je naštel med prvimi vijaki, s katerimi me bodo skušali priviti. Zato je Filipova mirnost neutemeljena in naravnost naivna. So ga morda že čisto zlomili? Vendar to, kar govori, ne zveni obupano!

Zato ga je moral vprašati:

— Mesarili so te. Nekaj si jim gotovo moral povedati?

Aleš je moral čakati na odgovor. Pripravo je razumel kot oživljanje Filipovega mučenja. Morda pa tudi zagato, nerodnost, v katero ga je spravil z vprašanjem. Potem je le zaslišal:

— Sam veš, kako gre to. Ni šlo drugače, nekaj ssem povedal, da so prenehali vsaj za hip. Povedal sem, da sem bil s tabo in z Gorskim. A to ni moglo biti hudega, ko sta bila oba partizana. Sam ne vem, kako sem omenil tudi Goloba ... Potem pa so me zmlatili do kraja, da sem izgubil zavest. Kako bo, ko bodo spet prišli pome?

To je bil za Filipa hud napor, toda v Alešu so se občutki čudno pomešali. Smilil se mu je, hkrati pa se je v njem vzdignila nejevolja. Če je spregovoril o njem in Gorskem, nič zato, toda o Golobu! In zdaj ga je pred njim še črn!

— Obdelovali so te, bolelo je, a zakaj si rekel tudi za Goloba?

Filip je zdaj že našel roč, da se je zadihano branil:

— Sumljiv mi je in o nekom, ki je iz doline, sem moral. Sicer so pa pokazali, da vse vedo. Preveč tajiti nima pomena.

Aleš ni mogel pritrditi. Saj niso enkrat samkrat govorili o tem, kako se je treba vesti, kako sprejemati trpljenje, če bodo koga ujeli in zasliševali. Filip po lastnem priznanju ni bil mož beseda.

Z glasom, ki ni mogel prikriti nejevolje, mu je očital:

— Se pravi, da si priznal. Kakorkoli že, drugič moraš zdržati. Si povedal še za koga?

Hotel je reči: Če jim nisi povedal še več, pa ga je premagalo usmiljenje.

Filip je nekaj časa molčal, da se je zdelo, kakor da Aleševih besed ni razumel, potem pa je vendarle izjeljal:

— Saj pravim, da vse vedo. Do nadrobnosti. Toliko je mogel povedati samo Golob?

Aleš ga je še enkrat opozoril:

— Morda, toda zdaj glej, da v to ne boš potegnil drugih ljudi. Tvoje zadržanje bo pomembno za vse druge. Hudiča, če si prenesel toliko, zdrži še malo. Zdaj ti bo težje, ker so ti izsilili prvo priznanje.

— Ne govori tako, saj ne veš, kako je, če ti dlani žgejo z žarečimi žebli.

— Saj si sam rekel, da si nekaj moral povedati!

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Izvršni svet OS Radovljica je na 133. seji 19. novembra z več pripombami sprejel osnutek resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana občine v letu 1986. Ocenil je rast bruto osebnih dohodkov v radovljiškem gospodarstvu do konca leta 1985 in sprejel predlog dogovora o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986–1990, predlog odloka o davkih občanov, predlog odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in plačil za storitve in predlog odloka o davku nepremičnin v občini Radovljica. Vse navedene predloge odlokov je posredoval v obravnavo in sprejem občinski skupščini. Izrekel je tudi mnenje k ponovni kandidaturi direktorja v frizerskem salonu Nada in Knjigovoznici Radovljica.

● Po dogovoru med občinsko skupščino in OK ZKS Radovljica o skupni akciji za realizacijo sklepov in stališč OK ZKS Radovljica, ki se nanašajo na opiranje na lastne moči, so sklicali na Bledu, v Radovljici in v Bohinju delovne razgovore s predsedniki delavskih svetov TOZD; OZD in vodji delegacij za zbor združenega dela občinske skupščine. Spregovorili so o tekočih nalogah pri izvajanju letnih planov, povečanju proizvodnje, izvoza in razporejanja dohodka. Posebno pa so se dotaknili tudi neposrednih nalog pri oblikovanju planskih dokumentov z vidika materialnih možnosti, prioritete in prizadevanj za združevanje sredstev za gospodarsko infrastrukturo. Beseda pa je tekla tudi o kadrovske in politične aktivnosti pred volitvami v delegacije za občinske zbornice in skupščine SIS.

● Člani vseh delegacij za skupščinske zbornice iz vseh bohinjskih krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, so pred 34. zasedanjem občinske skupščine Radovljica na skupnem sestanku tehtno in pozorno preučili osnutek družbenega plana občine. Nanizali so vrsto pripomb in stališč na osnutek, in jih poslali v vednost skupščini in OK SZDL Radovljica. Gre predvsem za pozitivne gospodarske in razvojne Bohinja, za problem cestnega prometa, ustrežnejših voznišnih redov avtobusov, razširitve in izboljšave trgovske mreže in preskrbe, za nadaljnji razvoj osnovnega šolstva in otroškega varstva, komunalne dejavnosti, zdravstvenega varstva in zlasti za večjo in prodornejšo aktivnost nosilcev turizma v Bohinju.

● Predsednik občinske skupščine Radovljica, Bernard Tonejc, je 14. novembra povabil na pogovor novinarje, ki pišejo v sredstvih javnega obveščanja o razmerah v radovljiški občini. Seznanil jih je z najbolj perečimi gospodarskimi in družbenimi navzkrižji in z možnostmi nadaljnjega razvoja v občini Radovljica. Podrobno jim je orisal sedanje stanje v OZD in v družbenih dejavnostih, pa tudi v upravnih organih občinske skupščine. Veliko je bilo govora zlasti o ustvarjanju in razporejanju dohodka, o administraciji, režiji in o odgovornosti, ki jo tudi v radovljiški občini pogrešajo.

● Vsi trije zbori skupščine občine Radovljica so v novembru za sekretarke občinske skupščine imenovali Sonjo Šlibar z Bleda. Doslej je bila na dolžnosti v komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo. Dosedanji sekretar občinske skupščine Zvonko Savnik je bil upokojen.

● Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 26. seji presojalo poročilo o delu OK SZDL in njenih organov v letu 1985, ki so posredovano delegatom za programsko volilno sejo. Na seji so razpravljali tudi o možnih kandidatih za nosilce vodilnih funkcij v OK SZDL Radovljica v naslednjem mandatu ter sprejeli sklep o sklicu programsko volilne seje OK SZDL Radovljica, ki bo 10. decembra.

● O oblikovanju vsebine osnutka poročila občinske organizacije ZKS v radovljiški občini in njeni frontni vlogi v okviru SZDL, so razpravljali na 26. seji predsedstva OK ZKS Radovljica 21. novembra. Razprava je potekala v sklopu priprav na programsko volilno sejo OK SZDL Radovljica. Razen tega so spregovorili tudi o poteku predvolilnih postopkov za nova vodstva osnovnih organizacij ZK kot tudi za občinsko organizacijo ZK.

● Občinski svet ZSS Radovljica je obvestil vse svoje osnovne organizacije sindikata, da bo do 25. novembra zbiral pripombe na predložene liste kandidatov za člane občinskega sveta ZSS, za naslednje mandatno obdobje. Člani sindikata bodo lahko dali svoje mnenje tudi za člane vseh drugih vodstvenih organov in nosilce funkcij v občinskem svetu ZSS Radovljica.

● Pod predsedstvom Slavka Staroverskega je bila 19. novembra na sedežu občinskega odbora ZZB NOV Radovljica seja odbora skupnosti borcev 5. bataljona II. brigade VDV. Dogovorili so se o načinu in mestu podelitve priznanj in spominskih značk borcem te enote, ki jih doslej še niso prejeli. Sprejeli so program dela in finančni načrt skupnosti za leto 1986. Pregledali so tudi veljavnost seznama preživelih borcev, ki jih je do sedaj evidentirano še 162 iz vseh gorenjskih in ljubljanskih občin.

● Komisija za idejnopolitično usposabljanje komunistov pri OK ZKS Radovljica, ki ji predseduje Bratko Škrlič je prejšnji teden sklicevala delovne razgovore s poverjeniki za idejnopolitično usposabljanje iz osnovnih organizacij ZK na Bledu, v Radovljici v Bohinju in v Kropi. Spregovorili so predvsem o novih oblikah usposabljanja s samoizobraževanjem članov ZK, o nabavi literature in določili rok za izdelavo programov.

● Svet za varstvo okolja pri P OK SZDL Radovljica, ki ga vodi predsednik Franc Jere, je na zadnji novembrski seji obravnaval osnutek družbenega plana občine Radovljica s posebnim ozirom na varstvo prostora in okolja. Oblikoval je več tehtnih pripomb in pobud za odpravljanje ugotovljenih napak in nezadovoljivih ukrepov s strani pristojnih upravnih organov. Te je posredoval v potrditev in nadaljnji postopek predsedstvu OK SZDL Radovljica.

● Koordinacijski odbor za planiranje in stabilizacijo pri P OK SZDL Radovljica je na seji 22. novembra v razpravi o osnutku družbenega plana občine Radovljica prav tako oblikoval več svojih stališč in pripomb, ki jih je posredoval P OK SZDL Radovljica.

● Večji del dnevnega reda 28. seje odbora za organizacijsko in kadrovske politiko in izobraževanje pri občinskem svetu ZSS Radovljica je bil namenjen oblikovanju dokončnih predlogov oz. seznamov evidentiranih kandidatov za vodstva in organe sindikalne organizacije na republiški in občinski ravni. Na osnovi pobud iz osnovnih organizacij je odbor predlagal tudi kandidate za delegate kongresov ZSS in ZSJ.

● V Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici so prejšnji teden zaključili enotedensko šolo samoupravljanja v združenem delu. Šolo je obiskovalo 14 vodij TOZD in predsednikov delavskih svetov iz radovljiške in sedem iz jeseniške občine. V zaključni razpravi sta sodelovala tudi sekretarja OK ZKS iz obeh občin.

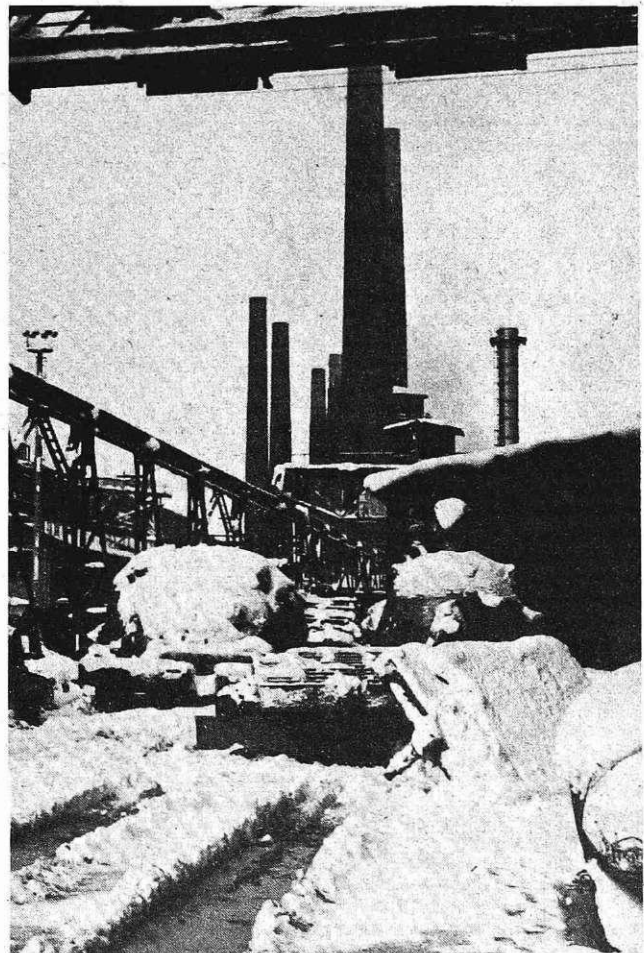
● Na vsakoletni proslavi krvođajalstva v občini Radovljica, ki je bila pred dnevi v avli osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici, je občinski odbor RK podelil štiristo značk zaslužnim posameznikom darovalcem za petkratno, desetkratno in večkratno darovanje krvi. Treba je reči, da je tako kot vsako leto tudi letošnja krvođajalska akcija v radovljiški občini presegla planirano število darovalcev.

● V sedemdesetem letu je po daljši bolezni v Slatni nad Begunjami umrl Anton Potočnik-Vojteh, nosilec partizanske spomenice in znani družbenopolitični delavec. Pokojnik je bil izredno aktiven pedagoški delavec, zadnje desetletje pa je prizadevno deloval kot vodnik po Muzeju talcev v Begunjah.

● Na Bledu je bilo v začetku novembra 9. republiško posvetovanje varnostnih inženirjev in tehnikov. Osrednja tema tega zbora so bila pereča ekološka vprašanja pri izgradnji industrijskih objektov.

● Obzornik Indok centra občine Radovljica št. 7/85 je izšel 11. novembra v nakladi 1550 izvodov. V Obzorniku je razen gradiva za 35. sejo vseh treh zborov občinske skupščine 27. novembra, objavljeno tudi poročilo OK SZDL Radovljica o evidentiranju kandidatov za člane delegacij skupščine občine in SIS ter za nosilce vodilnih funkcij. Objavljena je tudi delegatska pobuda zbora združenega dela o sklicu delovne skupine za reševanje prostorskih problemov čitalnice pri matični knjižnici v Radovljici.

● V daljni Avstraliji je od 1. do 15. novembra nastopala jugoslovanska balinarska reprezentanca pod vodstvom predsednika Balinarske zveze Jugoslavije Jožeta Rebca iz Radovljice. Dve srebrni medalji sta več, kot smo lahko pričakovali, nič manj pa niso bili pomembni stiki z našimi izseljenci, ki so reprezentanco povsod pristrčno bodrili in jo vabili v svoje okolje. Naši športni delavci so se lahko prepričali o trdnih vezeh med izseljenci in domovino.

Dimniki (foto I. Kučina)

DG 500 ČAKA NA POMLAD

Tovarna športnega orodja Elan iz Begunj ima v svojem proizvodnem programu tudi jadralna letala Elan DG 100 in DG 300, ki sodijo v sam svetovni tekmovalni vrh. O tem priča tudi podatek, da bo prejšnji svetovni prvak v standardnem razredu »presedlal« na DG 300, kar gotovo ne pomeni, da se s tem odreka nadaljnjim tekmovalnim ambicijam.

Oba modela jadralnih letal, ki sta trenutno v Elanovem proizvodnem programu, sta bila konstruirana v sodelovanju s firmo Glasser-Dirks, pri čemer so bili Elanovi konstruktorji zadolženi v glavnem za konstrukcijo orodij in pripravo proizvodnje, pri konstrukciji samega letala pa so imeli le manjši delež. DG 500, ki ga razvijajo sedaj, pomeni zato velik korak naprej, saj bo v njem do 70 odstotkov domačega znanja. Pomeni pa tudi obvladovanje najsoodnejše tehnologije, saj bodo DG 500 držale skupaj armature iz ogljikovih vlaken in kevlarja.

V razvoj »petstotke« je bilo že dosedaj vložena več dela, kot za kompleten projekt DG 300. Vendar pa oba projekta le težko primerjamo med seboj, saj so »tristotko« razvili na osnovi DG 100, pri razvoju DG 500 pa so konstruktorji imeli le malo vzorov, na katere bi se lahko opirli. DG 500 bo dvosed, ki ga bodo izdelovali v več različicah. Prototip, ki ga razvijajo sedaj, pa bo najbolj kompleksna in konstrukcijsko najbolj zahtevna različica. Imel bo uvlačljiv motor in podvozje ter krila z zakrilci in razponom 22 metrov. Motor, kakršnega ima sicer DG 400, enosed, ki ga izdelujejo pri Glasser-Dirksu, bo »petstotki« omogočil samostojen štart, uvlačljiva izvedba pa neokrnjene aerodinamične lastnosti. Elanov konstruktor jadralnih letal Tone Čerin pravi, da so se za razvoj prototipa v najzahtevnejši različici odločili zato, ker bo to pomenilo tudi enostavnejši in hitrejši razvoj preprostejših različic jadralnega letala DG 500. Prva podvarijanta bo imela iste lastnosti kot prototip, le da bo

brez motorja, razvoj naslednje različice pa bo odvisen od omejitev, ki jih bo prihodnje leto sprejel OSTIV, komisija v okviru mednarodne letalske organizacije. V mednarodnem merilu namreč ni opredeljen tekmovalni razred dvosedov, pričakujejo pa, da bodo omejitve zadevale predvsem razpon in vrsto krila. Zato imajo že vnaprej pripravljene kalupe za krila z razponi 18, 20 in 22 m.

Tretja različica tega dvoseda naj bi bila namenjena predvsem začetnemu in nadaljevalnemu šolanju jadralnih pilotov, imela bo krila z razponom 18 metrov in brez zakrilca, najverjetneje pa tudi brez vodnega

balasta in stabilno podvozje.

Trenutno je razvoj petstotke v zaključni fazi, ki se bo, predvidoma prihodnje pomlad, končala s poletom prototipa. Prav zdaj je v kalupih krilo za zlomni preizkus, in če bo ta potekal po predvidevanjih, bo zadeva s krilom urejena. Prav tako je v izdelavi trup prototipa in še pred poletom nameravajo opraviti obremenilni preizkus. Tak način dela, se pravi preizkušanje še pred poletom prototipa, sicer ni v navadi, vendar omogoča, da naslednje faze dela po poletu prototipa stečejo hitreje. Treba bo namreč opraviti še zlomni preizkus trupa in vse postopke do homologizacije. S tem pa ves projekt kajpak še ne bo končan, saj si obeta vsaj še dve leti dela z razvojem vseh različic letala DG 500.

Tudi proizvodno je dvosed precej zahtevnejši od enoseda, zato v Elanu najbrž ne bodo mogli izdelovati vseh treh tipov jadralnih letal hkrati, zato bodo najbrž delali DG 100 in 500 se-

zonsko. Na vprašanje, kaj načrtujejo po »petstotki«, Tone Čerin odgovarja, da bodo najbrž morali posodobiti tudi DG 300, saj bo le tako lahko ostal v svetovnem kvalitetnem vrhu, o novih projektih pa ni hotel govoriti, čeprav se je iz njegovega muzanja dalo razbrati, da DG 500 ni zadnji adut, ki ga ima v rokavu.

Zanimanje tržišča za vsa Elanova jadralna letala je precejšnje in tudi za DG 500 so dosedaj dobili že 60 opcij. Bolj vprašljivo pa je, ali si bodo naši aeroklubi lahko privoščili nakup tega dvoseda, saj bo vsako letalo posebej obremenjeno z visokimi razvojnimi stroški, pa tudi proizvodnja glede na skoraj v celoti uvožene osnovne surovine ne bo ravno poceni. Cena dvoseda z motorjem se bo gibala okoli 100.000 do 120.000 DM, najpreprostejša različica pa bo do 50 odstotkov cenejša.

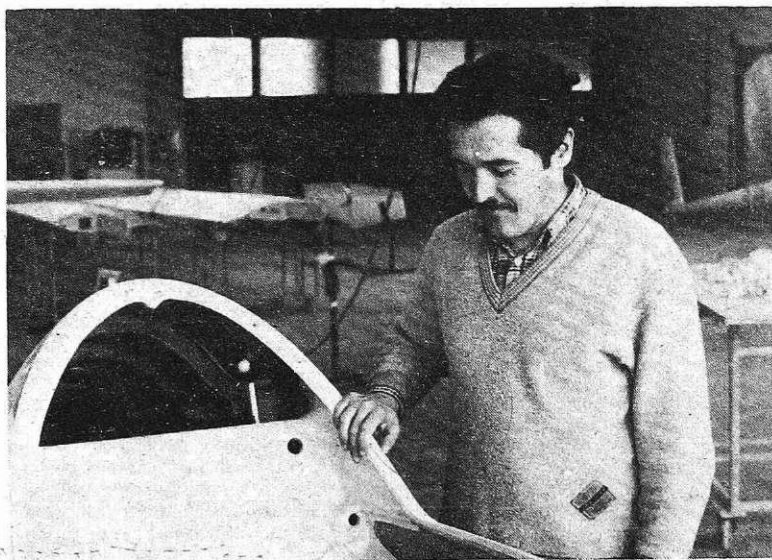
Razumljivo je, da si tako v Elanu kot pri Glasser-Dirksu želijo imeti

najboljše pilote v svojih odličnih letalih. Elan sodeluje z našo reprezentanco in rezultat tega sodelovanja so tri letala DG 300, ki so trenutno na poti v Avstralijo, kjer bodo naši jadralni piloti tekmovali v predtekmovanju za svetovno prvenstvo.

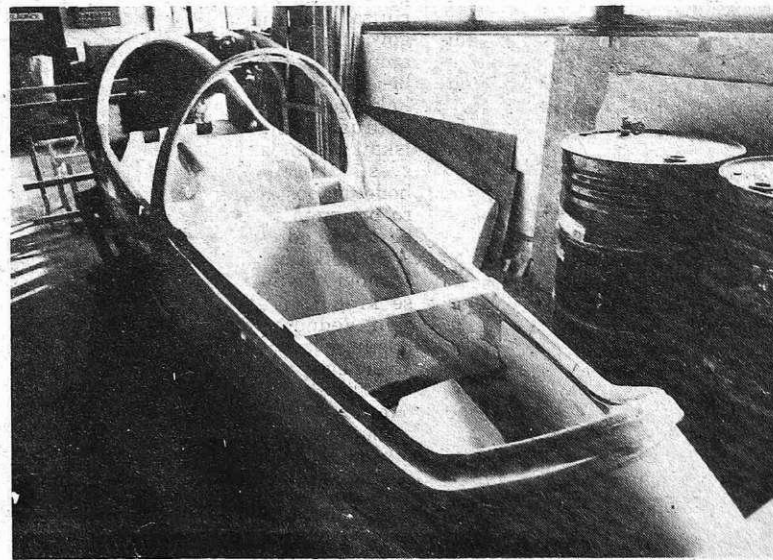
Kajpak nas je zanimalo, kdo preizkuša jadralna letala. V Elanu si prizadevajo, da bi sami dobili potrebna pooblastila za preizkus prototipov, saj ima drugod po svetu ta pooblastila navadno proizvajalec. Pri nas pa je minilo že toliko časa, odkar smo konstruirali zadnje domače jadralno letalo, da so piloti, ki so imeli ta pooblastila, že krepko v letih, aktivne preizkusne pilote pa ima le Zrakoplovno preizkusni center (VOC). V Elanu lahko sami preizkušajo le serijska letala, saj imajo tri učitelje jadralnega letanja z dovoljenjem za preizkušanje letal.

Borut GRCE

Tone Čerin, konstruktor jadralnih letal (foto B. Grce)

Kabina dvoseda DG 500 (foto B. Grce)

VZGOJNOIZOBRAŽEVALNO DELO V PRETEKLEM ŠOLSKEM

Zavod za šolstvo OE Kranj izdela vsako leto letno poročilo o uresničevanju vzgojnoizobraževalnega dela za vsako občino, poročilo o stanju vzgoje in izobraževanja osnovnih šol s prilagajenim programom, poročilo o delu glasbenih šol pa za regijo. V Delegatu št. 5, ki je izšel 14. novembra, je za osnovne šole objavljeno v celoti, poročilo za OŠ Polde Stražišar in za Glasbeno šolo pa je za našo občino oblikovano posebej.

Letno poročilo je bilo obravnavano na aktivu ravnateljev in na strokovnih aktivih VIZ pred pričetkom tega šolskega leta z namenom, da se kvalitetno dograjuje in izpopolnjuje vzgojnoizobraževalno delo šol. Posamezne dele pa predstavljamo širši javnosti tudi zato, ker želimo na eni strani predstaviti napredek in uspehe, na drugi pa izpostaviti tudi probleme, ki zavirajo hitrejši razvoj in boljše kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela.

Celovito delovanje šol se obravnava na pedagoških zborih v avgustu in septembru, ko se pripravljajo letni delovni načrti.

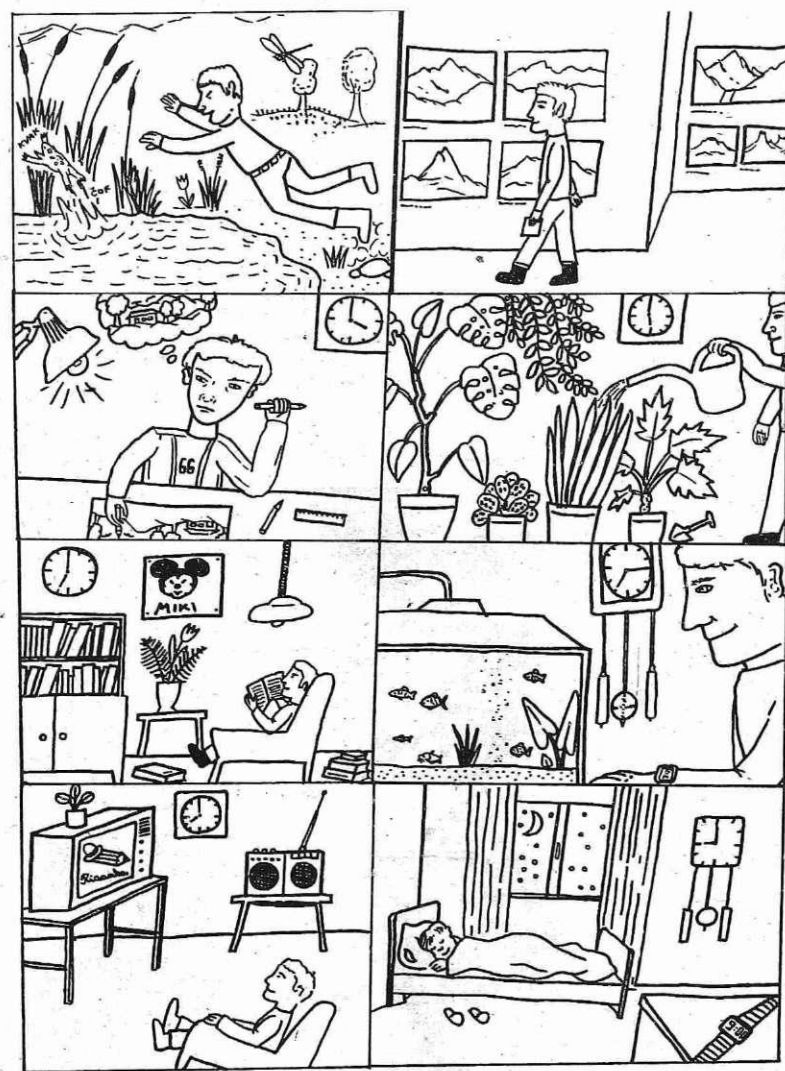
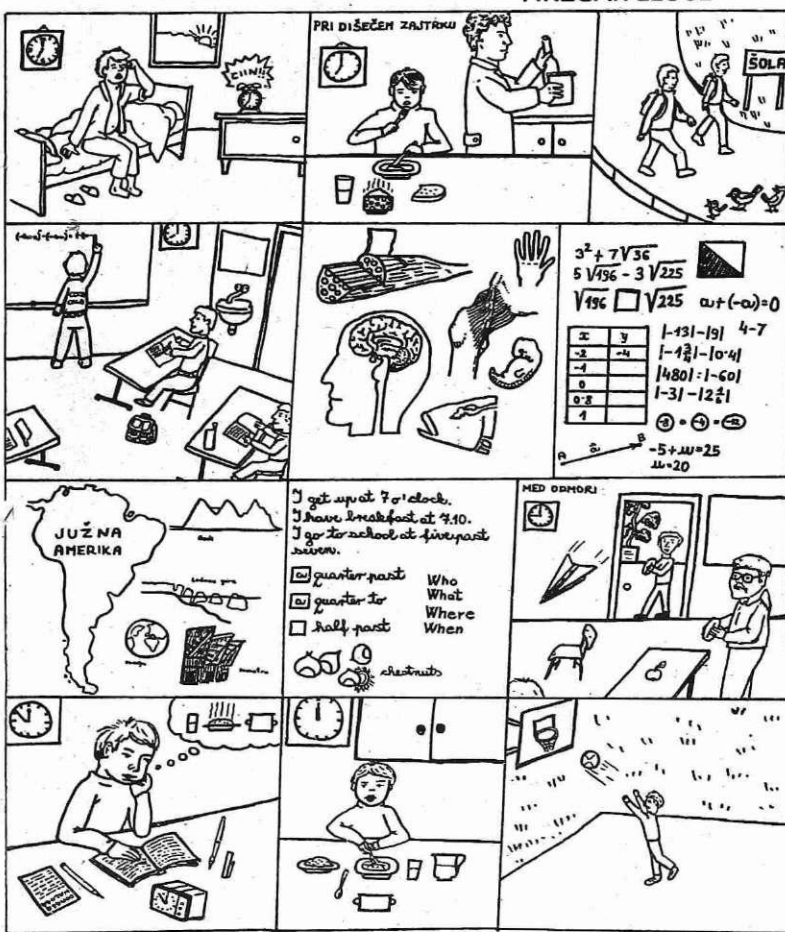
Ta objava ima ambicijo pred sprejemom vzpodbuditi razpravo v širšem družbenem okolju, v družbenopolitičnih skupnostih in pri starših, in jih aktivno vključiti v oblikovanje

srednjeročnih in dolgoročnih planov osnovnih šol, katerih predlogi so tik pred sprejemom.

Poročilo za šolsko leto 1984-85 je zasnovano na primerjavi s šolskim letom 1983-84. Zajema predvsem pedagoško delo, manj pa materialne pogoje, ki pa so še kako pomembna osnova za realizacijo letnih delovnih načrtov šol in vrtcev, oziroma pomenijo oviro že pri njihovi zasnovi, ki bi bila drugačna, če bi bilo več možnosti.

Pri tem mislim predvsem na sredstva, namenjena za opravljanje dejavnosti. Prav v šolskem letu 1984-85 je bilo zmanjšano število ur sestavin celodnevne šole v smislu stabilizacijskih ukrepov in izenačevanja pogojev za delo na vseh šolah.

NARISAL: JANI NOVAK — 7. A
OŠ FRAN SALEŠKI
FINŽGAR LESCE

Izpostaviti pa želim tudi neprestano slabšanje materialnega položaja delavcev v vzgoji in izobraževanju zaradi resolucijsko določenega zaostajanja skupne porabe za gospodarstvom. To zaostajanje se odraža na nizkih osebnih dohodkih. V oktobru je imelo 58 % osebnih dohodkov pod 65.000 din, pa tudi tehnični delavci (čistilke, kuharice) so med najslabše nagrajevanimi prav v vzgoji in izobraževanju.

Sistem oblikovanja sredstev je namreč kar dvakrat omenjen. S planom je določeno zaostajanje za 10 %, iz česar je preračunana prispevna stopnja, interventni zakon pa sredstva omeji še enkrat in jih ne bo mogoče nakazati šolam, čeprav bi se po

prispevni stopnji nabrala.

Tako omejevanje povzroča nedovoljstvo in posredno vpliva tudi na kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela, zlasti še, ker tudi novi predpisi ne obetajo izboljšanja.

Poročilo Zavoda za šolstvo ima naslednja poglavja:

A. Pogoji za uresničevanje programa, in sicer: mreža in organiziranost šol, materialni in kadrovski pogoji, samoupravna organiziranost;

B. Uresničevanje programa, in sicer: letno načrtovanje življenja in dela šol, vzgojnoizobraževalno delo, pedagoško vodenje, ter

C. Povzetki in zaključki.

A. POGOJI ZA URESNIČEVANJE

Mreža in organiziranost šol

ŠOLA	Število učencev in oddelkov v šol. l. 1984-85					
	1.-4. r. štev. uč.	štev. odd.	5.-8. r. štev. uč.	štev. odd.	1.-8. r. štev. uč.	štev. odd.
OŠ Jes. boh. odred	193	8	150	6	343	14
Kranjska gora						
OŠ 16. december	139	5	111	5	250	10
Mojstrana	647	23	544	20	1191	43
OŠ Tone Čufar Jesenice	429	15	356	13	785	28
OŠ Prežihov Voranc	299	11	275	10	574	21
OŠ Karavanskih	39	2				
kurirjev NOB Kor. Bela						
podružnica Bl. Dobrava						
OŠ Gorenjski odred	206	8	198	8	404	16
Zirovnica						
SKUPAJ	1952	72	1634	61	3586	133

Število učencev se je v zadnjih petih letih povečevalo vsako leto za okrog 100 učencev in to predvsem na ožjem mestnem področju, kar je povzročilo, da smo v šolskem letu 1984-85 na mestnem področju kljub pred šestimi leti zgrajeni novi šoli Tone Čufar ponovno morali organizirati pouk v dveh izmenah. Obenem je bil v tem šolskem letu uveljavljen normativ 32 učencev v oddelku, predpisan z zakonom o osnovni šoli. Uvedba normativ je sicer povzročila povečano število oddelkov, po enem letu pa ugotavljamo, da je to pripomoglo h kvalitetni rasti vzgojnoizobraževalnega dela in nekoliko omililo posledice (ponovna uvedba izmen).

V šolskem letu 1984-85 je velika prostorska pridobitev 14 učilnic na OŠ Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli, ki so bile zgrajene iz sredstev drugega samopriskupka. Na tej šoli je bila s tem odpravljena druga izmena. Tudi na OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora so pridobljeni novi šolski prostori (dve učilnici), s čimer je zagotovljen pouk v eni izmeni za daljše časovno obdobje.

V šolskem letu 1984-85 je obiskovalo pouk v dveh izmenah 816 učencev ali 22,25 % in sicer od 4. do 8. razreda OŠ Tone Čufar in 6. razred OŠ Prežihov Voranc Jesenice.

V šolskem letu 1985-86 sta organizirani dve izmeni za vse učence od 5. do 8. razreda OŠ Prežihov Voranc.

Zaradi manjših finančnih možnosti občine so bili skrajšani elementi celodnevne šole, in sicer predvsem ure samostojnega učenja, kar pomeni za učitelje spremenjeno obliko dela, za učence večje zahteve po samostojnem delu, za starše pa več vzgojnega dela doma.

Velika pridobitev za OŠ Tone Čufar je ureditev zobne ambulante na tej šoli, kjer je tretjina vseh učencev v občini.

Tudi na drugih šolah je bilo nekaj manjših izboljšav pogojev dela. Vendar je potreba po prostoru na šolah še veliko. Izpostaviti kaže dva največja problema: potrebo po temeljiti obnovi OŠ Prežihov Voranc — centralno ogrevanje in priključek na vročevod, in neustrezne prostore OŠ Polde Stražišar, za katero bo pobrebno v

prihodnjem srednjeročnem obdobju poiskati novo lokacijo in prilagoditi prostore potrebam učnovzgojnega dela z otroki z motnjami v telesnem in duševnem razvoju v skladu z že izdelanimi načrti ob pravem samopriskupku. Tako so potrebe po osnovnošolskem prostoru kljub pridobitvam iz dveh samopriskupkov občanov na mestnem področju še vedno velike.

KADRI: Pretežna večina ur razrednega in predmetnega pouka je ustrezno zasledeni in kvalitetno opravljeni. Nestrokovna zasedenost ur, prikazana v poročilu Zavoda za šolstvo, izvira deloma iz pomanjkanja kadrov na nekaterih področjih (glasba, tehnična vzgoja), deloma iz tega, da posamezni učitelji nimajo zaključene izobrazbe, deloma iz nadomeščanja.

Na vseh šolah je občutiti pomanjkanje kadra za vodenje interesnih dejavnosti, zlasti tehničnih. Še vedno je namreč premalo dogovorov z delovnimi organizacijami v smislu podružbljanja vzgoje in izobraževanja in poklicnega usmerjanja.

SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST: V delo šol se preko svetov šol in svetov staršev vključujejo delegati okolja, ki naj bi bilo vse pomembnejši sooblikovalec delovanja posamezne šole. Vendar je opaziti premajhno pripravljenost okolja za vključevanje v delo šole.

Zlasti pri razreševanju učno vzgojnih problemov učencev je potrebna velika aktivnost učiteljev in svetovalnih delavcev, da pritegnejo starše k sodelovanju.

B. URESNIČEVANJE PROGRAMA ŽIVLJENJA IN DELA ŠOLE VZGOJNOIZOBRAŽEVALNO DELO

Predmetnik in učni načrt so šole realizirale v skladu z določili. Učni uspeh niti po odstotku uspešnih učencev niti po splošnem uspehu ne odstopa od povprečja zadnjih nekaj let, in ne v regiji, razen na OŠ 16. decembra Mojstrana, kjer je razmeroma nižji uspeh zaradi več različnih vzrokov, ki so se nakopičili v 7. in 5. razredu.

Pregled učnega uspeha po šolah in povprečen učni uspeh v občini

Šola	Število vseh učencev	Skupaj	%	Število učencev, ki napredujejo				Učenci, ki ponavljajo	Učenci, ki imajo negat. ocene
				odl.	pd.	db.	zd.		
Kranjska gora	343	332	96,8	75	127	96	34	11	22
Mojstrana	250	233	93,2	47	74	72	40	11	17
Tone Čufar	1191	1156	97,1	301	339	347	169	35	63
Prež. Voranc	785	770	98,1	161	218	257	134	15	40
Kar. kur. NOB	574	548	95,5	115	151	172	110	26	48
Zirovnica	404	400	99,0	114	121	102	44	4	22
Skupaj občina	3586	3478	97,0	823	1048	1071	536	108	212

Ocenjevanje učencev je občutljivo področje, ki mu učitelji in vodstva šol namenjajo veliko pozornost. Pomembno je namreč, da učitelj čim bolj zgodaj odkrije učence, ki težje in počasneje napredujejo, ker je deficite pri znanju lažje opravljati s po-

navljanjem, še preden se pridružijo vzgojni problemi, ki so najbolj opazni pri vstopu v puberteto, nekako v 7. razredu. Tako imajo učno manj uspešni učenci več možnosti za uspešno zaključitev osnovne šole vsaj v devetih letih. Na zanesljivost

uspeha je v tem letu vplivala tudi uveljavitev manjšega normativna učencev v oddelku.

Po številu negativnih ocen med razredi izstopata 7. in 5. razred, med predmeti pa matematika. Deficit znanja se odpravlja pri dopolnilnem pouku, ki ga je več na poldnevni šolah, na celodnevni šolah pa v manjši meri tudi v okviru samostojnega učenja. Učencem s specifičnimi težavami pomagajo poleg učiteljev svetovalni delavci in specializirane ustanove.

Več skrbi bo potrebno posvetiti nadarjenim učencem, ki so vključeni v dodatni pouk, v razna srečanja, tekmovanja, natečaje in druge prireditve na šoli, v okviru občine, regije in republike. Pri nadarjenih učencih bi bilo potrebno bolj načrtno razvijati specifično nadarjenost na posameznih področjih, kar pa je na tej razvojni stopnji še težko opredeliti.

V šolah se vse več posvečajo vzgojnemu problemom. Posebno pereča in težko obvladljiva je vzgojna problematika v velikih šolah. K težavnostim vzgojnega dela prispeva tudi heterogenost občanov, ki se kaže v različnih kulturnih in delovnih navadah ter v neusklajenosti socialnih odnosov.

Ukrepi šol za izboljšanje vzgojne situacije so usmerjeni predvsem na oddelčne skupnosti in roditeljske sestanke. Pedagoški delavci dajejo na sestankih oddelčnih skupnosti in na roditeljskih sestankih poseben poudarek obravnavi odnosa do dela v šoli in doma, odnosom med ljudmi in odnosu do svoje, skupne in tuje lastnine. Učenci imajo vse več možnosti za pridobivanje delovnih navad ne le pri učenju, ampak tudi pri proizvodnem in drugem družbeno potrebnem delu.

S poklicnim usmerjanjem se šole uspešno ukvarjajo v sodelovanju z zavodom za zaposlovanje, srednjimi šolami in delovnimi organizacijami. Z novimi učnimi načrti se povečuje prisotnost poklicnega usmerjanja v šolah pri rednem in dodatnem pouku in pri interesnih dejavnostih. Prizadevanje šol za realizacijo poklicnih usmeritev učencev močno ovira neusklajenost poklicnih želja učencev, možnosti za vključevanje v srednje šole in študijska politika, ki premalo spodbuja usmerjanje v zahtevnejše poklice in premalo odraža potrebe združenega dela.

Na vseh šolah se učenci udeležujejo interesnih dejavnosti, tečajnih oblik pouka in šole v naravi. Vse šole so začele izvajati ali pa so se pripravljale na izvajanje računalništva in obliki interesnih dejavnosti, v Zirovnici pa še v obliki fakultativnega pouka za učence 7. razreda.

Razširjenost fakultativnega pouka v šolah se v glavnem ni spremenila. V gospodarstvu in potrebe okolja se lepo vključuje fakultativni pouk kmetijstva v Zirovnici in turizma v Kranjski gori. Na treh šolah je še fakultativni pouk iz gospodinjstva, v mestnih treh šolah pa iz srbohrvatskega jezika.

Pedagoško vodenje, ki ga opravljajo ravnatelji in pomočniki ravnateljev v povezavi z VIZ in ob sodelovanju šolskih svetovalnih in strokovnih delavcev, je vključevalo

- delo z učiteljskim zborom,
- hospitacije pri pouku ter analizo pouka in učiteljevega dela,
- odpravljanje slabosti vzgojnoizobraževalnega dela,
- skrb za razvijanje oblik, metod in učne tehnologije,
- povezovanje šole z okoljem,
- urejanje mentorstva učiteljem ter
- skrb za pedagoško, družbenopolitično in drugo strokovno izobraževanje učiteljev.

Za usklajeno pedagoško delo šol in strokovni napredek uspešno skrbi VIZ. Delo poteka v aktivnih ravnanjih, aktivnih učiteljev razrednega pouka, aktivnih po posameznih predmetnih področjih in aktivnih drugih šolskih dejavnosti. Učinki pedagoškega in strokovnega dela se kažejo predvsem v dosežkih šol, ki niso zastali kljub težavnim razmeram, in v oblikovanju usmeritev razvoja osnovnega šolstva v občini v prihodnjem obdobju.

V šolskem letu 1984/85 je prejela osnovna šola v Zirovnici za uspešno delo republiško Žagarjevo priznanje.

C. POVZETKI IN ZAKLJUČKI

VIZ in šole so si v preteklem letu prizadevali tako za ohranitev doseženega kot za nadaljnji razvoj celotnega vzgojnoizobraževalnega dela. Prizadevanja so bila uspešna in tudi prihodnji razvoj je odvisen od nadaljnjega dela na teh področjih:

- Nadaljevati je treba s prizadevanji za poenotenje delovnih pogojev šol v občini.
- Še naprej se je treba zavzemati za ustreznejše vrednotenje vzgojnoizobraževalnega dela.

— Prilaganje spremenjenim prostorskim pogojem in veliko številu učencev zelo ovira izvajanje programa življenja in dela v mestnih šolah, zato je treba čimprej pridobiti dodatne šolske prostore.

— V letne delovne načrte je potrebno vključevati povezovanje z okoljem, predvsem z OZD, vztrajati na pisnih dogovorih za različne trajnejše oblike sodelovanja.

— V zvezi s podružbljanjem šol in zaradi izboljšanja stikov z okoljem naj se okrepi delo svetov šol v širši sestavi.

— Šole naj proučijo smotnost uvedbe matičnih učilnic in posebnih učilnic za eksperimentalni pouk naravoslovnih predmetov, za pouk gospodinjstva in tehnike ter likovne in glasbene vzgoje.

— Vse šole naj si še naprej prizadevajo za povečevanje zanesljivosti letnih učnih uspehov predvsem s kvaliteto vzgojno izobraževalnega dela.

— Pri pouku je treba še dosledneje posvečati vso pozornost prehodu na predmetni pouk in na poldnevno šolo v 5. razredu.

— Potrebni so nadaljnji ukrepi za odpravo neusklajenosti kriterijev ocenjevanja amed nižjimi in višjimi razredi.

— Učinkovitost dopolnilnega pouka za učence, ki počasneje napredujejo, je treba povečati s smotnejšo organizacijo.

— Več pozornosti naj šole posvečajo kvaliteti organizacije dodatnega pouka za nadarjene učence.

OSNOVNA ŠOLA POLDE STRAŽIŠAR

Osnovna šola Polde Stražišar je osnovna šola s prilagojenim programom. Vključuje lažje duševno prizadete učence iz cele občine Jesenice, ki jim s specifičnimi učnovzgojnimi metodami daje možnost pridobiti osnovna znanja za vključitev v delo in poklic.

Osnovno šolo s prilagojenim programom obiskuje okrog 1,7 % učencev osnovnošolske populacije od 1. do 8. razreda. V šolskem letu 1984-85 je obiskovala OŠ Polde Stražišar 65 učencev v osmih oddelkih. Število učencev je v rahlem porastu, kar potrjuje ustreznost povezovanja strokovnih organizacij (zdravstvenih, vzgojnovarstvenih in osnovnošolskih) in redno delo komisij za razvrščanje.

V okviru OŠ Polde Stražišar deluje tudi razvojni oddelki, ki zajema duševno in telesno prizadete predšolske otroke (6 otrok), oddelki za delovno usposabljanje, ki zajema srednje prizadete šolobvezne otroke (6 otrok) in delavnice pod posebnimi pogoji, ki vključujejo lažje in srednje prizadete varovance od 15. leta starosti dalje.

POGOJI
Težišče poročila Zavoda za šolstvo OE Kranj o delu osnovnih šol s prilagojenim programom je na pogojih in možnostih za uresničevanje vzgojnoizobraževalnega dela in na ugotovitvah o kvaliteti uresničevanja zagotovljenega in razširjenega programa, vključuje pa tudi usmeritve in predloge za dogovorjene kvalitete vzgojnoizobraževalnega dela v osnovnih šolah s prilagojenim programom.

Med materialnimi pogoji je v poročilu posebej izpostavljeno, da OŠ Polde Stražišar deluje v najslabših prostorskih pogojih na Gorenjskem, ki zavirajo razvoj zahtevnejših vsebinskih in organizacijskih oblik življenja in dela šole.

URESNIČEVANJE PROGRAMA
V šolskem letu 1984/85 je uspešno zaključilo razred 87,7 % učencev. V 8. razredu je bilo 8 učencev. Vsi so se vključili v usmerjeno izobraževanje in sicer v oddelke skrajšanega programa, ki ga je CSUI ustanovil v tem šolskem letu.

Ugotavljamo, da se populacija v OŠ s prilagojenim programom spreminja: Vse večji je delež otrok z več motnjami in večjo stopnjo prizadetosti, zato kvalitativna analiza ne more biti izključno odraz strokovnih

prizadevanj za čim boljši uspeh učencev. Za napredovanje učencev je pomembnejše ocenjevanje njihovega celotnega razvoja. Poleg individualiziranih oblik je potrebno vpeljati tudi individualne načrte usposabljanja za vsakega učenca posebej.

Na šoli je bil organiziran oddelki podaljšanega bivanja za 22 % učencev. Učenci so bili deležni dopolnilnega pouka, dodatnega pa predvsem tisti, ki so se vključili v srednje usmerjeno izobraževanje.

Učenci so bili vključeni tudi v interesne dejavnosti: uspešno je bila izvedena bralna značka, športna in prometna značka.

POVZETKI IN ZAKLJUČKI

V šolskem letu 1984-85 je OŠ Polde Stražišar uresničila z delovnim načrtom načrtane naloge in v skladu z materialnimi, kadrovskimi in prostorskimi možnostmi. Z vso odgovornostjo smo si prizadevali uresničiti smotre in naloge po predpisanem učnem načrtu in predmetniku, ob tem pa slediti prenovi osnovne šole z vnašanjem nekaterih novitet.

Strokovni dosežki so vredni pohvale, zato naj bodo spodbuda za dograjevanje dejavnosti, ki zagotavlja usposabljanje prizadetih učencev in varovancev za samostojno življenje in delo.

Prizadevati pa si je potrebno za naslednje:

- pridobiti primernejše prostore,
- izpopolnjevati individualne načrte usposabljanja učencev,
- skrbneje planirati dopolnilni pouk,
- sistematično vzgojno vplivati na duševno prizadete učence in na njegovo neposredno življenjsko okolje v smislu čim večje osamosvojitve za življenje.

GLASBENA ŠOLA JESENICE

ORGANIZIRANOST

Od skupnega števila učencev v osnovni šoli v občini Jesenice (3658 učencev) obiskuje glasbeno šolo 220 učencev ali 6 % (13,5 oddelkov), kar je v skladu s slovenskim povprečjem. Glasbena šola sprejme večino prijavljenih učencev.

POGOJI

a) **Kadri** — Kronično pomanjkanje glasbenih pedagogov se kaže pri Glasbeni šoli Jesenice v tem, da ima poleg sedem redno zaposlenih učiteljev zaposlenih še 12 učiteljev z zmanjšano obveznostjo (civilno pravno razmerje) in dva učitelja za določen čas.

b) **Prostor** — Glasbena šola deluje v prostorih Gimnazije, del pouka pa poteka na osnovnih šolah Jeseniško bohinjskega oddelka Kranjska gora, 16. december Mojstrana, Tone Čufar, Gorenjski odred v Žirovnici v dislociranih oddelkih ter v drugih prostorih. Dislocirani oddelki so v prostorih osnovnih šol in povezuje za bo. V prostorih Gimnazije pa bo nujno pridobiti nove prostore.

c) **Uresničevanje vzgojno izobraževalnega dela**

— Od 220 učencev je izdelalo razred 192 učencev ali 87,27 %, 36 učencev je ob zaključku šolskega leta prejelo pohvale za odličen uspeh in zelo uspešne javne nastope. Na republiškem tekmovanju je sodelovala ena učenka (klavir) in dosegla 3. mesto.

— Učenci glasbene šole sodelujejo na prireditvah v osnovnih in srednjih šolah. Glasbena šola pripravlja redne produkcije za starše, ob zaključku šolskega leta je bil organiziran zaključni koncert učencev Glasbene šole v dveh delih.

— Vsak učitelj ima za vsakega učenca pripravljen podrobni učni načrt.

— Glasbena šola tesno sodeluje s pihalnim orkestrom (mladinski pihalni orkester), z ZKO Jesenice in z osnovnimi šolami. Učitelji glasbene šole poučujejo v zamejstvu — v Ukva in na Koroškem.

ZAKLJUČKI IN USMERITVE

Prizadevanja Glasbene šole za kvalitetno vzgojnoizobraževalno delo na področju glasbene vzgoje so bila v preteklem letu uspešna. Tudi v prihodnje je razvoj odvisen od naslednjega:

- Prizadevati si je potrebno za izboljšanje kadrovske strukture učiteljev, pomlajevanje kadra, za kvaliteto glasbene vzgoje v Glasbeni šoli in v osnovni šoli.
- Pridobiti je potrebno dodatne prostore za poučevanje.
- Še naprej se je potrebno zavzemati za ustrežnejše vrednotenje vzgojnoizobraževalnega dela.
- V sklopu podružbljanja je treba krepiti stike z okoljem in delo sveta šole. Poglobljati je potrebno tudi načrtno vključevanje učencev glasbene šole v program osnovnih šol ter vzgojno delo z bolj nadarjenimi učenci.

ZGODOVINA ZGORNJESAVŠKEGA HLAPONA

Prva lopata za gorenjsko železnico je bila zasajena 1. aprila 1869 leta, 14. decembra leta 1870 pa je med Ljubljano in Trbižem že peljal prvi vlak. Proga je bila zgrajena zelo hitro, dolga je bila 102 km, ob njej pa je bilo dvanajst postaj. Ta del proge je imel v avstro-ogrski monarhiji pomen drugega razreda, kajti glavna prvorazredna železnica je bila speljana med Dunajem in Trstom.

Leta 1906 so zgradili še eno železnico, in sicer od Beljaka prek Jesenice do Gorice in dalje do Trsta. Z dograditvijo karavanškega predora je bila proga od Jesenic do Beljaka krajša, od Jesenic do Trbiža pa precej razbremenjena in ohranjena. S tem pa je postala postranska proga.

14. decembra 1870 je bila dograjena postaja, ki se je imenovala RATEČE—BELA PEC ali po nemško Ratschach-Weissenfels. Zaradi enake oddaljenosti med kraji so jo uporabljali Ratečani in Belopečani. Od Rateč je bila oddaljena približno dva kilometra, nekaj več pa od Bele peči. Spadala je pod avstroogrsko monarhijo in se je uporabljala za potnike in tovar.

Leta 1918, ko je bilo konec prve

svetovne vojne, pa se je stanje glede postaje bistveno spremenilo. Zaradi krivične meje med Jugoslavijo in Italijo so postajo zasedli Italijani. Vse takratne uslužbenke, ki so bili po poreklu Slovenci, pa so pregnali čez mejo in so se potem razkropili po gorenjski železnici do Jesenic in še dalje.

Slabo leto so morali potniki hoditi peš in voziti tovar na 7 km oddaljeno železniško postajo v Kranjsko goro. Zaradi turističnega pomena in bližine Planice pa je morala naša država narediti novo postajo v Ratečah. Večina Ratečanov je bila za to, da bi jo postavili na Danjah, le nekaj korakov od državne meje z Italijo, toda takratni župnik in pisatelj Jože Lavtižar, ki je župnikoval v Ratečah, se

je odločil za drug načrt. Postajo naj bi zgradili na začetku doline Planice. Za to je imel tudi vzrok: če bi potniki izstopali iz vlaka na Danjah, bi pred seboj gledali samo grmovje, če pa se postavijo postaja pred vodom v dolino, bi turisti zagledali pred seboj prelepo dolino Planice, ki jo obdajajo mogočni vrhovi Julijskih Alp. In tako so dobile Rateče leta 1919 leseno barako, ki je rabila kot železniška postaja RATEČE—PLANICA. Vozovnice so se vedno izdajali v vlaku. Poleg barake so čez nekaj časa postavili uto in že naslednje leto začeli izdajati vozovnice, sprejemati pa so začeli tudi prtljago. Leta 1931 je bilo zgrajeno tovarno skladišče, ki je bilo namenjeno za večje pošiljke in tovar. Poleg že obstoječega tira pa so postavili še dva.

Leta 1933 so začeli graditi večje postajno poslopje, ki je začelo služiti svojemu namenu 10. oktobra leta 1934. Tako se je začel redni železniški promet, obenem pa je postala obmejna postaja proti Italiji: Prostore na postaji so dobili tudi cariniki in obmejni organi.

Med drugo svetovno vojno železniški promet v gornjesavski dolini ni bil velik, 1948. leta pa promet začne naraščati, proga pa sta uporabljali Jugoslavija in Italija. Zaradi nerenabilnosti, Italijani kmalu ukinejo promet po železnici od Rateč do Trbiža, toda proga vseeno ostane. 31. marca leta 1966 pa je bila ukinjena tudi proga od Jesenic do Rateč. Z ukinitvijo železnice so pobrali tudi tirnice in mostove. Ob tem lahko rečemo, da je za današnji razvoj Kranjske gore in okolice nastala s tem precejšna vrzel. Tudi tisti, ki so bili za ukinitve proge, niso bili prepričani, da bo zanjo resnično konec. Če bi se danes odločili, bi tega ne storili, toda po toči zvoniti je prepozno. Gorenjska železnica pa vseeno praznuje stoletnico svojega obstoja.

A. Kerštan

Otvoritev železniške postaje leta 1919 v Ratečah

PO POTEH PARTIZANSKIH RELEJNIH KURIRJEV NOV GORENJSKE

V soboto smo se učenci zgodovinskega in obrambnega krožka odpeljali v Bohinj in na Gorjuše, da bi obiskali kurirske postaje, ki so delovale na tem območju.

Naš namen je bil obuditi spomine, v mislih se vrniti v preteklost, hoteli smo čutiti njihov svet, poln sovraštva, nezaupanja... Vendar smo bili vseeno veseli, da ne živimo v tisti kruti preteklosti, polni splet in slepega človeštva.

Obisk nam je omogočilo Gozdno gospodarstvo Bled TOZD Pokljuka. Na razpolago nam je dalo avtobus. Vozil ga je sofer Ciril Strgar, spremljal pa ga je brat Valentin. Oba sta mlada leta preživljala na Gorjušah v partizanski družini. Obudila sta nam nekaj spominov.

KOROŠČI V KROPI

V soboto, 30. novembra, bodo v Kropi spet gostovali zamejski Korošci. Nastopili bodo pevski zbori Slovenskega prosvetnega društva z Radiš, in sicer mešani in moški zbor ter Fantovski oktet. Koncert, ki bo posvečen dnevu republike, bo ob 19.30 v Sindikalnem domu.

Društvi iz Kroke in z Radiš imata za seboj 22 let sodelovanja in tako že dolgo uspešno uresničujeta načelo enotnega slovenskega kulturnega prostora, za kar se prav v zadnjem času vse bolj zavzemajo tudi najvišji republiški organi.

Najprej smo se ustavili na Bohinjski Bistri. Tam je delovala postaja G-30. Območje je bilo zelo pomembno, tako za organizacijo narodnoosvobodilnega gibanja kot za okupatorja. Osnovna naloga kurirjev te postaje je bilo vzdrževanje redne zveze med območjema Pokljuke in Jelovice. Na postaji se je do osvoboditve zvrstilo sedem kurirjev. Z vaščani so tesno sodelovali.

Od tam nas je pot vodila proti Bohinjski Bistrici. Bil je zelo lep, sončen dan, zato smo ob pogledu na jesenske barve zelo uživali. Ustavili smo se v Kamnjah, vasi med Bohinjsko Bistrico in Bohinjskim jezerom. Na pročelju gasilskega doma je obeležje postaje G-27. Pred koncem vojne je na tej postaji delovalo devetnajst kurirjev. Zveze so imeli s političnimi in vojaškimi aktivisti na območju Bohinja, vzdrževali so tudi relejno zvezo s postajami G-2 v Nemškem rovtu in G-4 na Gorjušah.

V Nemškem rovtu smo na gasilskem domu našli obeležje kurirske postaje G-2. Žig smo dobili v gostilni, kjer smo se tudi malo okrepčali in nadaljevali pot.

Relejna kurirska postaja G-4 na Gorjušah sodi v ožji krog izredno pomembnih postaj. Svoje zasilno bivališče so si kurirji uredili na visoki planoti na južni strani planinskega masiva Pokljuke. Tovariš Strgar nas je odpeljal na kraj kjer so še danes vidni ostanki postaje. Povedal nam je, da so kurirji prihajali po poti do

domačije Alojza Lotriča Švebova. Okoli te domačije je postavljena ograja. Pozimi so kurirji pot nadaljevali po ograji, da so zabrisali sled, in potem odšli v gozd do svoje kurirske postaje. Na domačiji smo videli tudi čudovite pipe, ki jih ročno izdeluje Alojz Lotrič. Znale so daleč naokoli in tudi v tujini. Gospodar je bil zelo priazen. Čeprav nas je bilo veliko, smo si pipe lahko vsi ogledali, pa še vsak je dobil razglednico.

Po ogledu nas je tovariš Strgal odpeljal v svoj dom na Gorjušah. Ob novi hiši stoji še stara domačija, na kateri je tudi spominska plošča. Na njej piše: »Na tem mestu je bila od 23. do 27. 8. 1944 konferenca SKOJ-a jeseniškega okrožja.«

Postregli so nam s čajem. Sprehodili smo se po svezem zraku, napolnili lačne želodce in uživali v naravi.

Zatem smo utrujeni sedli v avtobus, ki nas je odpeljal proti domu.

Bili smo polni vtisov, pa tudi strahu. Strah nas je misli, da bi postali žrtve brezvestnih ljudi. Ostalo pa je upanje v prihodnost. Ne želimo biti topovska hrana. Želimo si miru, bomo otroci sreče in razumevanja! Tokrat smo bili srečni. Srečni, da smo spoznali nove kraje, ki so nam tako blizu, vendar jih še marsikdo ni obiskal. Razumevanje za nas je imela tudi delovna organizacija Gozdnega gospodarstva Bled TOZD Pokljuka, ki nam je omogočila obisk kurirskih postaj. Še enkrat se ji toplo zahvaljujemo.

Eva Torkar, zgodovinski krožek, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela

Železnica (foto I. Kučina)

Dopisujte

ZA CELOVITO POJMOVANJE KULTURE

Razširjeni aktiv komunistov kulturnih delavcev jeseniške občine, ki je bil v torek, 19. novembra, je le še potrdil pomladansko ugotovitev istega sestava, da bo potrebna še zelo veliko idejnopolitičnega prizadevanja, da bomo tako v ožjem kot širšem prostoru presegli ozko pojmovanje kulture, še vedno v glavnem reducirano na kulturno-umetniške dejavnosti in obstoječi sektorski odnos in obravnavanje kulture kot porabe.

Kljub šestmesečni javni razpravi o kulturi v organizacijah in organih zveze komunistov in v ostalih družbenopolitičnih organizacijah, ki je bila sklenjena na junijski seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, s sprejetimi stališči in usmeritvami, je očitno, da mnoge osnovne organizacije zveze komunistov tega vprašanja sploh niso obravnavale ali pa zelo formalno. Zato seveda ni nič čudnega, da se poleg sektorskega obravnavanja kulture pojavljajo tudi različni odkloni in moralnovrednostne destrukcije pri obravnavi kulture in v okviru tega tudi umetniškega ustvarjanja. In to ne samo v bazi, kot pravimo, temveč tudi na drugih nivojih, ki imajo velik vpliv na javno mnenje, kot so televizija, radio, založniška dejavnost in druga sredstva javnega obveščanja.

Na vseh nivojih tožimo, da je premalo denarja za kulturo in sploh za družbene dejavnosti, istočasno pa se obnašamo, kakor da bi bili programi in vsebina kulturno-umetniških sporočil sami sebi namen. S tem se srečujemo na vseh področjih kulture v širokem pomenu besede in nemalokrat tako brezizraznost podpira tudi kritika. Če pa se zavedamo, da je kultura v širokem smislu besede gibalo napredka, potem mora biti tudi njena sporočilnost namenjena napredku. Torej mora imeti pred seboj vse razsežnosti kulture, vse tiste vrednote, ki vsa področja našega družbenega življenja in naše življenje v celoti dvigajo na višjo kulturno raven. To je humanizacija človeških odnosov, osvoboditev delavskega razreda, dela in človeka in razvijanje vseh ustvarjalnih sil naše družbe v nadaljnji graditvi samoupravne socialistične demokracije. Kajti, kakor so ugotavljali na že omenjeni seji CK ZKS, vzrok, da smo začeli zastajati v razvoju in da smo zašli v današnjo krizo, ni samo v krizi ekonomike, temveč tudi v krizi kulture in vse bolj krizi vrednot.

To dejansko pomeni, da bo v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebna ustrezna preračunljivost sredstev za skupno porabo v korist kulture oziroma vseh njenih sestavin (vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, zdravstvenega in socialnega varstva), ki prispevajo k povečanju skupnih ustvarjalnih potencialov gospodarstva in družbe. Dolgoročno gledano pa moramo spoznati, da lahko zagotovimo več sredstev le ustvarjanje novega dohodka, nove vrednosti. To pa bo seveda mogoče le, če se bomo hitreje vključevali v sodobne tokove znanstveno-tehnološkega razvoja in hitreje dvigali organizacijo dela in produktivnost družbenega dela. To pa zahteva mnogo višjo stopnjo strokovne in splošne izobrazbe od dosedanj in mnogo višjo kulturno raven delovnega človeka. V tem je tudi dialektična soodvisnost in neločljiva medsebojna povezanost gospodarskega in kulturnega razvoja.

Ta vprašanja pa so še posebno specifična za jeseniško občino, katere kvalifikacijska in izobrazbena struktura zaposlenih je zelo nizka in precej pod republiškim povprečjem. V naslednjem srednjeročnem in dolgoročnem razvojnem načrtu in občini načrtujemo velike kvalitativne spremembe, ki se morajo odražati v prestrukturiranju gospodarstva, hitrejšem tehnološkem razvoju z uvajanjem elektronike in robotike in tako dalje. To pa zahteva bistveno izboljšanje strukture zaposlenih, višjo stopnjo znanja in usposobljenosti. To pa v občini ne bomo dosegli samo z intenzivnejšim štipendiranjem kadrov, temveč tudi z načrtnim in ne-nehnim izpopolnjevanjem znanja, zmoglosti in delovne spretnosti zaposlenih delavcev.

Če tako celovito obravnavamo kulturo, potem, gledano skozi občinske planske dokumente, še vedno v njih obravnavamo tisti del kulture, ki se uveljavlja izven proizvodnje same. Zato je aktiv poudaril, da pri opredeljevanju kulturno-politične usmeritve občine v naslednjem razvojnem obdobju ne smemo mimo ostalih sestavin in razsežnosti kulture in kulturnosti. To so vzgoja in izobraževanje, najtesneje povezana s proizvodnim in drugim družbeno koristnim delom, z življenjem, s samoupravljalno prakso, znanost, raziskovalno delo, inovativnost, moralna in vrednotna zavest, kultura dela, po-

dročje politične in socialne kulture, vključno s samoupravljanjem, ki postavlja tudi kulturo v nov zgodovinski in družbeni položaj. Pri tem je mišljena tudi kultura varovanja okolja in narave in kulturne dediščine nasplo, kar je odločilno povezano s kulturo dela in politično kulturo.

Tako celovito obravnavanje in pojmovanje kulture kot življenjske potrebe, kot gibala družbenega napredka, kakor smo to tudi opredelili v naši ustavi, tudi pogojuje, da kultura v širokem smislu besede kot enakovreden del združenega dela in ne kot pošabo ali delno porabo.

Na razširjenem aktivu komunistov kulturnih delavcev jeseniške občine so med drugim ugotovili, da vsega tega ne bo mogoče doseči brezno, vendar pa je potrebno z večjim in bolj odgovornim idejnopolitičnim delovanjem tako komunistov kot ostalih družbenopolitičnih organizacij začeti spreminjati odnos do kulture. Ne samo komunistov, ki delujejo na področju kulture, temveč vseh subjektivnih sil. To pa ne bo mogoče doseči s kampanjskim delom, temveč z rednim vključevanjem teh vprašanj na dnevne rede vseh družbenopolitičnih organizacij in organov, samoupravnih organov in vseh ostalih vodilnih subjektivnih sil. Ob tem se večkrat pojavlja mnenje, da se vsi ne moremo spoznati na vse. To je vsekakor res, toda vodilne subjektivne sile morajo poznati zakonitosti razvoja družbe in glavne nosilce razvoja. Če kulturna politika, ki jo je opredelila zveza komunistov, ne bo postala tudi temeljna usmeritev njihove aktivnosti, potem še dolgo ne bo prebroja na višjo tehnološko, organizacijsko in ne nazadnje na kulturno raven.

Na aktivu je bilo zelo veliko govora o vzgojnih vprašanjih, predvsem mlade generacije ob vedno večji institucionalizaciji vzgoje in zmanjšanju vloge družine in okolja. Ob tem je bila poudarjena izredna heterogenost predvsem mestnega prebivalstva in zaskrbljenost raven nekaterih družin. Tako stanje zahteva še več organiziranega vzgojnega prizadevanja pa tudi različnih vzgojno-izobraževalnih oblik za odrasle (šola za mladoporočence, za starše, mlade

matere, za vseljene družine v nova stanovanja ipd.).

Medtem ko se na nekaterih območjih v občini srečujemo z neiskoriščenostjo prostora za kulturne dejavnosti, je prostor na mestnem območju velik problem. Kljub 100 % povečanemu prebivalstvu smo ostali pri istih prostorih oziroma smo nekatere celo izgubili. Celovitejše obravnavanje kulture, in v zvezi s tem tudi popestritev kulturne ponudbe, je seveda najtesneje povezano z vprašanjem prostora, ki je pomemben vidik nadaljnjega razvoja.

Govorili so tudi o mladi generaciji in omejenih (prostorskih) možnostih za njihovo vključevanje v sodobne tokove kulture, kakor tudi o zaprtosti nekaterih kulturnih društev in organizacij pred interesi in pobudami mladih. Tudi v pogledu družabno-zabavnega življenja so generacije pred njimi imele mnogo večje možnosti, kot jih imajo danes. Pri tem vidik prostora ne bi smeli zanemariti in prav to zahteva bolj organizirano in smelejšo načrtovanje ustreznega prostora. Ob tem je bil še posebej poudarjen problem občinske knjižnice, ki deluje v nemogočih razmerah, v katerih je nemogoče razviti vse njene dejavnosti in funkcije, razen tega pa je njen knjižni fond nekontrolirano raztrešen po balkonu in hodnikih ter drugih prostorih gledališča. Rešitev je v novogradnji, s katero bi rešili knjižnico, glasbeno šolo in široko vzgojno-izobraževalno dejavnost, poleg nujno potrebne večnamenske dvorane za večje kulturne, športne in družabno-zabavne prireditve.

Na aktivu sicer ni bilo neposredno govora o dolgoročnem in srednjeročnem programu razvoja kulture v občini, vsekakor pa bo razprava imela, in dejansko tudi mora imeti, svoj odmev tudi pri dokončnem oblikovanju planskih dokumentov občine in še zlasti Kulturne skupnosti in ostalih samoupravnih interesnih skupnosti, ki jih celovitost obravnave kulture prizadeja. Razprava pa je hkrati potrdila potrebo, da aktiv komunistov kulturnih delavcev ostane stalna odprta oblika delovanja občinskega vodstva zveze komunistov pri vseh vprašanjih, ki jih zajema široko pojmovanje kulture.

Na aktivu so bili tudi soglasni, da se kot možni kandidati za vodilne odgovornosti v Kulturni skupnosti Jesenice evidentirajo: Branko Alt, Tone Konobelj, Sonja Peternej, Janko Rabič, Mirko Rabič, Vera Smukavec in Borut Verovšek.

PROGRAMSKO VOLILNA KONFERENCA OK ZSMS JESENICE

Letošnjo programsko volilno konferenco smo združili s seminarjem za predsednike in sekretarje OO ZSMS. Kot lansko leto smo bili tudi letos gostje v zdravilišču Triglav v Mojstrani.

V petek, 22. novembra, smo izvedli programsko volilno konferenco. Sprejeli smo poročilo o delu organov OK ZSMS Jesenice v obdobju od oktobra 1984 do oktobra 1985 in programske usmeritve za delo v prihodnje, izvedli pa smo tudi nadomestne volitve v predsedstvo občinske konference. Sprejeli smo predlog dopolnitve Pravil o organiziranosti in delovanju občinske organizacije in Poslovnika o organiziranosti in delovanju občinske konference.

Predsedstvo OK v poročilu navaja najprej nekaj pozitivnih rezultatov: »Za izboljšanje ekonomskega položaja dijakov in študentov je bil ustanovljen Mladinski servis, ki pokriva občini Jesenice in Radovljico, mladi smo dobili in uredili dva prostora (Klub študentov in Mladinski klub), spremenili smo koncept praznovanja dneva mladosti in sprejeli pionirjev v ZSMS, uspešno smo organizirali tritedensko lokalno MDA, na kateri so sodelovali mladi iz vse Jugoslavije, spremenili smo obliko in vsebino šole za mlade samoupravljalce, aktivnejši smo bili v družbenopolitičnem zboru, kjer so bile na dnevnem redu tudi izredno pomembne teme za mlade, uspešno smo organizirali okroglo mizo o socialnem položaju mlade generacije. Ugotovitve te okrogle mize so bile podane tudi na sejah predsedstev ostalih družbenopolitičnih organizacij.«

Poročilo poudarja tudi nekatere slabosti: »Vendar kljub vsem uspehom ne moremo prezreti nekaj pomanjklivosti naše organizacije, katerih ne moremo odpraviti že več let. To se nanaša predvsem na frontnost v ZSMS ter delovanje OO ZSMS. Prav te, zaenkrat nerešljive pomanjklivosti, so glavni vzrok, da ZSMS na vseh nivojih ne odigra tiste vloge, kar mladi od nje pričakujemo. Ker nikakor ne moremo zagotoviti frontnosti v ZSMS na vseh nivojih, je de-

lo omejeno na delo forumov in posameznikov. S takim načinom dela ne moremo zagotoviti politične enakovernosti z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, pa tudi na ostalih področjih delovanja je zaradi tega delo precej težje.«

Poročilo je tudi kritično do predsedstva OK. Na njegovo slabo delo dovolj zgornjo kaže že slaba udeležba na sejah in neaktivnost posameznih članov predsedstva (ne samo po njihovi krivdi). Zato smo razrešili kar štiri člane predsedstva: Alenka Rezar, Marjano Mali, Dijano Drakulič in Bojana Dolinska. Novoizvoljeni člani predsedstva pa so: Jože Gasar, Jasmina Jakupović in Matjaž Peskar.

Prav zaradi tega, ker se že vrsto let srečujemo z neaktivnostjo nekaterih članov predsedstva, smo na seji občinske konference na predlog statutarne komisije sprejeli spremembe pravil organiziranosti in delovanja občinske konference, ki omogočajo, da se v delo predsedstva na predlog kadrovske komisije takoj vključijo nove člane, če zaradi različnih vzrokov član predsedstva ne opravlja svoje dolžnosti. Nadomestni člani predsedstva prevzamejo vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo člani predsedstva, razen pravice glasovanja.

Naslednji dan sta v odsotnosti predvidenega predavatelja predsednika OK SZDL Mirka Rabiča član predsedstva Ivan Puc in predsednik OK Anton Požar govorila o delegatskem sistemu in pripravi na skupščinske volitve. Ivan Puc je najprej predstavil skrb vzbujajoče podatke o delovanju delegacij in konferenc delegacij Zelezarne Jesenice, nato pa je kritično prikazal delovanje družbenopolitičnih organizacij v tako imenovanih političnih koordinacijah. Namesto koordinacije dela so politični aktivni razširili svoje pristoj-

SEMINAR ZA VODSTVA OO ZSMS V OBČINI RADOVLJICA

Občinska konferenca ZSMS je tudi letos organizirala že tradicionalni seminar za vodstva OO ZSMS, ki je hkrati tudi priložnost za obračun dela v preteklem obdobju, sprejem programa in izvedbo volitev v organe OK ZSMS. Tokrat se je 16. in 17. novembra zbralo v Šport hotelu na Pokljuki 96 mladih iz krajevnih skupnosti, OZD in šol, ki so v dveh dneh preverili svojo aktivnost v ZSMS, delegatskem sistemu in drugih družbenopolitičnih organizacijah, izluščili in poskusili najti rešitve za temeljne probleme mlade generacije ter spregovorili o težah za pripravo dokumentov 12. kongresa ZSMS.

V analizi delovanja mladih in ZSMS je bila poudarjena vloga mladih in ZSMS v KK SZDL, kjer mladi nimajo nobenega vpliva, niso enakopravni partner pri dogovarjanju, pa tudi sami ne znajo poiskati pravih poti pri uveljavljanju interesov mladih. Podobno je v OZD ob skupnih akcijah v ZSS in ZKS. Temu primeren je tudi prispevek mladinske organizacije v kadrovske postopkih, zato so mladi le redko na vodilnih funkcijah kljub sposobnostim in očitni želji po uveljavljanju našega političnega sistema.

Na občinskem nivoju so mladi uspešno delovali v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine, se tvorno vključili v organe SZDL (ob veliko večjem posluhu za interese mladih, kot je to v KS!) in izvedli več uspešnih manifestacij (npr. prireditve za 25. maj, kolesarska dirka). V akciji z aktivom komunistov neposrednih proizvajalcev pri OK ZKS Radovljica je predsedstvo OK ZSMS Radovljica pregledalo stanje na področju štipendiranja, zaposlovanja, stanovanjske problematike in kadrovanja za članstvo ZK, in sicer v večjih delovnih organizacijah v občini. Prvič v zadnjih letih se tako sodelovanje z OK ZKS ni ustavilo na verbalnem ugotavljanju problemov, ampak je poseglo v konkretno okolje.

Pomembno je tudi sodelovanje z OK ZSMS Jesenice pri ustanovitvi Mladinskega servisa, ki je kljub pomislekom nekaterih funkcionarjev v celoti izpolnil vsa pričakovanja in zelo dobro zaživel.

Delo po skupinah je bilo na omejenem seminarju posvečeno specifičnim problemom mladih v združenem delu, krajevnih skupnostih in šolah.

Mladi so ugotovili, da je izobraževanje iz dela v OZD v krizi, da vodstva delovnih organizacij v večini primerov nimajo načrtov — programov izobraževanja kljub očitnim potrebam v procesu prestrukturiranja, uvajanju sodobne tehnologije ipd. Podobno je z nagrajevanjem in stimuliranjem inovacijske dejavnosti. Sprejet je bil dogovor, da bodo OO ZSMS skupaj s sindikatom sprožile široko akcijo za dopolnitve in spre-

membe samoupravnih aktov in za spodbujanje izobraževanja iz dela in inovacijskih dejavnosti. OK ZSMS Radovljica bo hkrati vodila širšo akcijo v okviru skupščine občine, raziskovalne skupnosti in občinskega sveta ZSS, da bi ugotovili dejansko stanje na tem področju in sprejeli enotna izhodišča za delo OO ZSMS, OO ZSS in vodstev OZD.

Prav tako je bila omenjena delitev sredstev za stanovanjsko gradnjo na tisti del, ki ostane OZD, in na tisti del, ki se združuje za različne namene na nivoju družbenopolitičnih skupnosti. Mladi predlagajo, da naj bi večji del teh sredstev ostal v OZD, ker menijo, da bi na ta način racionalizirali stanovanjsko gradnjo in učinkoviteje reševali stanovanjske probleme z neposredno svobodno menjavo.

Mladi iz OZD so spregovorili tudi o prekinitvah dela. Ugotovili so, da je pojav prekinitev dela tesno povezan s slabim delovanjem družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter zapletenim in počasnim reševanjem problemov delavcev. Tako se zgodi, da večina delavcev izgubi zaupanje v vodstva OZD, da svoje upravičeno nezadovoljstvo z družbenoekonomskim položajem odločno in predvsem jasno izrazijo s prekinitvijo dela.

V krajevnih skupnostih se mladi srečujejo s podobnimi težavami kot že vrsto let nazaj. Neustrezni prostori za klubske dejavnosti, pomanjkanje sredstev, slaba povezava z družbo in zgolj formalna prisotnost v KK SZDL in krajevnih samoupravi predstavljajo vodstvom OO ZSMS nerešljiv problem. Tudi v šolah učenci in dijaki še vedno niso enakopravno vključeni v samoupravo, oddelčne konference kot temelj dogovarjanja in razreševanja problemov ne zaživijo in redki so mentorji, ki so pripravljeni podpreti mlade in jim pomagati utreti pot pri uveljavljanju njihovih interesov.

O mladinskih delovnih akcijah so bila mnenja deljena. Vsekakor sedanja oblika ni zanimiva za mlade, ki so načeloma za solidarnost z nerazvitiimi področji, vendar predlagajo take akcije, na katerih bodo lahko uveljavili svoje znanje in sposobnosti. Lokalne delovne akcije bodo tudi v prihodnje verjetno ostale pomemben vir finančnih sredstev OO ZSMS pa tudi OK ZSMS. Mladinsko prostovoljno delo bi moralo dobiti večjo veljavo in še posebej družbeno priznanje, zato so nekateri predlagali, da bi udeležbo na MDA stimulirali tudi z denarnimi nagradami.

V razpravi o težah dokumentov 12. kongresa ZSMS so poudarili prestrukturiranje gospodarstva, vedno večji ekološki problem, preračunljivost družbenega proizvoda v korist skupni porabi na račun splošne porabe, odločanje v ozkih krogih mimo samouprave in delegatskega sistema, krepitev etatizma in vedno glasnejše zahteve po zmanjšanju administracije tako v OZD kot na nivoju občine, republike in federacije. V razpravi sta sodelovala tudi Janez Smole, predsednik izvršnega sveta SO Radovljica in Vasilij Koman, sekretar predsedstva OK ZKS Radovljica.

Nenazadnje so se drugi dan udeleženci seminarja opredelili tudi o predlogih komisije za statutarne vprašanja in pritožbe pri OK ZSMS Radovljica v zvezi s spremembami statuta ZSMS. Med drugim bo radovljška mladina predlagala, da se v statutu opredelijo alternativne oblike delovanja mladih (ekologi, mirovniki, gibanje znanost mladini itd.) kot metode delovanja ZSMS, da se sprejem v ZSMS zaradi kadrovske krepitve OO ZSMS na osnovnih šolah in uveljavitve njene vloge opravi v 5. oziroma 6. razredu osnovne šole, ter da se zgornja starostna meja za člane ZSMS zniža na 25 let, saj pri 27 letih ne moremo več govoriti o tipičnih mladinskih interesih in problemih mlade generacije.

Ob koncu seminarja so delegati OO ZSMS na volilno-programski seji OK ZSMS Radovljica sprejeli sklepe seminarja; potrdili teze za pripravo dokumentov 12. kongresa ZSMS in poročilo o delu OK ZSMS Radovljica v preteklem letu. Za novega predsednika OK ZSMS Radovljica je bil izvoljen Miha Potočnik z Blede, za podpredsednika Viktor Oblak iz Lancovega in za sekretarja Rafael Podlogar iz Lesca.

RAZSTAVA DEL JANKA KOROŠČA

Razstava bo od 27. novembra do 8. decembra v razstavnem prostoru v Delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku. Odprta bo vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, razen sobote in nedelje.

SLIKARSKA RAZSTAVA

Delavsko prosvetno društvo France Mencinger Javornik-Koroška Bela vabi vse krajeve in delovne ljudi krajevnih skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela k ogledu

Jorge Luis BORGES: Sabrana djela
— Grafički zavod Hrvatske 1985

Tokrat torej nekaj posebnega, zbrana dela avtorja iz daljne Argentine v srbohrvaškem prevodu. Ko so se v Zagrebu odločili za to izdajo, so verjetno mislili na slavo, ki jo avtor uživa med poznavalci po vsem svetu — hkrati pa na to, da ga širše občinstvo pri nas takorekoč ne pozna. Kot dokaz, da ne govorim čisto na pamet, naj navedem srbskega (tudi v tujini uspešnega) pisatelja Danila Kiša. Kiš se v svojih teoretskih spisih, ko brani lastne literarne nazore, sklicuje na Borgia. Verjetno pa bo Kiševa beseda pri naših bralcih bolj malo zalegla: avtor **Grobnice za Borisa Davidoviča** je našemu občinstvu skoraj tako tuj kot Borges. Zato naj svoje pove še popularni Momo Kapor: »Borgesovo delo je zame nekončno velika dvorana polna starin, kjer iz vseh kotičkov prežijo skrivnosti, ko nas silijo, da pogledamo na svet z nepričakovanih zornih kotov. Z njegovo knjigo v roki se počutite bolj pametni, bolj izobraženi. Zato smo iz leta v leto vsi navijali, naj končno že enkrat dobi Nobelovo nagrado. Kakšno razočaranje, če je nagrado dobil kak drug pisatelj. Danes se nagibamo k prepričanju, da je Borges bolj potreben Nobelovi nagradi kot ona njemu.«

Kapor tu podaja miselnost beograjskih in zagrebskih kulturnih krogov, manj svojo. Med vrsticami se celo malce ponorčuje iz snobizma tistih, ki bi se »radi počutili pametne«. Kapor je hkrati ljudski in svetovljanski uglašen, tega pa o Borgesu ne bi mogli trditi.

Že nekdo sem v tej rubriki občasno poročal tudi o kakšni srbohrvaški izdaji. Kako bo s tem zdaj, ko hkrati objavljamo tudi odlomek? Na srečo je izbor Borgesovih del — dokaj skromen — na razpolago tudi v slovenščini. Zgodbo sem vam izbral iz te knjige — izšla je z naslovom **Izmišljije**.

Zakaj vas torej opozarjam na to nenavadno, malce čudnaška publikacija? Zdelo se mi je, da ne morem venomer poročati samo o knjigah, ki so za vsakogaršnji okus. Če priporočam same uspešnice, si nemara podoben natakarkarju v ljudski kuhinji, ki bi priporočal same najbolj masne ali najbolj začinjene jedi — pač tisto, kar vam gre najbolj v slast. Stvar je toliko bolj kočljiva, če je ta natakarkar hkrati kuhar in sestavljalca jedilnikov.

Znano je, da prisodobne vedno malce šepajo, zato bom vse skupaj povedal še bolj naravnost. Po mojem je nujno, da do neke mere upoštevamo okus bralcev. Nikogar ne moreš prisiliti, da bi z užitek bral nekaj, kar od vsega začetka odklanja. Bilo bi brez pomena, tudi če bi kdo imel to moč. In vendar...

Pred časom sem v Delu bral poročilo, ki ste ga nemara prezrli. Pisalo je o zahodnonemškem časnikarju G. Wallraffu. Ta pogumni možakar je delal pri enem izmed najbolj uglednih časopisov. Ugotovil je, da tam vsebino in slog svojih reportaž kroji po koži svojih bralcev, bolje rečeno, po njihovi povprečni miselnosti, po mitih, v katere verjamejo. Ker se torej ta revija prilagaja okusu svojih bralcev, so reporterji dolžni pisati samo tisto, v kar bralci že vnaprej verjamejo. Resnica se torej vnaprej prilagaja brezosebne povprečju. Ko je Wallraff to metodo razkrinkal, je imel kajpak hude težave. Vedel je, zakaj se spušča vanje: če o tem, kaj je res in kaj je prav, vnaprej odloča (že vnaprej obdelani) okus množice, je človeštvo na najboljši poti k vsesplošnemu poneumljanju.

Člančič me je precej prizadel. Bolj jasno kot kdaj prej sem se zavedal, da do neke mere tudi sam prispevam k onesnaževanju okolja, o katerem sicer malo vemo: k tistem onesnaževanju, ki se dogaja v nas samih. Namreč vsakokrat, kadar se preveč zlahka uklonim »okusni množici«. O onesnaževanju psihičnega okolja bolj malo govorimo. Konec koncev pa je v današnjem svetu velik del informacijske dejavnosti usmerjen v poenotenje mišljenja, čustvovanja, predstavnih zmožnosti. Če torej kot knjižničar kar naprej priporočam samo knjige, za katere vem, da bodo zanesljivo vsakomur všeč, tudi sam nekaj prispevam k onesnaževanju duševnega okolja. Podobno velja za pisce rubrik, kot je ta naša, če v svojih ocenah in (pri)poročilih kar naprej božajo po dlaki navzdol tisto brezoblično žival, ki ji pravimo bralno občinstvo.

Ni se treba bati, da bi odslej poročal samo o težko berljivih knjigah. Vsi posredniki kulture pa bi se mo-

rali stalno po malem zoperstavljati »glajhšaltanju«, se pravi nivelizaciji duha. To pa pomeni, da je treba upoštevati tudi okus manjšin z različnimi okusi. Od časa do časa bom torej poročal tudi o knjigah, ki jih mero-dajna večina odklanja.

Borgesovih zbranih del verjetno nikoli ne bomo dobili v slovenščini; zato smo se tudi odločili za nakup srbohrvaške izdaje. Borges je pesnik in pisec kratkih zgodb ter esejev. (Tudi njegove kratke zgodbe nas intelektualno zaposlujejo in so podob-

ne esejem.) Tu ni prostora, da bi kaj več spregovoril o tem, niti toliko ga ni, da bi lahko naštel naslove posameznih pesniških in novelističnih zbirk. Kot sem že omenil, ima slovenski izbor Borgesove proze naslov **Izmišljije**, rad bi vas opozoril, da je Borges napisal tudi nekaj na videz čisto realističnih zgodb. Velikega argentinskega pisatelja priporočam torej predvsem vsem tistim, ki bi radi spoznali kaj zares novega, nenavadnega.

M.H.

ODLOMEK IZ KNJIGE

Recabarren je ležal na postelji na pol odprli oči in zagledal poševno streho iz trstike. Iz sosednjega prostora so prihajali raztrgani akordi kitare, nekakšen zelo preprost labirint, ki se je brez konca zapletel in razpletal... Polagoma se je spet zavedel resničnosti, vsakdanjih reči, ki bi jih nikoli ne zamenjal za kake druge. Brez obžalovanja je gledal svoje veliko nekoristno telo in pončo iz raskave volne, ki mu je pokrival noge. Zunaj, onstran okenskih križev, sta se razprostirala planjava in večer; spal je, vendar je bilo še precej svetlobe na nebu. Z levo roko je tipal, dokler ni zatipal bronastega zvonca, ki ga je imel na tleh ob postelji. Enkrat ali dvakrat je pozvonil; z druge strani vrat so se zmeraj prihajali skromni akordi. Igral je črnc, ki je neke noči prišel pod pretežo, da je potujoč pevec, potem pa je iz zval nekega drugega tujca na dolgo pevsko tekmovalje, ki naj bi pokazalo, kdo bolje poje pesmi gavčov. Potem ko je bil premagan, je še naprej hodil v pivnico, kakor da nekoč čaka. Po cele ure je igral na kitaro, ni pa več pel; mogoče mu je poraz vzel veselje. Ljudje so se že navadili na tega mirnega človeka. Recabarren, lastnik točilnice, ne bo pozabil tega tekmovalja; ko je naslednji dan premetaval kupe sena, mu je nenadoma odpovedala desna stran telesa in ni mogel več govoriti. Večkrat se radi pomudimo v sočutju pri nesrečah, ki so zadele junake v romanih, zato tudi zelo radi s pretiranim sočutjem spremljamo svojo nesrečo; bolni Recabarren pa je bil drugačen, sprejel je ohromelost, kakor je prej sprejel neusmiljenost in samoto Amerike. Navajen živeti v sedanjosti kar živali, je zdaj gledal nebo in pomislil, da je rdeči krog lune znamenje za dež.

Deček z indijanskimi potezami na obrazu (mogoče njegov sin) je na pol odprl vrata. Recabarren ga je z očmi vprašal, ali je prišel v točilnico kak gost. Otrok je molčal in mu z znamenji pokazal, da ni; črnc pri tem ni štel. Človek, privezan na posteljo, je ostal sam; njegova leva roka se je za hip poigrala z zvoncem, kakor da hoče pokazati, da ima oblast nad njim.

Ravnina je bila pod nizkim večernim soncem tako abstraktna, kakor da jo gleda v sanjah. Na obzorju se je premikala nekakšna pika, večala se je, dokler se ni spremenila v jezdec, ki se je bližal, ali pa se je zdelo, da se približuje hiši. Recabarren je videl klobuk s širokimi kraji, velik temen pončo, vranega konja, ni pa videl, kakšen obraz ima jezdec, ki je nazadnje zadržal črnc in se bližal s počasnejšim korakom. Čez kakih dvesto metrov je zavil. Recabarren ga ni več videl, vendar je slišal, kako nekaj mrmra, kako stopa s konja, ga privezuje h kolu, potem pa je stopil s trdim korakom v pivnico.

Črnc je, ne da bi vzdignil oči od kitare, kot da bi v nji nekaj iskal, prijazno rekel:

»Vedel sem, gospod, da lahko računam na vas.«

Prišlek je s hrapavim glasom odgovoril:

»In jaz nate, črni človek. Lepo vrsto dni sem te pustil čakati, zdaj pa sem prišel.«

Zavladal je molk. Nazadnje je črnc odgovoril:

»Privajam se na čakanje. Čakal sem sedem let.«

Prišlek je počasi razložil:

»Več kot sedem let sem prebil, ne da bi videl svoje sinove. Danes sem se srečal z njimi in nisem hotel pokazati, da sem človek, ki gre, da se bo z nekom spopadel z nožem.«

»Že sem si nekaj očitel,« je rekel črnc. »Upam, da so vsi zdravi.«

Tujec, ki se je usedel k točilni mizi, se je široko zasmel. Naročil je kozarec žganja, ga poskusil, vendar ga ni izpil.

»Dal sem jim dobre nasvete,« je rekel, »ki niso nikoli odveč in nič ne stanejo. Med drugim sem jim rekel, da človek ne sme prelivati človeške krvi.«

Preden je črnc odgovoril, je zadonel tih akord:

»Prav ste naredili. Tako ne bodo podobni nama.«

»Vsa meni ne,« je rekel tujec in dodal, kakor da misli na glas:

»Moja usoda je zahtevala, da sem ubijal, in zdaj mi spet potiska nož v roko.«

Črnc je pripomnil, kakor da ga ni slišal:

»Jeseni so dnevi zmeraj krajši.«

»Svetloba, ki je še ostala, mi zadodča,« je odgovoril tujec in vstal.

Stopil je pred črnc in mu nekam trdno rekel:

»Pusti zdaj kitaro, danes te čaka drugačno tekmovalje.«

Šla sta proti vratom. Ko je črnc stopil ven, je zamrmral:

»Mogoče se bom v tem tekmovalju prav tako slabo odrezal kakor v prvem.«

Tujec je resno odgovoril:

»V prvem ni bilo slabo. Zato pa si želel priti do drugega.«

Oddaljila sta se od hiš, hodila sta drug zraven drugega. En konec na ravnini je bil enak drugemu in svetila je luna. Nenadoma sta se pogledala, se ustavila in tujec je snel ostroge. Žal sta stala s pončom na laktu, tedaj je črnc rekel:

»Nekaj bi vas rad prosil, preden se spopadeva. To, da bi v tem spopadu uporabili ves svoj pogum in vso spretnost, kakor pri tistem pred sedmimi leti, ko ste ubili mojega brata.«

Martin Fierro je morda prvič v tem pogovoru zaslišal glas sovražstva. Njegova kri je to začutila, kakor da jo je nekaj spodbudilo. Spoprijela sta se in ostro jeklo je razilo in zaznamovalo črncov obraz.

Je večerna ura, ki v nji ravnina hoče nekaj povedati; ničesar ne pove, vendar mogoče nenehoma govori, mi pa tega ne razumemo, ali pa razumemo, vendar je to neprevedljivo kakor glasa... Recabarren je s svoje postelje videl konec. Nagel naskok in črnc je odskočil, se zazibal, nameril zamah proti obrazu, se zaglinal in globoko zasadi nož, da je prodrl v trebuh. Potem je zabodel drugič, lastnik točilnice ni mogel natančno videti, kam, in Fierro ni več vstal. Črnc je, kot se je zdelo, negiben gledal njegov mučni smrtni boj. Obrisal je okrvavljeni nož ob travo in počasi zavil proti hišam, ne da bi se ozrl nazaj. Opravil je svojo nalogo človeka, ki ljubi pravico, in zdaj ni bil več nihče. Boljše rečeno: bil je nekdo drug. Ni imel svoje usode na zemlji in vendar je ubil človeka.

Najin je najlepši (foto I. Kučina)

Živim in pišem

NAJBOLJŠA DRUŽBA

EDO TORKAR

Človek sem in človek je družabno bitje.

Družim se s slepimi in gluhi, enorokimi in enookimi, šantavimi in pukljastimi; z zamaknjenimi in malo premaknjenimi, z ljubitelji žganij pijaci in opojnih trav, s kavarniški filozofi in propadlimi umetniki, z večnimi repetenti in faliranimi študenti, s kvartopirci in rokohitrci, s ponesrečenimi samomorilci in potencialnimi morilci, z divjimi lovci in ribiči in kalnem, z brodolomci in razočaranimi borci, z graditelji gradov in oblakih in izgubljenimi pastirji izgubljenih čred, z odpuščenimi pacienti psihiatričnih klinik in odpuščenimi mornarji, ki vozijo barko samo še po suhem, z nezdravljivimi poštenjaki in nepopravljivimi idealisti, z zapeljivkami in prepirljivkami, z lahkimi punčami in težkimi mrhami.

Obstajajo tudi zanesljivi podatki o tem, da se pajdašim s kontrarevolucionarnimi elementi, obveščevalci tujih vohunskih služb, informbirojevci, klerofašisti, ultralevičarji, anarholiberalci, diverzanti, saboterji, verbalnimi delikventi, kriminalci, eksistencialisti, pacifisti, ekologi

in drugimi sovražniki našega sistema.

Družim se tudi z uspešnejši: z uredniki časopisov, v katerih objavljam svoje članke (s temi sem se posebej prijazen), z lokalnimi politiki, funkcionarji in drugimi mogočnejši, ki izgorevajo v dobrobit delovnega ljudstva in se kar svetijo od moralno politične neoporečnosti (pa jim kljub temu začuda dobre gre v življenju); družim se s tehnokrati in birokrati, s poslovnimi in menežerji, s prevaranti in tihotapci, z vsemi, ki pod isto zastavo z roko v roki korakajo brezrazredni družbi naproti, da bi bili tudi tam prvi v koritu, kot so prvi že tu.

Družim se z vsemi — s ta gdimi in s ta lepimi, s ta bogatimi in s ta revnimi, s ta starimi in s ta mladimi, s ta brihtnimi in s ta trapastimi, s ta rdečimi in s ta belimi, s ta desnimi in s ta levimi.

Največ časa pa prebijem v družbi s samim seboj. Edino v tej družbi nikoli ne zeham od dolgočasnja, saj si ves čas pripovedujem natanko to, kar hočem slišati — in umolknem še tisti hip, ko se imam zadosti. To je zares najboljša družba.

POLITIČNI BOJ V STARIH ČASIH

Gospodar mesar Kostol je nekoč dejal svojemu sosedu, peku Lasunu, ki je bil slučajno pristaš nasprotne stranke:

»Vseh največjih barabij v državi je kriva ta tvoja Črna, smrdljiva stranka!«

»O tem bomo še govorili, gospod mesar!« mu je odvrnil pek.

Gospod mesar je imel majhnega psa, po imenu Floki, ki je bil v soseski znan kot prijazen, veder kuža, ki je kljub svoji velikosti, dolg je bil namreč sedemindvajset, visok pa devetnajst centimetrov, pridno in z uspehom čuval mesarijo. Pes je bil trdno prepričan, da nima sovražnikov, a se je motil. Sovražnik se je pojavil v podobi gospoda peka, oziroma njegovega sinčka.

Gospod pek je dal svojemu sinčku par krajcarjev za sladolep in naložil, da naj temu psu, ki je samo poležaval pred durmi mesarije, stopi na rep.

Sinček ni vedel, da bosta on in in pes postala sredstvo političnega boja dveh strank, zato se je z veseljem odpravil proti mesariji. Ko je prišel do psa, mu je skočil na rep in ga kar trikrat svinjsko pljunil, tako da je neki stari mamki, ki je vse to videla, malodane počilo srce. Potem je deček zbežal.

Psu sprva sploh ni kapnilo, kaj se je zgodilo z njim, vendar je po daljšem premišljanju prišel do zaključka, da je vse to, kar je deček storil z njim boleče, tako za telo, kot za dušo. Sklenil se mu je maščevati.

»Sine Mihec, dobro si opravil zaupano ti nalogo. Dobil boš še denarja za sladolep, če mi tega psa še kdaj pa kdaj pohodiš.« Gospod pek Lasun je torej videl vso nevarnost smrdljive nasprotne politične stranke v tem psu, ki je bil last njegovega političnega nasprotnika. Mihec tako ni stopil na rep samo psu, ampak celi nasprotni stranki in jo tudi opljuval. S tem ni prizadel samo psa, ki je bil mimogrede rečeno tudi član te stranke, ampak vse strankine privržence, na čelu s sosedom mesarjem.

Naslednji dan je Mihec šel zopet v spopad s Flokijem. Pes je spal in zato mu namere, ki si jo je zadal, ne bi bilo težko izpeljati. Ampak...

Pes se je pretvarjal, da spi, v resnici pa je čakal svojega nasprotnika. Ravno, ko mu je Mihec hotel iz svojih ust poslati slinasti izstrelek v glavo in ga v tistem trenutku tudi pohoditi, je Floki skočil, usekal s kremplji, praskal, lajal, godel, nato ga je ugriznil v gleženj in se mu končno še polulal v čevljev ter z dvignjenim repom in glavo odšel zmagovalno v mesarijo.

Ko se je Mihec rjoveč vrnil domov, je njegov oče radostno vzkliknil:

»Končno te imam v pesti, gospod sosed mesar!«

Svojega sinčka je odpeljal na Žandarmerijo, kjer je žandarmerijski zdravnik Miha pregledal in o dogodku napisal poročilo, žandarmerijski načelnik pa je potem odredil, da je potrebno psa aretirati in ga dati pregledati veterinarju.

Po psa sta odšla dva stražnika in napisala poročilo, ki se je glasilo:

»Psa Flokija sva v imenu zakona aretirala, vendar je poskušal zbežati. Ker je praskal in lajal, nama ni preostalo drugega kot poklicati pomoč šintarjev, nakar smo ga s skupnimi močmi le zvezali in strpali v

šintarski voz. Pri tem delu v imenu protokola, pa nas je delno oviral tudi njegov gospodar gospod mesar Franc Kostol. Še prej pa je zverina Floki zagrešil nasilje in žaljenje nad osebami javne bezbednosti, saj je pomočil žandarmerijski škorenj, z zobmi načel uniformo in trak spodnjih žgandarija Štefca. Kaj je lajal, cvilil in godel protidržavnega pa ni možno ugotoviti, ker prisotni žandariji kljub izobrazbi ne poznajo pasje govorice. Z ozirom na moč in jakost zavijanja in cviljenja, pa je smatrali, da so klevete zelo hudega značaja.

To poročilo je bilo predloženo sodišču, ki je gospoda mesarja Kostola spoznalo za krivega zaradi nepravilne vzgoje psa in pomanjkanja opreme za živali, kajti pes ni bil niti priklenjen, niti ni imel nagobčnika, razen tega pa se je to zgodilo v dobi volitev in bi žival prav lahko imela steklino. Državnemu sodstvu je bila znana tudi politična napetost med gospodom pekom in gospodom mesarjem in je zaradi tega prišlo do zaključka, da je pes storil zločin iz političnih vzrokov. Z dne 29. julija 1868 pa je zakonjeno pravilo, pod katero spada tudi odstavek, ki pravi, da so psi slaboumne osebe in je za vsa njihova dela in nedela kriv gospodar, v tem primeru gospod Kostol.

Iz Državnega veterinarskega inštituta, kamor so poslali Flokija na pregled, je prišlo poročilo z naslednjo vsebino:

»Gospod Franc Kostol — zadeva pes Floki

Pregledani je dobrega zdravja, ima močne kosti, razvite mišice, ostre zobe in zadovoljivo ukropljen rep. Ker glavnega in hrbeničnega mozga ni možno dobro pregledati, na osnovi tega podajamo mnenje, da je pregledani agresiven in vseplošno nevaren. Ker je okolici nevaren, predlagamo takojšnjo usmrtnitev.

Dr. med. vet. Kejžarec Anton s. r.

To poročilo so na Žandarmeriji takoj vložili v dosje o gospodu Kostolu.

Pri Kostolovih so bili naslednji dan zelo presenečeni, ko so štirje žandariji s seboj odpeljali gospoda Kostola. Še bolj pa je bil presenečen sam, ko mu je na postaji načelnik rekel:

»Gospod Kostol, na spis, ki so ga poslali z Državnega veterinarskega inštituta se po paragrafu osem zakona o državni varnosti ne morete pritožiti. Napišite svoje poslednje voljo in za družino testament. Ko bomo iz Državnega poveljstva dobili točen datum in način odstranitve, vas bomo obvestili. Do tega dne pa boste v zaporu.«

Tako se je končal primer političnega boja v korist Črnih, katere je podpirala takratna oblast, in v slabo Rdečih, katerih pristaš je bil mesar Kostol. Kuža Floki je še vnaprej poležaval pred mesarijo, Mihec pekovi je še vedno lizal sladolep, niti prvi niti drugi pa se sploh nista zavedala posledic, katere sta povzročila.

Boštjan Fon

SOCIALNA POLITIKA IN SOCIALNA VARNOST V NASLEDNJIH PETIH LETIH

Socialna politika in socialna varnost delovnih ljudi in občanov ter graditev družbenega in osebnega standarda postaja v naslednjem srednjeročnem obdobju vse bolj motivacijski element za boljše gospodarjenje in višjo kvaliteto življenja.

V srednjeročnem obdobju, ki se izteka in ki je še posebno v zadnjih dveh letih pomenilo začetek uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, smo zaradi pomanjkanja sredstev zavestno zniževali skupno porabo, zelo restriktivno posegli v osebni standard in tudi zniževali dogovorjeno raven socialne varnosti. V naslednjih letih ne bo mogoče nadaljevati take politike brez večjih posledic za gospodarjenje, kvaliteto življenja in socialno varnost nekaterih skupin prebivalstva ter socialno stabilnost družbe.

Zelo malo časa je še za dokončne dogovore o različnih planskih listinah, o katerih razpravljamo v delegatskih skupščinah na vseh ravneh družbenopolitičnega organiziranja. Uresničitev tako zastavljenih ciljev bo pomenila korak naprej v smeri nujnih potreb družbene reprodukcije, ki so skupnega pomena za nadaljnji družbeni razvoj in krepitev neodvisnosti SR Slovenije in SFRJ.

Letošnji rezultati gospodarjenja niso ugodni, zato bo že začetek novega srednjeročnega obdobja navrgel številne probleme v še ostrejši luči, ki jih doslej nismo mogli ali znali razrešiti. Soočeni bomo z večjo odgovornostjo delegatskih skupščin pri uveljavljanju naprednejših in boljših rešitev. Zato se bomo morali še mnogo bolj opreti na zdrave pobude in pripravljenost najširših množic delovnih ljudi in občanov kot temeljnih nosilcev razvoja, še posebej uresničevanje njihovega ustavnega položaja, da razpolagajo s celoto dohodka in z rezultati gospodarjenja, ki bodo pospešili prenovno proizvodnjo, uvajanje sodobne informacijske tehnologije, intenzivnejše vključevanje v mednarodno delitev dela, razvoj znanosti in ustvarjanje boljših pogojev za življenje in delo. Bolj kot do sedaj morata ekonomska in socialna politika postati nerazdružljivi del celotnega razvoja. Rast življenjskega standarda je neločljivo povezana z ustvarjanjem dohodka. Socialna politika postaja tako vse bolj naravnana v spreminjanje družbenoekonomskih odnosov in v spodbujanje vsestranskega razvoja družbe in osebnosti ter doseganja načrtovanih materialnih in socialnih razvojnih ciljev. Socialna politika mora sloneti na rezultatih dela, na uveljavljanju ustvarjalnosti, solidarnosti in vzajemnosti in nadaljni humanizaciji odnosov med ljudmi.

V osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986/90 dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije in samoupravnem sporazumu o socialni varnosti za naslednje srednjeročno obdobje smo omenjene cilje zapisali in nekatere od njih podrobneje konkretizirali, nakazali pota in nosilce za njihovo uresničevanje, opredelili smo tudi prednostne naloge. Vsi se vključimo v dokončno oblikovanje vseh planskih listin, ne zaradi formalnosti, temveč zato, ker želimo realno in jasno začrtati naš prihodnji razvoj, ker ne želimo poglabljati revščine,

temveč graditi bogatejšo samoupravno socialistično družbo, višjo kvaliteto življenja in večjo ekonomsko, socialno in splošno varnost za generacije, ki se še pripravlja na vstop v življenje.

Za uresničevanje navedenih misli, za zagotovitev socialne varnosti posameznih kategorij občanov, bo prav gotovo potrebno v reševanje tega vprašanja vključiti predvsem TOZD in krajevne skupnosti ter tako preveriti pogoje dela in bivanja. Tako združeni bomo zagotovili socialno varnost tistih, ki so je potrebni ali boljše rešeno, tistim, ki si je s svojim delom ne morejo zagotoviti. Predvsem pa moramo poskrbeti, da si bo vsak svojo socialno varnost zagotovil z boljšim delom.

Stane Torkar

KAJ IN KOLIKO NAKUPUJEJO TUJCI NA JESENICAH

Učenci 3. b družboslovne usmeritve so anketirali v trgovinah na Jesenicah. Razdeljeni so bili v sedem skupin po dejavnostih trgovin. Navodila za izvedbo ankete so učenci dobili v razredu. Anketiranje so opravili v dveh urah, in sicer v trgovinah od stavbe nekdanje gimnazije do zdravstvenega doma. Zbrane podatke so urejali in grafično obdelovali v razredu. Napisali so komentarje in poročila o svojih opažanjih. Ugotovili so, da tujci kupujejo v večini obiskanih trgovin. Prevladujejo Avstrijci, Nemci in Italijani, pripadnikov drugih narodnosti je precej manj. Promet je povečan predvsem ob koncu tedna, kar gre na račun rednih tedenskih nakupov v trgovinah z živili in mesnicah, ter v poletnih mesecih, ko se ustavljajo turisti na poti na morje ali domov. Kupci iz sosednjih držav kupujejo tudi v času pred prazniki. Kupujejo predvsem blago in izdelke, ki so pri nas cenejši kot pri njih. Trgovine s svojo ponudbo le delno zadostijo njihovemu povpraševanju; predvsem ne zadovoljujejo s

kakovostjo izdelkov, bolj z ugodnimi cenami. Koliko potrošijo tujci kupci v naših trgovinah, je odvisno od vrste trgovin in časa nakupovanja. Naši trgovci se sporazumevajo predvsem z nemško in angleško govorečimi kupci, precej manj pa z italijansko govorečimi.

Opazimo, da število tujih kupcev na Jesenicah stalno narašča — vzrok je predvsem njim dostopna cena in žal, ne toliko pestra in kakovostna ponudba. Glede na lego Jesenic in prometne poti, ki vodijo skozi mesto, bi morali oskrbni funkciji mesta posvetiti vso pozornost.

Cilj in smotri družboslovnega dne so bili v celoti uresničeni, saj so poleg navedenih ugotovitev učenci spoznali tudi različne načine in metode dela in obdelave podatkov. Zanimiva je njihova pripomba, da bi to anketo čez leto ali dve ponovili in rezultate primerjali, ter ugotovili smer razvoja trgovine na Jesenicah.

Renata Čuk,
Novinarski krožek CSUI

MOGOČE JE PA ZADNJKRAT (doživljajski spis)

na trg so dobili paradajz, uvožen, rdeč, sladek. Pa ga kupimo, je rekla mama, mogoče je pa zadnjokrat. To se je ponovilo z bananami, ki so jih prodajali prvič in kdo ve, če ne zadnjič letos.

Stric je bil železničar in je izkoristil karto do Kopra, ko je šel v Ankarano. Da je mogoče zadnjokrat, je rekel.

Petnajstega v mlečni so naročali kdo ve katero rundo rekoč: mogoče je pa zadnjokrat, da se ga napijemo kot bog zapove in je navada, čudni cajti gredo noter.

Pri Čedotu ji je pihal na dekolte. Da ne boš ženi zini, je šepnil, ko je šla dama odli, mogoče imam zadnjokrat tako šanso. In je pomežiknil tako, kot se pomežikne, ko se govori o pomembnih rečeh. Bz-nis.

In: rekli boste, kaj se vtiakaš v to! Mogoče se pa zadnjokrat.

Damjan Jensterle

LJUBO NEBO . . . DRUGIČ

V Železaru št. 46 je v prispevku z naslovom »Ljubo nebo, pa kakršno koli je že« prevozniku Integral očito, da jim avtobusi večkrat odpovedo v Ratečah oziroma Kranjski gori, in da dostikrat peljejo tudi mimo avtobusne postaje na Belci.

V zvezi s tem bi radi poudarili, da smo za te nepravilnosti izvedeli šele iz omenjenega članka, kjer smo okarakterizirani kot slabi poslovni partnerji, hkrati pa ne moremo nič ukre-

pati, ker v članku prizadeti potniki niso navedli datuma oziroma ure, kdaj avtobusa ni bilo oziroma je peljal mimo, na omenjeni relaciji pa v tem času vozimo trije prevozniki.

Zato potnike prosimo, da vsako tako malomarnost, ki jo članek navaja, sproti sporočijo na Integral Jesenice, tel. 81-953, ker bomo le ob konkretni prijavi lahko ukrepali.

Vodja potniškega prometa
Spasoje Radanovič

OBISK 7. KNJIŽNEGA SEJMA V LJUBLJANI

V četrtek, 21. novembra, smo si učenci šestih razredov, naše šole ogledali 7. knjižni sejem v Ljubljani. Ob 8. uri smo se zbrali na železniški postaji v Žirovnici, nato pa se z vlakom odpeljali v Ljubljano. Pot do Cankarjevega doma nam je obklepetu hitro minila.

Na sejmu smo videli veliko zanimivega. Razstavljene so bile predvsem tiste knjige, ki so pri različnih založbah izšle v zadnjih dveh letih. Cankarjeva založba nosi ime po našem pisatelju Ivanu Cankarju, ki je takole menil o svojem pisateljskem ustvarjanju: »Moje delo je knjiga ljubezni.« Tudi založba Mladinska knjiga se je pohvalila z veliko knjigami. Posebnost za nas so bile zelo majhne knjige, s katerimi se ne srečujemo v šolski knjižnici. Knjige kot so Maček Muri, Žrebiček brez potnega lista, Ko Nina spi ter še vrsto drugih, ki smo jih prebrali prav vsi, smo si lahko ogledali tudi v nemškem jeziku.

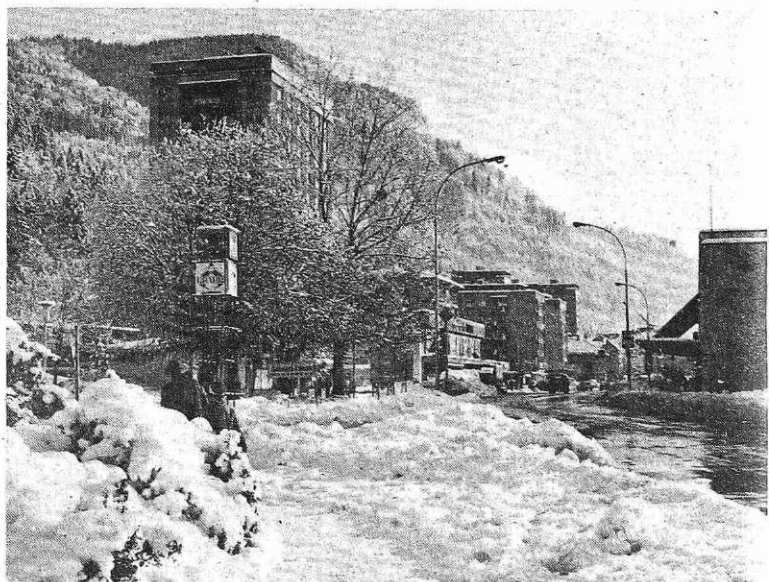
Ura se je bližala deseti. Zapustili smo prostor, kjer so bile razstavljene knjige, in se napotili v srednji dvorano Cankarjevega doma. Tam se je pričelo srečanje z ustvarjalci mladinske književnosti in ilustratorji. Predstavili so se nam Miha Mate, Ela Peroci, Anton Ingolič, Borut Pečar, Kajetan Kovič in Božo Kos, ki je prireditev tudi vodil. Prvi se je predstavil Miha Mate. Prebral nam je odlomek iz svoje prve knjige, vendar v ribniškem narečju. Dobro smo se zabavali. Potem smo mu zastavili nekaj vprašanj. Sledil mu je ilustrator in pisatelj Borut Pečar. Neverjetno hitro je narisal kozo, veliko žensko s palico ter fantiča s košem, kar je podoba iz njegove knjige Čas brez

pravljic. Pripovedoval nam je o svojem otroštvu, ki ni poznalo pravljic. Pesnik Kajetan Kovič nam je prebral nekaj pesmic, ki še niso bile objavljene. Spraševali smo ga, kako piše pesmi. Ideje dobi iz našega vsakdana in jih združi s svojo domišljijo. Za njim je prišla na vrsto Ela Peroci. Prebrala nam je odlomek iz svoje zadnje knjige Ajatutaja, ki jo je ilustrirala njena hčerka. Ta knjiga je nastala, ko je Ela Peroci pela uspanke svojemu vnučku. Zelela je, da jih ne bi pozabila, in zato jih je ohranila v knjigi. Zatem se nam je predstavil Božo Kos. Narisal nam je, kako so v Ribnici merili most. Kot zadnji nam je pripovedoval o svojem delu Anton Ingolič. Zvedeli smo, da je napisal kar 64 knjig. Povedal nam je, da motive za svoje zgodbe izbira iz vsakdanjega življenja, dodaja pa svojo domišljijo. Njegova knjiga Tajno društvo PGC je prevedena celo v kitajščino. Program zanimivega srečanja je z zvoki kitare povezoval tov. Trobentar. Za konec smo goste nagradili z aplavzom in jim želeli veliko sreče pri ustvarjanju.

Iz Cankarjevega doma smo se odpravili proti Narodni galeriji. Videli smo originalne umetnine slikarjev: Antona Azbete, Franceta Kavčiča, Ivana Groharja, Antona Karingerja, slikarke Ivane Kobilice ter drugih. Večino slik in kipov smo si z zanimanjem ogledali. Vrnili smo se proti Maximarketu, kjer smo bili pol ure prosti. Čas nas je priganjal, zato smo se odpravili na železniško postajo in zapustili megleno Ljubljano.

Knjižni sejem, in srečanje s pesniki, pisatelji ter ilustratorji, je bil enkratno doživetje.

Maruša Mohorič, 6. a
COŠ Žirovnica

Jesenška razglednica (foto I. Kučina)

ZBIRALNICA MLEKA V MARTULJKU

V petek, 22. novembra, je bila otvoritev zbiralnice mleka v Martuljku. Ob otvoritvi sta spregovorila Jože Avenik, KŽK TOK Radovljica in Vid Cernec v imenu KK SZDL Kranjska gora in sekcije za kmetijstvo v krajevni skupnosti Kranjska gora.

Večino sredstev za gradnjo je prispeval Sklad za pospeševanje kmetijstva pri občini Jesenice, kot eno izmed nalog po programu 1984/85, sredstva pa sta prispevala tudi KŽK TOK Radovljica in GG Bled TOK.

Potrebno je poudariti prispevek krajanov Martuljka, Srednjega vrha in Belce, saj so izvedli 700 ur prostovoljnega dela. Priskočili pa so na pomoč tudi s traktorji. Izkazali so se:

Janez Smolej, Marjan Robič, Boris Robič, Izidor Hlebanja in Friderik Robič. Aktiv kmečkih žena pod vodstvom Marice Hlebanja iz Srednjega vrha je poskrbel za prigrizek ob otvoritvi.

Gradnja zbiralnice je bila nujna, ker zbiranje v dosedanjem objektu ni zadostovalo higiensko-sanitarnim predpisom.

N

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET . . .

SLAVILI SMO MALI JUBILEJ . . .

Delo odbora kluba se je odvijalo pospešeno. Seje so bile na vsakih štirinajst dni. Zadalji so si odgovorno nalogo — organizirati peto medklubsko razstavo fotografij in barvnih diapozitivov na temo Človek in jeklo. Klub opravlja pomembno kulturno poslanstvo, saj v tujini zastopa slovensko in jugoslovansko fotografijo.

Ime jeseniškega foto kluba je postalo znano, vabila na razstave so prihajala z vseh strani. Uspehi so bili plod vztrajnega strokovnega dela upravnega odbora foto kluba. Lahko se pohvalijo tudi z uspehi, ki niso nikjer zapisani. Več sto fotoamaterej je klub pokazal pot v fotografsko tehniko in jih uvedel tudi v ustvarjalno umetniško fotografijo. Fotoamatereji danes uspešno delujejo v slovenskih in jugoslovanskih foto klubih.

S peto medklubsko razstavo Človek in jeklo smo slavili mali jubilej. Hoteli smo prikazati delovnega človeka — jeseniškega železarja pri njegovem težkem vsakdanjem delu.

Pokrovitelj pete medklubске razstave Človek in jeklo 79, je bila komisija za kulturo pri IO OOS Železarne Jesenice. Raz-

stava je bila v počastitev desete obletnice združitve slovenskih železarjev v SOZD Slovenske železarne. Ogromno delo v pripravljalnem odboru so opravili naši klubski tovariši: Žnidar, Malenšek, Črv in Sluga. V žiriji so bili Batschinski (Avstrija), Kolman in Fink. Naši razstavljalci so osvojili visoka mesta. Po tehniški, kompozicijski in zvrsti sodijo v sam jugoslovanski vrh. Nagrade za fotografijo so prejeli: zlata plaketa za kolekcijo Vito Pretnar, srebrna plaketa za kolekcijo Franc Črv in bronasta plaketa posamezno Franc Sluga. Nagrade za diapozitive so prejeli: zlata plaketa za kolekcijo — Vito Pretnar, srebrna za kolekcijo Franc Črv in zlata plaketa posamezno Franc Sluga.

V konkurenci na sedmem pokalu jugoslovanske fotografije 79 je naš klub s svojimi aktivnimi razstavljalci zasedel dvajseto mesto v SFRJ. Po tej glavni razstavi na Jesenicah naši razstavljalci niso popustili: Na razpise so se redno odzivali in dosegali lepe uvrstitve.

Na peti gorenjski razstavi barvnih dia in črno belih fotografij v Trzinu so prejeli naslednja priznanja: Črv — srebrno plaketo posamezno in Pretnar srebrno plaketo posamezno. Foto klub je v skupni razvrstitvi zasedel tretje mesto.

V septembru so se udeležili odkritja spominske plošče na rojstni hiši Andreja Prešerna v Gorjah. Črv je o tem posnel tudi reportažo.

V letu 1980 je odbor foto kluba delo posvetil širjenju in načrti vzgoji mladih in osnovnosolskih foto krožkih. Zainteresirane šole v občini so dobile strokovno usposobljene mentorje za delo v krožkih. Tako so klubski mentorji mladim posredovali svoje bogato znanje. Občasno so v klubu prirejali predavanja gostov, strokovnjakov iz ostalih slovenskih foto klubov. Vzdrževali so stalne stike z ostalimi klubi. Delo z mladimi na šolah je bila prva in edina skrb v tem letu. Kolman, Črv, Sluga, Mučič in Čušin so sodelovali na osmi foto razstavi Treh dežel v kongresni hiši v Beljaku septembra 1980. Črv je osvojil v skupini Slovenije prvo mesto posamezno, Kolman tretje, prav tako posamezno. Lep mednarodni uspeh!

OSMO MESTO V DRŽAVI IN NAJAKTIVNEJŠI ČLAN KLUBA V LETU 1981

V letu 1981 je klub v skupni konkurenci dosegel osmo mesto v Jugoslaviji. Najdejavnejši razstavljalec tega leta je bil Franc Črv. Osvojil je deseto mesto v državi s 506 točkami.

Na peti medklubski razstavi Color-dia-81 v Radovljici je prejel Črv bronasto medaljo, Fink pa bronasto medaljo za kolekcijo. Prva medklubska razstava Color-dia-81 na Jesenicah je bila odlično pripravljena. Nesebično delo v pripravljalnem odboru so opravili: Žnidar, Malenšek, Sluga, Črv in Rozman.

Delo foto krožkov na osnovnih šolah je zadovoljivo potekalo in rodilo prve sadove. V javnosti in med šolsko mladino se je vse bolj krepilo zanimanje za fotografsko dejavnost. K temu so veliko prispevali uspehi na razstavah in kakovost fotografij.

Foto klub je v šestdesetih letih obstoja organizacija, ki deluje v okviru ZOTK in ZKO občine Jesenice, kar ji omogoča načrtno delo.

Nadaljno pot vidijo v tesni povezavi in sodelovanju občinske ZOTK in ZKO. Zavedajo se tudi poslanstva, ki jim je naloženo pri vzgoji mladega rodu, pri spoznavanju in vrednotenju lepote naše domovine ter krepitevi narodne zavesti.

Za stike s tujino sta bila zadolžena Črv in Žnidar. Njuna naloga je priprava prve Interclub razstave. Zavzela sta se, da bi postala razstava tradicionalna, eno leto v Beljaku, drugo leto na Jesenicah. Dogovor je uspel.

Devet članov je s 185 fotografijami sodelovalo na različnih medklubskih razstavah.

Priredili so dva uspešna debatna večera. Za vse aktivne člane so priredili v juliju piknik na Petru nad Begunjami.

V Žirovnici je delovala mladinska foto sekcija pod vodstvom Saša Reva. V reportažnem oknu na železniški postaji na Jesenicah so redno razstavljali aktualne fotografije o dogodkih iz občine.

26. novembra 1977 je umrl naš dolgoletni član, predsednik, gospodar in nazadnje član nadzornega odbora Zdravko Kragl. Bil je zelo aktiven in dober tovariš.

POHVALE ZA »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Komisija za »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je ugotovila, da so se v letu 1985 posebno prizadevali pri okrašitvi z rožami in zelenjem naslednji prebivalci na KOČNI: Rudolf Arh, Anica Bogataj, Režka Črnič, Justa Ertl, Marija Globevnik, Vera Jamnik, Nežka Kralj, Anica Krničar, Marija Korbar, Draga Lasan, Oton Markun, Marija Mrak, Anica Pretnar, Milan Polak, Francka Podlipnik, Helena Škrjanc in Jože Urh.

B. B.

ZAHVALE

Ob izgubi dragega očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA ČRVA

se iskreno zahvaljujemo sosedom za vso pomoč. Zahvaljujemo se tudi vsem prijateljem in znancom, vaščanom Brega, sodelavcem TOZD Energetika, KO ZB NOV Žirovnica za podarjeno cvetje in denarno pomoč, izrečeno sožalja in spremstvo na zadnji poti.

Še enkrat vsem iskrena hvala.

Vsi njegovi

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za ozimnico. Odboru pa želim še veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Markovič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu in jim želim še veliko uspeha pri nadaljnjem delu.

Janez Muhič

Zahvaljujemo se IO sindikalne organizacije Valjarne debele pločevine in celotnemu kolektivu za lepa darila ob upokojitvi, saj nam bodo drag spomin na dolga leta skupnega življenja in dela.

Obenem želimo kolektivu Valjarne debele pločevine uspešen nadaljni razvoj in veliko delovnih uspehov.

Upokojenci

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za obisk na domu in darilo ob moji bolezni. Želim jim še mnogo uspeha pri delu tudi v letu 1986.

Jože Ogrin

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Elektrode se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob moji bolezni in jim želim veliko delovnih uspehov.

Ahmet Hajrudinović

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata Hladna valjarna Bela, sodelavkam in sodelavcem se ob odhodu v pokoj najlepše zahvaljujem za darila in dobre želje, hkrati pa jim želim še veliko delovnih uspehov.

IO osnovne organizacije sindikata Hladna valjarna Bela se tudi zahvaljujem za brezplačno letovanje v Biogradu na moru.

Marija Kralič

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Cilka Anzelec

Foto klubu Andrej Prešeren se iskreno zahvaljujem za povabilo na otvoritev razstave ob šestdesetletnici Foto kluba.

Francka Mikelj
Tinka Urbanc

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem druge izmene martinarne za lepo spominsko darilo ob odhodu v pokoj in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Anton Vidmar

Osnovni organizaciji sindikata TOZD HV Jesenice se zahvaljujem za lepo darilo in prijeten družabni večer.

Jože Gruškovnjak

Krajevnemu odboru ZB NOV in občinskemu odboru ZZB NOV se iskreno zahvaljujem za čestitke ob mojem jubileju.

Ivan Javorski

DEŽURNE TRGOVINE

V četrtek, 28. novembra, bodo na Jesenicah od 7. do 18. ure odprte trgovine:

DELIKATESA, poslovalnica 7, Titova 7,
DELIKATESA, Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6,
DELIKATESA, Kašta 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a, in

ROŽCA v Planini pod Golico,
ROŽCA v Gozd Martuljku in

DELIKATESA v Mojstrani. Ostale trgovine s prehrabnim blagom so odprte od 7. do 16. ure.

V nedeljo, 1. decembra, so vse trgovine s prehrabnim blagom odprte od 8. do 11. ure.

V soboto, 7. decembra, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

ROŽCA, samopostrežna trgovina na Plavžu, Titova 70, in
DELIKATESA, Kašta 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu decembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

REŠITEV KRIZANKE IZ 46. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Ataka, nabor, lesar, Olovo, Skopje, torero, Mia, eak, Aden, HJ, arak, SK, aar, CE, Real, lak, mati, psi, krizma, Irenej, gratis, adenom, Gidole, nerv, ar, reka, Atos, avtograf, Osor, ten, ol, Ceh, Arles, tok, atiat, rebra, soline, rajnica, dietik, raj, Aosta, YD, zlo, ara.

Dopisujte

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 23. novembra do vključno 4. decembra je na ogled skupinska razstava slik članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Razstavo si lahko ogledate vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih in sobotah popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

29. novembra, otvoritev nove dvorane, slov. barv. film CHRISTOPH-ROS ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. glasb. filma ŠKR-LATNI DEŽ.

30. novembra, amer. barv. glasb. film ŠKR-LATNI DEŽ ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. akcij. filma ZADNJA VOJAKOVA NALOGA.

1. decembra, slov. barv. film SREČA NA VRVICI ob 10. uri, ob 17. uri in 19. uri amer. barv. glasb. film ŠKR-LATNI DEŽ.

2. decembra, amer. barv. akcij. film PAST ZA EDDIEJA MACONA ob 17. in 19. uri.

3. decembra, amer. barv. akcij. film PAST ZA EDDIEJA MACONA ob 17. in 19. uri.

4. decembra, FILMSKO GLEDALIŠČE: slov. barv. film CHRISTOPH-ROS ob 17. in 19. uri.

5. decembra, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

29. novembra, ital. barv. srhljivka OČI ZLA ob 18. in 20. uri.

30. novembra, ital. barv. srhljivka OČI ZLA ob 18. in 20. uri.

1. decembra, amer. barv. pust. film CABOBLANCO ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. fant. film IMPE-RIJ VRAČA UDAREC.

2. decembra, amer. barv. fant. pust. film NEW YORK 1997 ob 18. in 20. uri.

3. decembra, jug. barv. zgod. film RDEČI IN ČRNI ob 18. in 20. uri.
4. decembra, ZAPRTO!
5. decembra, amer. barv. thriller film BELI PES ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

1. decembra, ital. barv. pust. film ROPARJI ATLANTIDE ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

29. novembra, franc. barv. komedija OBRACUN PRI BLAGOVNICI ob 18. uri.

30. novembra, jap. barv. erot. film METULJEVA MREŽA ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!

3. decembra, amer. barv. thriller NOČNI MORILEC ob 20. uri.

GLEDALIŠČE "TONE ČUFAR" JESENICE

ABONENTE ABONMAJA PETEK III obveščamo, da bo predstava Brechtove Malomeščanske svatbe v petek, 13. decembra, ob 19,30 uri. Zaradi velikega zanimanja za predstavo, bomo v soboto, 14. decembra, ob 19,30 ponovili Brechtovo Malomeščansko svatbo ZA IZVEN.

Vstopnice za decembrski predstavi lahko rezervirate osebno ali po telefonu vsako dopoldne v pisarni gledališča.

DRUŠTVO UPKOJENCEV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

vabi

vse svoje člane in članice na proslavo v počastitev dneva republike. Proslava s kratkim kulturnim programom bo v soboto, 30. novembra, v domu društva. Začetek je ob 16. uri.

Vabijo tudi na ogled razstave ročnih del v prostorih društva na Javorniku, in sicer od 4. do vključno 8. decembra, vsak dan od 9. do 18. ure.

Razstavo v počastitev dneva republike so pripravile upokojenke, članice krožka za ženska ročna dela.

Otvoritev razstave bo v torek, 3. decembra, ob 16. uri.

Vabljeni!

NAGRADNA KRIZANKA

Današnja križanka je nagradna. Za reševalce s pravilno MISLIJO so pripravljene naslednje nagrade:

ena nagrada 600 din,
dve nagradi po 400 din,
tri nagrade po 300 din in
štiri nagrade po 200 din.

Vsak lahko sodeluje pri zrebanju le z eno rešitvijo, ki naj jo pošlje v kuverti, na katero poleg naslova: Uredništvo Železarja, napiše še »nagrada križanka«. Rešitve pošljite do vključno torka, 10. decembra, do 12. ure.

FINSKA LUKA, VASA										IRIDIJ										MADŽARI										INDUST. MESTO V ANGLIZI										FILM JOŽETA GALETA										NIKOLA TESLA										JUŽNOMERISKI GLOBALEC										GLAVNI ŠTEVNIK										MEJA MED PRIRASTKI V LESU										OLIVER CROMWELL									
METEOR TUDI DIRKALNI AVTO										MATHNA URA										PREBIV. ARGENTINE ŽVEČENJE TČBKA										1																																																																					
STEKLENA POSODA BOJAN STUPICA										17										PREGOVOR KRALJEVIČ										PERJE PRI REPI BIVA KO-KOMETAS. (KATAJ)										PRITOK UNE V BOSNI																																																											
ERDEN KAREL										RDEČE OBARVAN KALCEDON										VRV (ZASTAR.)										IT. PESNIK (TORQUATO)										UMETNIK KI SLIKA GR. ŽIDAKI PESNIK										3										SESTAVINA SLINE IT. SLIKAR (UMBERTO)																																							
DVE AM. ZVEŽNI DEŽAVI										9										KRAVICA										ADAM BOHORIE PIŠEC FLEMING										Z. IHE																																																											
PRIPONE DOVALEC VRAČ										8										PISATEL LOKAR. PREDSTOJ. UNIVERZE										2										PORTUGAL POLITIK (ANTONIO RAHALHO)										MESTO V MAČVI, SRBIJA										6																																							
SEŽNAN MASLOVOV										10										AM. FILM. IGRALEC (CARY)										MESTO V BIH JEZERO V NEPALU										7																																																											
EVROPSKI VELETOČ										15										KOST V STEGNI KRAJ NA PASMANU										4										VEDEVK GOETHEJ. MATERE										VOJASKA STOPNJA REKA V ANGLIZI																																																	
KIPARSKO ORODJE										4										DEJANA MALAKI PEVEK JARIAN										16										OBKAR EBNER ANDREJ TARKOVSKI										14																																																	
GLAVNO MESTO V. BATA-NIJE										5										BLAGO ZA KANBOJ-KE										STARI SLOVANI																																																																					
GL. MESTO DEPARTMAJA DEUK-SE-VERS V ZAMODNI FRANCIZI										12										SESONAL: RONNER																																																																															

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽAN-
KI PRENESITE V ZGORNJI LIK. TAKO, DA
DOBITE BRANO VODORAVNO, NEKO NISEL.

HOKEJ NA LEDU

V torek, 3. decembra, ob 18. uri:

JESENICE : CRVENA ZVEZDA

V soboto, 7. decembra, ob 18. uri:

JESENICE : OLIMPIJA

Vstopnina 300 din.

Vabljeni!

HOKEJ NA LEDU

OSVEŽITEV PROTI DAVOSU

Porazi so del športa, vendar tudi porazi niso vsi enaki. Ob njih se sproščajo različne strasti, mnenja in kritike. Lep primer za to sta dva zadnja poraza 21-kratnih jugoslovanskih prvakov. Prvi je bil v torek v Beogradu, v zadnjem kolu prvega dela državnega prvenstva z rezultatom 0:4 (0:1, 0:3, 0:0), drugi pa v četrtku na Jesenicah proti prvaku Švice Davosu, v Pokalu evropskih prvakov z rezultatom 5:9 (0:2, 4:2, 1:4).

Prvi je pomenil slovo Jesenic od prvega mesta v prvem delu državnega prvenstva, drugi pa (najbrž) slovo od Pokala evropskih prvakov.

Kot že rečeno, pa vsi porazi niso tudi prava razočaranja. Za »beograjskega« lahkotno rečemo, da je bil neuspeh popoln, ob njem pa so številni jeseniški navijači kritično ugotavljali, da v jeseniških vrstah marsikaj »skriplje«. V Beogradu so se naši predstaviteli z anemično, nepovezano, nervozno, skratka slabo igro. Niso dosegli niti enega zadetka, kar se jim že dolgo časa ni zgodilo. Različne generacije jeseniških hokejistov so igrale tekme proti mnogo kakovostnejšim nasprotnikom, kot je denimo Partina, vendar so vselej načeli nasprotno mrežo. Tokrat nič. Zares ključna predstava 21-kratnih prvakov. Poleg vsega smo v njihovi igri v Pionirju pričakovali veliko več borbenosti, kot se tudi spodobi hokejistom. Na drugi strani pa je Partizanov »stroj« delal res dobro. Posebej občudovanja vredna je bila igra njegove obrambe, ki je preprečevala vse nevarne napade Jeseničanov, nato pa hitro organizirala napade na jeseniška vrata. Ob tem so največji vlogi odigrali branilci Bednar, Kostka in Vidmar. Seveda ne smemo pozabiti tudi na vratarja Domineta Lomovska, ki pa se mu v bistvu ni bilo težko izkazati. Ob tako zanesljivi obrambi in neučinkovitosti Jeseničanov, ki so se (zopet) prevečkrat odločali za neučinkovite strele, od daleč, je bil popolen gospodar v svojem prostoru. Ob vsem lahko rečemo, da so Jeseničani igrali igro »brez igre«. Včasih so delovali kot razbita vojska, ki ne ve, v katero smer naj bi se umaknila.

Prav to je najbolj zabolelo zveste navijače jeseniškega hokeja. Manjkalo je vsega tistega, kar je za hokej normalno in brez česar ne gre.

Da sam poraz kot tak za razpoloženje navijačev ni najbolj osnovna stvar, je lep dokaz prva tekma drugega kola Pokala evropskih prvakov, ki so jo jeseniški hokejisti izgubili z Davosom s 5:8. Kljub temu, da so našli skoraj zagotovo že izpadli iz tega tekmovaljanja, pa navijači niso bili razočarani. Videli so namreč povsem drugačne Jesenice in igro. Tudi proti Davosu je marsikaj manjkalo, toda igra jugoslovanskih prvakov je bila prava osvežitev proti beograjski mori. Proti Švicarjem smo najprej videli nekaj napak in neučinkovitosti na strani Jesenic in tudi vodstvo gostov v 29. minuti, kar s 3:0. Obetala se je katastrofa, saj so se hokejisti Davosa predstavili kot izredno hitro, ostro in uigrano moštvo. Najbolj pa je morda navdušila tehnična izpoljenost Švicarjev. Kljub visokemu vodstvu odličnega nasprotnika (Jeseničani tudi do 29. minute niso igrali slabo), pa so zmogli

PRED HOKEJSKIM VIHARJEM

V hokejskem državnem prvenstvu je trenutno kratek odmor po končanem prvem delu prvenstva. Toda že v začetku prihodnjega tedna bo na igriščih spet vroče.

Prve štiri ekipe Partizan, Jesenice, Crvena zvezda in Olimpija so dokaj izenačene. Zato je vsako napovedovanje rezultatov ali sklepanje na osnovi srečanj v prvem delu zelo nezanesljivo pokazatelj stanja. Praktično bo vsaka tekma derbi. V derbijih pa odločajo poleg kvalitete tudi še drugi dejavniki: sreča, trenutna forma, poškodbe, sodniki in še marsikaj. Res je, da so enaindvajsetkratni prvaki po prvem delu na drugem mestu, vendar to še ni vzrok za preplah ali za malodušje.

Zal se je del »privrženec« jeseniških hokejistov v prvem delu postavil v opozicijo, in namesto spodbujanja s tribun, so bili igralci deležni koncertov življenja. Ne trdim, da kdaj življenjski niso upravičeni, toda v nekaterih letošnjih primerih so bili neupravičeni.

Nihče v klubu ni skrival, da forma ekipe ni na nivoju. Preveč je bilo nihanj, pa vendar so igralci vložili veliko naporov, da bi odpravili napake. Sistem igre na štiri napade je povzročil korenite spremembe v igri. Prej so bili igralci na ledu po minuto, dve. Sedaj bi morali isti, ali nek doseči v štiridesetih sekundah. Logično je, da je takšna sprememba vplivala na zanesljivost igre. Če k temu dodamo še strah pred zahtevno jeseniško publiko, je jasno, da je pot iz krize zelo zahtevna. Zakaj ne bi resnični navijači Jesenic s spodbujanjem v trenutkih, ko ekipi ne gre, pomagali igralcem na ledu. Le s skupnimi močmi bomo uspeli osvojiti dvaindvajseto zvezdico.

Trdno sem prepričan, da je sedanja generacija sposobna osvojiti tudi letošnji naslov. Čeprav ekipi v prvem delu ni šlo, so odnosi med igralci zadovoljivi. Trezne analize napak v igri in pa odločnost igralcev, da se le-ti čimprej odpravijo, so porok, da se bo forma dvignila. Zato naj tudi resnični navijači Jesenic s športnim spodbujanjem pomagajo v drugem delu prvenstva. Zavedati se moramo, da so po-

dovolj moči, in v naslednjih enajstih minutah drugega dela z veliko srčnostjo in požrtvovalnostjo, predvsem pa z dobro kombinatno in natančno igro, rezultat celo izenačili na 4:4.

Teh enajst minut pa je ponovno vrnilo zaupanje med jeseniške navijače. Hokejisti so pokazali, da se hokeja ne da pozabiti čez noč. Pokazali so, da znajo igrati pravi hokej, in to proti objektivno precej kvalitetnejšemu nasprotniku, kot je Partizan.

Res je sicer, da so gostje v zadnji tretjini imeli več od igre, da so dosegli štiri, prejeli pa le en zadetek, vendar moramo upoštevati še nekaj drugih dejstev: da je vratar Tičar vstopil v igro najbrž ne dovolj pripravljen, tudi pod težo odgovornosti, saj je bilo 4:4, pred seboj pa je imel izrednega nasprotnika, kar se je kaj kmalu poznalo, saj so gostje prepoceni prišli do nekaterih zadetkov. Tudi mimo utrujenosti in hudega tempa iz druge tretjine ne moremo, kot tudi ne mimo podatka, da so Jeseničani imeli za seboj precej naporno gostovanje v Beogradu. S tem seveda ne mislimo opravičevati kogarkoli, vendar je potrebno ob tej majhni »renesansi« jeseniškega hokeja — prihodnost bo pokazala, če smo se zmotili — upoštevati čimveč dejstev. Vsekakor je osnovno, da so hokejisti Jesenic pokazali, da je v njihovi igri še veliko rezerve. Seveda je ugotavljanje tega premalo za uspešno nadaljevanje državnega prvenstva. Potrebne so korenite spremembe, o tem je po tekmi v Beogradu govoril tudi trener Smolej. To še vedno velja, ne glede na dobro predstavo proti Davosu. Prav ta dobra predstava nas je prepričala, da imajo vsi tisti, ki trdijo, da v jeseniških vrstah nekaj »skriplje«, popolnoma prav. Fantje, če hočejo, znajo igrati. Vendar to, »če hočejo«, je v bistvu zapeljevanje samega sebe. Jeseničani hočejo igrati, to dokazuje večkrat, vendar je vprašanje, ali v to igro, ki jo igrajo, vložijo vse tisto, kar je v sodobnem hokeju potrebno. Predvsem pa jim navijači ne morejo odpustiti, da se prehitro vdajo v usodo, da ne poskušajo z več borbenosti, prizadevnosti, požrtvovalnosti, in če hočete, moškosti, spreminiti potek srečanja, ki ga izgubljajo. Res je sicer, da ima Partizan odlično obrambo, toda z igro, ki so jo prvaki pokazali prejšnji torek v Beogradu, ne bi dosegli večjega uspeha tudi proti slabši obrambi.

Državno prvenstvo prehaja v drugi del, v katerem bo liga razdeljena na dva dela. V prvem so moštva, ki se bodo borila od prvega do četrtega, v drugem pa od petega do desetega mesta. Prvi štirje bodo nadaljevali boj za točke prihodnji teden. V torek, 3. decembra bo na Jesenicah dvoboj med Jesenicami in Crveno zvezdo, v sredo pa še Partizan: Kompas Olimpija. Kranjska gora pa zaenkrat še ne ve, kdo bo njen prvi nasprotnik v soboto, 7. decembra, saj se bo pomerila z zadnjemvrščenim moštvom po prvem delu.

Prvaki po tekmi s Crveno zvezdo potujejo v sredo v Švico, saj se bodo v četrtak, 5. decembra, pomerili v povratnem srečanju z Davosom.

Povejmo še to, da bo vstopnina v drugem delu prvenstva v dvorani v Podmežakli dražja, in sicer 300 din.

D.

JUDO

KLJUB BORBENOSTI PORAZA

V soboto, 23. novembra, je bil v Kranju turnir četrtega kola slovenske lige v judu. Nastopile so ekipe Triglava, Olimpije II. in judo sekcije TVD Partizan Jesenice.

Jeseniški judoisti so se tokrat na blazinah v Kranju predstavili v lepši luči kot na prejšnjih nastopih. Borili so se, želeli so si zmage, a tudi tokrat je bil ves trud zaman. Nasprotnika sta bila vodeče moštvo Triglava in visokouvrščena ekipa Olimpije II.

KEGLJANJE NA LEDU

VATROSTALNI PREHODNI POKAL

V nedeljo, 24. novembra, se je na ledeni ploskvi v hali Pod Mežaklo zbralo petnajst ekip kegljačev na ledu v tekmovalno prehodni pokal dneva republike in v počastitev štiridesetletnice športnega društva Jesenice. Organizatorju turnirja Keglskega kluba na ledu Jesenice so se prijavile ekipe iz Mislinje, Rateč, Kranjske gore, Bleda in Jesenic. Tekmovalce je pozdravil predsednik ŠD Jesenice Dani Klemenc. Poudaril je uspehe kegljačev na evropskih in svetovnih prvenstvih. Po številu prebivalcev sicer majhne Jesenice so glede na število tekmovalcev, ki so zastopali barve Jugoslavije v 40. letih obstoja ŠD Jesenice, brez primere v državi, saj ga ni mesta, ki bi dalo toliko reprezentantov, kot so jih dale železarske Jesenice.

Zopet je zmagala Vatrostalna, ki je že drugič po vrsti in štirikrat v presledkih osvojila prehodni pokal. Za osvojevo prvo mesto je prejela od preostalih ZTKO Jesenice tudi pokal in trajno last.

Ekipa Vatrostalne je igrala odlično. Izgubila je samo z ekipo Zadruga in igrala neodločeno s Piber-Bled. Vatrostalna je nastopila v postavi: Milenko Perić, Rudi Šapek, Ante Bazo in Ivan Železnikar. Zanimivost turnirja je bil tudi prvi nastop mladinske ekipe. Fantje z Javornika, v starosti povprečno 13 let, so zabeležili tudi eno zmago.

V nedeljo, 1. decembra, prireja ekipa Vatrostalne svoj mednarodni turnir. REZULTATI: 1. Vatrostalna-Jesenice, 25 točk; 2. Piber-Bled, 23 točk; 3. Murka-Jesenice, 23 točk; 4. Zadruga-Jesenice, 20 točk; 5. Železar-Jesenice, 19 točk itd.

Začelo se je tudi klubsko moštveno prvenstvo. Po prvem kolu vodi ekipa Železar v postavi: Milan Čop, Ivan Malek, Toni Petrovič, Andrej Kutin in Lovro Purgar.

REZULTATI: 1. Železar-Jesenice, 10 točk; 2. Murka-Jesenice, 8 točk; 3. HV Jesenice, 8 točk itd.

Ruša

NADALJEVANJE

NAMIZNOTENIŠKE LIGE SRS

V nadaljevanju namiznoteniške lige SRS so se na Jesenicah pomerile članice v I. A republiški ligi. Ekipa Jesenic je visoko premagala ekipo Triglava iz Kranja z rezultatom 7:2. Zmagali sta Zalokarjeva in Markeževa po trikrat, enkrat pa Aupičeva. Za Triglav pa sta bili uspešni po enkrat Matijaševićeva in Teranova, med tem ko je ostala Plutova brez zmage.

Članska ekipa Jesenic je gostovala v Kranju, kjer se je pomerila z ekipo Save. Zmagali so igralci Save z rezultatom 6:3. Za Jesenice sta bila uspešna Zmago Pem in Robert Ferbežar enkrat.

V naslednjem kolu 7. decembra gostujeta na Jesenicah ekipi članice Petovje iz Ptuja in Kemičarja iz Hrastnika, članska ekipa Jesenic pa bo sočasno gostovala v Izoli in Piranu.

V Kranju je bilo odigrano tudi 1. kolo Gorenjske rekreacijske lige, v kateri nastopa deset članskih ekip, med njimi tudi ekipa Jesenic in Murove. Jeseničani v postavi: Filipovič, Zore, S. Babič, Buh in Robič so bili nepremagani. Premagali so ekipe Križ s 5:0, Ljubnega s 5:0, Lesc s 5:0 in Murove s 5:2.

(Š)

RAZPIS ZA KLUBSKO PRVENSTVO KEGLJAŠKEGA KLUBA NA ASFALTU ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ

Prijavite se lahko na kegljišču v Športnem društvu Jesenice do 28. novembra.

Kvalifikacija je dvakrat 100 metov, finale trikrat 200 metov za moške in dvakrat 50 metov, finale trikrat 100 metov za ženske.

Prvi trije dobijo nagrade.

Prijavnina je 400 din in članarina 100 din.

RAZPIS

TVD PARTIZAN GORJE organizira: SMUČARSKO TEKAŠKO TEKMOVANJE V SPOMIN ZMAGE MRTVEGA BATALJONA PREŠERNOVE BRIGADE NA POKLJUKI V

- biatlonu
- solo tekih,
- TV 15,
- rekreacijskem teku.

BIATLON bo v nedeljo, 8. decembra, ob 10. uri na Pokljuki — Rudno polje.

SOLO TEKI bodo v soboto, 14. decembra, ob 9. uri na Pokljuki, Gostišče pri MARI na Goreljku.

TV 15 bo v soboto, 14. decembra po končani proslavi — približno ob 12. uri na Pokljuki, Gostišče pri MARI na Goreljku.

MNOŽIČNI REKREACIJSKI TEK bo v nedeljo, 15. decembra ob 10. uri na Pokljuki, Gostišče pri MARI na Goreljku.

REZULTATI: Jesenice : Olimpija II. 2:12 (10:45); Jesenice : Triglav 3:11 (10:35); Triglav : Olimpija II. 9:5 (30:10). Zmagi za Jesenice je v kategoriji do 65 kg dosegel Stražisar, nastopili pa so še: Vidic, A. Hadžić, Dvoršak, Durmišević in Čebuli.

Irena Wolf bo kot članica slovenske reprezentance nastopila 1. decembra na pokalu republik in pokrajin v Slovenskih Konjicah.

Peto kolo slovenske lige v judu bo 7. decembra v Mariboru. Nastopile bodo ekipe Branika, Murske Sobote, Bežigrada in Jesenic.

-tok

HOKEJ NA JESENICAH

Kovinarska mladina na Jesenicah kaže veliko zanimanje za drsanje. Pretekli teden je bil izveden tečaj za umetno drsanje, katerega je vodila tov. Meta Visjakova z velikim uspehom. Udeležilo se ga je preko dvajset mladih drsalcev in drsalk.

KONČATI — ZAČETI ZNOVA

Na TV se vrtil film do jutraj. Film, ki prikazuje nekakšen začetek po koncu. Zakaj? Zakaj je treba najprej končati in šele potem začeti? Ljudje bežijo pred koncem — toda kam — povsod je konec — polne ulice paničnih ljudi, ki nočejo končati, ki nočejo začeti po koncu. Kaj potem sploh hočejo? Hočejo uiti pred samim seboj. Ne verjamejo, da se bliža konec — niti takrat, ki ga vidijo pred seboj. Bežijo — bežijo, kot maratonce, tekoč svoj častni krog.

Olimpijske igre ... pokali ... vse izginja — vse čaka na svoj Konec. Vse zgradbe, vse stavbe, vsi nebotalniki, vsi gozdovi, vsi travniki — vsi čakajo na svoj Konec, ki jim bo »omogočil«, da ne bodo več prisotni na tem svetu. Na tem svetu? Ali bo na tem svetu sploh še kakšen svet? Ali bo res? Ne verjamem. Danes bom odtrgala marjetico ali ivanjščico in se šla igrice »da-ne«.

Jutri bom povedala odgovor.

Velika goba se počasi dviguje iznad tal. Nenavadno velika in oranžna — torej neuzitna.

Ljudje bežijo, bežijo, bežijo ...

Vendar, nekdo bodo nehali bežati — in kaj bo potem?

Konec. Nekaterim se bo morda posrečilo ubežati, koncu — smrti, toda obstaja

Tanja Črv
Tavčarjeva 3/b
Jesenice

PARK MIRU OB ŠOLI

Kiparski krožek na naši šoli ima že tradicijo. Ša mentor, profesor Janez Ravnik, je v sebi že dolgo gojil željo, da bi pred šolo postavili plastike in tako popestrili šolsko okolico. To ne bi bili navadni kipi, ampak kipi, ki bi jih izklesali učenci sami. Kot nalašč pa so tisto leto pred stavbo krajevne skupnosti posekali nekaj hrastov in naši šoli odstopili kar velik hlođ.

Profesor Ravnik je zbral skupino mladih kiparjev in pričeli so z delom. Ekipo so sestavljali: Sadik Mujkić, Franci Seban, Joco Mulej, Jano Noč, Franci Potočnik, Bob Žerovec in Igor Jarc. Delali so do pozne jeseni, delo prekinili čez zimo in ga nadaljevali spomladi. Delovne razmere so bile različne — tudi težke. Včasih je hudo pripekalo sonce, spet drugič je bil mraz ali so padale dežne kaplje. Notranjost kipa so morali tudi očistiti in zaliti z betonom, ker so se v njem naselile mravlje. Končno je bil prvi kip izdelan in poimenovali smo ga »Josip Plemelj in njegovi učenci«.

Bilo je v šolskem letu 1982/83. Leto kasneje so drugi učenci izdelali še eno plastiko, ki simbolizira mir. Sestavljena je iz dveh stebrov, ki predstavljata zahodni in vzhodni blok. Otroci in golobi, dvojni predstavnik miru, želijo, da bi se njihova ideja uresničila.

Sedaj so tovariši Ravnik in njegovi mladi kiparji že mislili prenehati s kiparstvom, ker niso imeli nobenega debela več. Tedaj pa jim je na pomoč prišlo čisto narava. Vihar, ki je v letu 1984 divjal po Bledu, je izruval nekaj hrastov na Pecovci in tako oskrbel ekipo z nekaj debli za obdelavo.

Tako je nastal nov ciklus kipov: kip glave, ki ponazarja Skupino pevcev, nato kip Interesne dejavnosti, ki ga sestavljajo trije pasovi: telesna vzgoja, tehnika in krožki na šoli, ter osrednji kip tega parka ob šoli Mati-učiteljica z otrokoma. Ta ciklus še ni zaključen. V naslednjih dveh letih sta predvideni še dve plastiki.

Vsako leto se skupina učencev — kiparjev menja. Do sedaj jih je delalo že okoli sedemdeset. Seveda pa ne bi bilo rezultatov brez našega požrtvovalnega mentorja.

Park miru ob šoli pa ne bo namenjen samo Blejcem, ampak tudi turistom, skratka, vsakomur. Park ima svoj pomen. V njem so kipi, ki so jih izdelali učenci, kar je nekaj posebnega. Poleg drugih turističnih zanimivosti, ki jih je ustvarila narava, bo imel Bled še to umetniško zanimivost. Skoraj vsi kipi so delani na isto temo, temo miru.

Andrej Jarc, likovno-kiparski krožek in Matevž Čeli, novinarski krožek, OŠ prof. dr. J. Plemlja, Bled

ČE BI BILA RONALD REAGAN

Po televiziji, po radiu, v časopisu vsak dan govorijo in pišejo o vojnah, nasilju, o nesmiselnem oboroževanju, o milijonih lačnih v Afriki, ki dan danom umirajo od lakote. Včasih, ko razmišljam o vsem tem, si zaželim, da bi bila predsednik Združenih držav Amerike — Ronald Reagan.

Če bi bila res Ronald Reagan, bi marsikaj uredila drugače. Naredila bi konec nesmiselnih oboroževalnih tekmi. Zakaj jedrsko oboroževanje? Imamo eno samo Zemljo, pa še to hočemo uničiti ...

Milijoni, milijarde dolarjev, ki so sedaj namenjeni za jedrsko oborožitev, bi namenila za pomoč lačnim v Afriki. Gotovo bi se vsi lačni lahko do sita najedli. S tem bi naredila dve koristni stvari.

Dve svetovni vojni je človeštvo preživel, tretje ne bo! Ali se res hočemo uničiti? Si res želimo konec človeštva. Jedrsko orožje so pričeli nameščati celo v vesolje. Nešteto vojunskih satelitov je nameščenih le za to, da bi izboljšali uničevalno tehniko. Jaz bi jih vse uničila in vsa sredstva namenila za odkrivanje novih planetov, gradnjo tovarn za brezposelne, za razvoj znanosti in za pošiljanje hrane v Afriko.

Vendar so to le moje, neuresničljive sanje, ki bi se lahko uresničile, če bi dva človeka tega sveta, Reagan in Gorbačov, mislila drugače ...

Morda bosta nekoč spremenila svojo politiko, če ne bo že prepozno ...

Karmen Kern, 7. c
OŠ Prežihov Voranc